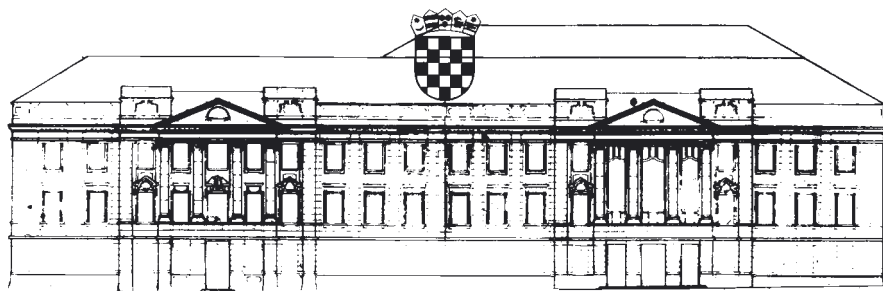




# izvješća HRVATSKOGA SABORA



GODINA XV.

BROJ 390

ZAGREB, 24. V. 2004.

## 5. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA



### KULTURNA VIJEĆA

# Priručnik o parlamentarnom nadzoru nad sigurnosnim sektorom

*U nas su rijetke knjige o parlamentarizmu. Pred nekoliko godina objavljena je vrijedna knjiga Alice Sturgis "Parlamentarna procedura", a sada, u izdanju Ženevskog centra za demokratski nadzor nad oružanim snagama i Međuparlamentarne unije, izašlo je hrvatsko izdanje priručnika "Parlamentarni nadzor nad sigurnosnim sektorom".*

*To je djelo većeg broja autora iz čitavog svijeta.*

*Za miran i kvalitetan život države bitna je nacionalna suverenost i sigurnost, a to jamče oružane snage i sigurnosne službe. Kako ne bi bilo zlorabe i ometanja demokratskog razvitka, potreban je parlamentarni nadzor nad tim službama.*

*Da bi se parlamentarcima olakšao odgovoran rad u nadzoru, izrađen je priručnik koji prikazuje praksu i mehanizme nadzora nad sektorom sigurnosti.*

*Priručnik je podijeljen u osam glava koje se dijele na poglavlja. Obradena su pitanja o razvoju pojma sigurnosti i uloga parlamenata u svezi sa sigurnosti, o fazama politike nacionalne sigurnosti, o segmentima sigurnosti, o pomagalicama i sredstvima parlamentarnog nadzora, o izvanrednim stanjima, terorizmu, o kadrovima i konačno o materijalnim sredstvima u sektoru sigurnosti, a posebice nabavi i prometu oružja.*

*Sva ta pitanja razmatrana su iscrpno i stručno i ova knjiga će pomoći zastupnicima u njihovom djelovanju i ostvarenju cilja: pružanju jamstva da će sigurnosna politika i praksa služiti na dobrobit građana.*

*Priručnik je vrlo aktualan, kako zbog neprestanog pojavljivanja tajnih dokumenata u novinama, tako i s obzirom na donošenje Zakona o sigurnosnim službama. Stoga je Ivan Jarnjak preporučio svim zastupnicima čitanje ove vrijedne knjige.*

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o kulturnim vijećima	3
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o spašavanju	12
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani	16
- Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu - posebni dio (službena tajna)	19
- Izvješće o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije	33
- Odgovori na zastupnička pitanja	42

## PRIKAZ RADA:

- 5. SJEDNICE HRVATSKOGA SABORA ODRŽANE 23, 24, 25, 26. I 31. OŽUJKA TE 1. I 2. TRAVNJA 2004.

## PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O KULTURNIM VIJEĆIMA

# Prijelazna faza u daljnjoj demokratizaciji

Predlagatelj zakona je Vlada Republike Hrvatske. Kod utvrđivanja dnevnog reda zastupnici su prihvatili primjenu hitnog postupka kod donošenja ovoga Zakona.

Donošenjem predloženog zakona poboljšat će se učinkovitost kulturnih vijeća, s obzirom na određeniji djelokrug vijeća i postupak imenovanja članova, kao i njihova usredotočenost na pitanja strategije kulturnog razvika kao temeljnog cilja i svrhe djelovanja. Osim toga, potrebna će se pažnja posvećivati međunarodnoj kulturnoj suradnji i europskim integracijama osnivanjem posebnog vijeća, a Nacionalno vijeće za kulturu usmjerit će se isključivo na strateška pitanja kulturnog razvika.

Posebno treba naglasiti ostvarivanje cilja daljnje decentralizacije u području kulture, tj. u odlučivanju o bitnim pitanjima kulturnog razvika uvođenjem obveze osnivanja kulturnih vijeća na lokalnoj razini.

Zastupnici su u hitnom postupku, većinom glasova, sa 75 glasova "za" i 37 "protiv" donijeli Zakon o kulturnim vijećima, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

## O PRIJEDLOGU

U prikazu ovoga Prijedloga poslužili smo se uvodnim izlaganjem predstavnika predlagatelja, ministra kulture, **Bože Biškupića**. Prijedlog novoga zakona o kulturnom vijećima izrađen je u cilju

unapređenja sustava kulturnih vijeća i stvaranju temeljnih pretpostavki za daljnju decentralizaciju i demokratizaciju u području kulture.

*Predviđeni zakon ne predstavlja konačno rješenje, već samo prijelaznu fazu u daljnjoj demokratizaciji i decentralizaciji u kulturi.*

Ministar je naglasio da predviđeni zakon o kulturnim vijećima ne predstavlja konačno rješenje, već samo prijelaznu fazu u daljnjoj demokratizaciji i decentralizaciji u kulturi. Cilj je da se u narednom periodu od poreza na dohodak i poreza na dobit, povećanim ustupanjem sredstava od države jedinicama lokalne i područne samouprave, otvore mogućnosti kvalitetnijeg odlučivanja o kulturnoj politici na svim razinama.

Zakonom se propisuju razine, na kojima se obvezno osnivaju kulturna vijeća pri Ministarstvu kulture, osnivaju se vijeća za glazbu i glazbeno-scenske umjetnosti, za dramske umjetnosti, film i kinematografiju, knjigu i nakladništvo, likovne umjetnosti, kao i novo vijeće za međunarodnu kulturnu suradnju i europske integracije.

## Vijeće za nove medijske kulture

Vlada uvažava prijedlog i amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu za osnivanje vijeća za nove medijske kulture.

Kulturna vijeća se osnivaju i na razini županija i gradova, s više od 40 tisuća stanovnika, o programima od regionalnog ili lokalnog interesa, kako bi se prekinulo centralizirano odlučivanje, na državnoj razini. Ministar ističe da je osnivanje ovih vijeća tek prvi korak. U procesu daljnje decentralizacije, koji će pratiti odgovarajuća decentralizacija financijskih sredstava s kojima će upravo ta vijeća odlučivati o javnim potrebama u kulturi županija i većih gradova, županije i gradovi odlučivat će sami o broju vijeća.

Zakon daje i drugim gradovima i općinama mogućnosti osnivanja kulturnih vijeća, ukoliko to ocijene svrhovitim.

Novi zakon jasno utvrđuje djelokrug kulturnih vijeća. "Posebno značajnim držimo uspostavljanje vijeća za međunarodnu kulturnu suradnju i europske integracije, čiji će rad i djelovanje pridonijeti kvalitetnijem predstavljanju hrvatske kulture u Europi i svijetu".

Posebna novina u zakonu je propisivanje obveze kulturnim vijećima da u svojem području djelovanja posvećuju posebnu pozornost promicanju potreba u kulturi i umjetnosti nacionalnih manjina i njihovom kulturnom stvaralaštvu.

Zadaća kulturnih vijeća je suodlučivanje pri utvrđivanju kulturne politike i predlaganje ciljeva i mjera za njezino provođenje, predlaganje programa javnih potreba u kulturi za koje se sredstva osiguravaju iz državnog proračuna, odnosno proračuna županija, gradova ili općina, pružanje stručne pomoći ministru u donošenju i provedbi godišnjih i dugoročnih planova, pružanje stručnih podloga i

mišljenja, inicijativa i prijedloga. Prema Zakonu o izvršenju proračuna ministar je osoba koja odgovara za izvršenje državnog proračuna iz svoga razdjela, i iz tog razloga, s kulturnim vijećima nužno surađuje i suodlučuje.

Predloženim zakonom propisuje se postupak izbora i imenovanja i razrješavanja članova kulturnih vijeća koja se osnivaju pri Ministarstvu kulture.

### Ministar imenuje članove vijeća

Ministar kulture pokreće postupak izbora članova pri Ministarstvu kulture, javnim pozivom institucijama i udrugama iz područja umjetnosti i kulture, da predlože osobe, te od prispjelih prijedloga imenuje članove vijeća. Time se napušta komplicirani postupak imenovanja od strane Vlade RH, kojim se imenovanje odnosno razrješavanje članova obavljalo na prijedlog ministra kulture.

O neučinkovitom provođenju važećeg zakona svjedoči niz podataka prema kojima su pojedina vijeća i duže od godinu dana djelovala u krnjem sastavu zbog brojnih ostavki, a da pri tome nisu imenovani novi članovi. Osim navedenih razloga valja uočiti da su kulturna vijeća tijela koja obavljaju zadaće iz djelokruga Ministarstva kulture, te je potpuno prirodno da na taj način i na toj razini budu imenovani.

### *U dvije godine postojanja, Nacionalno vijeće nije utvrdilo prijedlog nacionalnog programa.*

Razmatrajući neke od prigovora koji su isticali u javnoj raspravi, ali i u medijima, kao što je prigovor da se vijeća pretvaraju u povjerenstva, ministar naglašava da to nije točno, ali je razlika u odgovornosti. Povjerenstva su imala savjetodavni karakter, a vijeća suodlučuju. Nacionalno vijeće za kulturu prema sadašnjem važećem zakonu trebalo je utvrditi prijedlog nacionalnog programa kulture. Međutim, u dvije godine postojanja,

Nacionalno vijeće nije utvrdilo prijedlog nacionalnog programa. Vijeće je trebalo uskladiti i usklađivati rad kulturnih vijeća, međutim, ni tu zadaću nije obavilo, jer je održana samo jedna sjednica uz konstituirajuću, napominje ministar.

Nacionalno vijeće za kulturu prema prijedlogu novog zakona je savjetodavno tijelo ministra koje pruža stručnu pomoć pri utvrđivanju strategije kulturnog razvitka. Ministar će prema novom zakonu na sjednice nacionalnog vijeća moći pozivati i predsjednike županijskih i gradskih vijeća za kulturu i to je još jedan oblik demokratizacije.

”Iako je važeći zakon propisivao javnost rada vijeća koje po slovu zakona mora osiguravati predsjednik vijeća, može se konstatirati da javnost rada nije postojala», ističe ministar. Dodaje da tako javnost rada vijeća nije ostvarivana ni na jedan od moguća tri oblika: sjednicama otvorenima za javnost, priopćenjima za javnost ili periodičnim izvještajima. Samim objavljivanjem podataka o raspodjeli proračunskih sredstava na web stranicama ministarstva nije ostvarena javnost rada propisana zakonom, ”pogotovo stoga što dio objavljenih podataka nije ni točan ni potpun”.

### Izbjeći sukob interesa

Ministar je rekao par riječi i na temu sukoba interesa u radu kulturnih vijeća. Postojeći zakon izuzima od odlučivanja samo onoga člana vijeća koji je bio neposredno uključen u projekt o kojemu se odlučuje. Takvom odredbom zakona nije onemogućeno da član vijeća sudjeluje u odlučivanju o potporama koje su usmjerene na pravne osobe u kojima član vijeća ima udio u vlasništvu ili sudjeluje u njezinu upravljanju. Kao primjer negativne prakse navodi primjer vijeća za knjigu i nakladništvo o čijim je odlukama i ostvarenom sukobu interesa javnost izrazila svoje negodovanje u više navrata. Prijedlog novoga zakona onemogućava ovakav sukob interesa člankom 10. predloženog zakona.

Zaključio je da je postojeći Zakon o kulturnim vijećima loš, nedosljedno proveden u praksi, te je kao takav nepri-

hvatljiv. Zamolio je zastupnike da podrže Vladin Prijedlog novog zakona.

## RADNA TIJELA

**Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu** razmatrao je ovaj Prijedlog u svojstvu matičnog radnog tijela. Uvodno obrazloženje podnijeli su predstavnici predlagatelja. Nakon provedene rasprave, većinom glasova donesen je slijedeći zaključak: Odbor predlaže Hrvatskom saboru donošenje Zakona o kulturnim vijećima po hitnom postupku i u obliku izrađenom od strane predlagatelja, uz slijedeći amandman: U članku 2. iza 5. podstavka dodaje se novi podstavak koji glasi: - ”novu medijsku kulturu”. Podstavak 6. postaje podstavak 7.

Obrazloženje za ovaj amandman je slijedeće: Ovim prijedlogom Odbor se zalaže da se pored predloženih, predvidi i Vijeće za novu medijsku kulturu. Polazeći od raznovrsnosti interdisciplinarnih područja koja obuhvaća kultura medija, a posebice ona vezana za mlade, ovaj je prijedlog Jagode Majske-Martinčević prihvaćen jednoglasno.

**Odbor za zakonodavstvo** podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor nema primjedaba.

## AMANDMANI

Zastupnica **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)** podnijela je dva amandmana. Prvi je na članak 1. i glasi: U članku 1. na kraju stavka 4. dodaje se nova rečenica koja glasi: ”Javnost rada Vijeća osiguravaju predsjednici Vijeća i za to su odgovorni”. Ovime se dodatno osigurava javnost rada pojedinih kulturnih vijeća i obvezuju se predsjednici vijeća da daju cjelovitu informaciju o radu vijeća i dodjeli proračunskih sredstava programima u kulturi.

Drugi amandman je na članak 2. i glasi: ”U članku 2. u alineji pet briše se veznik ”i” i stavlja zarez”, te se dodaje nova alineja šest: «-arhitekturu i urbanizam”. Alineja šest postaje alineja sedam.

Ovime se predlaže ponovno uvođenje vijeća za arhitekturu i urbanizam, kao iznimno važnog i nedjeljivog segmenta kulturnog života u Hrvatskoj.

**Klub zastupnika HDZ-a** podnio je 3 amandmana.

Prvi amandman je na članak 2. i glasi: U članku 2. iza 5. podstavka dodati novi podstavak koji glasi: "nove medijske kulture". Podstavak 6. postaje podstavak 7. Ovime se predlaže vijeće za nove medijske kulture, polazeći od raznovrsnosti interdisciplinarnih područja koja obuhvaća kultura medija, a posebice ona vezana uz mlade.

Drugi amandman je na članak 4. u kojem se dodaje novi stavak 2. koji glasi: "Član Vijeća ne može biti osoba koja ima udio u vlasništvu ili sudjeluje u upravljanju pravne osobe koja obavlja djelatnosti u kulturi iz područja kulturnog vijeća". Postojeći stavak 2. postaje stavak 3. Obrazloženje je da se ovime Klub zalaže da se u cijelosti spriječi mogućnost sukoba interesa, te da članovi vijeća ne mogu biti osobe koje imaju udio u vlasništvu ili upravljaju pravnom osobom koja se bavi područjem kulture za koje se imenuje vijeće.

Treći amandman je na članak 10. gdje se u stavku 2. predlaže brisanje slijedećih riječi: "ili sudjeluje pravna osoba u kojoj on ima udio u vlasništvu". Obrazloženje je da ukoliko se prihvati predloženi amandman na članak 4. potrebno je nomotehnički urediti odredbu članka 10. stavka 2. Zakona.

Zastupnik **Zvonimir Mršić (SDP)** podnio je amandman na članak 6. gdje se u stavku 1. broj "40.000" zamjenjuje brojem "30.000". Obrazloženje je slijedeće: Člankom 6. stavkom 1. Konačnog prijedloga zakona o kulturnim vijećima utvrđeno je da se kulturno vijeće osniva za područje županije, Grada Zagreba, te grada koji ima više od 40.000 stanovnika, a da ga mogu osnovati i druge općine i gradovi ako to ocijene svrhovitim. Budući da značajan broj županijskih središta ima manje od 40.000 stanovnika, predlaže se da se broj stanovnika smanji na 30.000, kako bi se proširila obveza osnivanja kulturnih vijeća na

veći broj gradova, koji su ujedno i županijska središta.

I konačno, **Klub zastupnika SDP-a** predlaže Hrvatskom saboru donošenje slijedećeg Zaključka: O Konačnom prijedlogu zakona o kulturnim vijećima provedena je rasprava u prvom čitanju.

## RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja ministra kulture, **Bože Biškupića**, u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu izvješće je podnijela **Jagoda Majska Martinčević (HDZ)**.

### Snaženje utjecaja struke

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Marija Bajt (HDZ)**. Rekla je da će njen Klub podržati ovaj Prijedlog, jer je Zakon o kulturnim vijećima, donesen 2001. godine, u primjeni pokazao niz nedostataka. Uspostavio je sustav kulturnih vijeća koja su prema područjima kulture sudjelovala u odlučivanju o raspodjeli sredstava državnog proračuna, namijenjenih zadovoljavanju javnih potreba u kulturi, a trebala su prema Zakonu sudjelovati u odlučivanju, te predlagati ministru kulture mjere vezane uz strateška pitanja kulturnog razvitka i kulturne politike, te sudjelovati pri donošenju i provedbi programa javnih potreba u kulturi Republike Hrvatske, objašnjava zastupnica.

Ističe da je postojeći Zakon nedosljedno proveden i prema mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a kulturna vijeća u najvećem dijelu nisu uspjela. "To nije bio korak naprijed, već je to bila čudna kombinacija nekadašnjih SIZ-ova i pokušaja stvaranja novog pristupa bez odgovornosti i čvrstog uporišta za donošenje odluka". Smatra da je trebalo pogledati dobra rješenja u našem okruženju, jer važeći Zakon o kulturnim vijećima neusporediv je s bilo kojim sličnim zakonom u Europi, pa ovakav model kulturnih vijeća nije poznat.

Napomenula je da su rad kulturnih vijeća pratile afere i ostavke članova, a

novi stručni ljudi nisu imenovani, pa su pojedina kulturna vijeća radila u nepotpunom sastavu i više mjeseci. "Ministar je prebacivao odgovornost na kulturna vijeća, a vijeća na ministra i nije se znalo tko nosi odgovornost". U jednom dijelu vijeća su radila bez kriterija, ali i bez povratnih sustavnih informacija o izvršenim programima i ulaganjima.

Ministarstvo je prema Zakonu trebalo biti logistika vijećima. No, analizom podnesenih zahtjeva na javne pozive Ministarstva i donesenih odluka kulturnih vijeća o dodjeli sredstva iz državnog proračuna vidljivo je da neki zahtjevi nisu nikada razmatrani na nadležnom vijeću, iako su zaprimljeni u ministarstvu, da neke odluke vijeća ministar nije uvažavao, da u određenom broju programa odluka vijeća je prihvaćena i objavljena, ali korisnici nikada nisu dobili sredstva, pojašnjava zastupnica.

### *Rad kulturnih vijeća pratile afere i ostavke članova, a novi stručni ljudi nisu imenovani.*

Također, teško je reći jesu li kod utvrđivanja prijedloga raspodjele sredstava iz državnog proračuna svi članovi uspjeli izbjeći sukob interesa. Postojeći Zakon izuzimao je od odlučivanja samo onog člana Vijeća koji je bio neposredno uključen u projekt o kojem se odlučuje. Bilo je dakle omogućeno da član vijeća sudjeluje u odlučivanju o potporama koje su usmjerene na pravne osobe, a u kojima član vijeća ima udio u vlasništvu ili sudjeluje u njezinu upravljanju. Novi Prijedlog zakona onemogućava takav sukob interesa, a prijedlog Kluba zastupnika HDZ-a je da takva osoba ne može biti niti član vijeća.

U proteklom dvogodišnjem razdoblju, kulturna vijeća su bila zaokupljena uglavnom utvrđivanjem prijedloga raspodjele sredstava iz državnog proračuna prema pojedinim programima, a iz zapisnika o njihovom radu vidljivo je da nisu raspravljali niti donosili strateške odluke vezane uz razvitak pojedinih područja u kulturi.

Nadalje, Nacionalno vijeće za kulturu koje je prema postojećem Zakonu trebalo utvrditi prijedlog nacionalnog programa kulture, osim konstituirajuće sjednice sastalo se samo jednom, te u dvije godine nije predložilo nacionalni program kulture, nije raspravilo strateška pitanja i ciljeve kulturne politike i nije usklađivalo rad svih vijeća, što mu je prema Zakonu bila zadaća.

Iz svega gore iznijetoga, Klub zastupnika HDZ-a smatra da kulturna vijeća oblikovana prema postojećem zakonu nisu uspjela. "Nismo protiv savjetodavnih vijeća, podupiremo uključivanje ne samo potrebnih nego i neophodnih stručnih ljudi iz djelatnosti kulture, ali u Klubu zastupnika HDZ-a smatramo da punu odgovornost za kulturnu politiku i njeno provođenje mora nositi ministar i Ministarstvo".

Zastupnica ističe da je zadaća svih vijeća da u svom radu posebnu pozornost posvećuju promicanju hrvatskog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva, te što snažnijeg utjecaja struke i zaposlenika u kulturi za usmjeravanje kulturnih procesa u Republici Hrvatskoj i očuvanja kulturne baštine kao temeljnog određenja nacionalnog identiteta. Klub zastupnika HDZ-a poduprijet će donošenje Zakona o kulturnim vijećima.

### Ukida se Vijeće za arhitekturu i urbanizam

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je dr. sc. **Vujić (SDP)**. "Transparenčnost je ključ metodologije kako uopće donositi bilo kakve odluke u tisućama različitih interesa koji plivaju u kulturi i gdje niti jedna jedina odluka nije takve prirode da netko s njom ne bi bio zadovoljan".

Osvrnuo se na konstataciju iz rasprave da vijeća nisu mogla raditi. Vujić ističe da vijeća postoje i da su cijelo vrijeme radila s kvorumom. Nominalno su sva vijeća puna i imaju mogućnosti i unutarnju strukturu da odlučuju o svemu o čemu treba, tako i o utvrđivanju nacionalnog programa u kulturi. To ne znači da neke korekcije nakon dvije i pol godine rada vijeća nisu potrebne,

ali ne takve u smislu gubitka autonomije, nego u smislu promocije te autonomije.

Sada se ukida Vijeće za arhitekturu i urbanizam, a ponovno se vraća Vijeće za medijsku kulturu. Ovo zadnje dr. Vujić podržava, ali postavlja pitanje zašto se ukida Vijeće za arhitekturu i urbanizam. Mišljenja je da to Vijeće upravo mora biti izvan Ministarstva graditeljstva, a ne pri njemu, jer smisao Vijeća za urbanizam i arhitekturu je upravo to da se ono iz kulturnih razloga s nečime slaže ili ne slaže, o čemu je svoje mišljenje dala i udruga arhitekata.

Što se tiče propisivanja obveze osnivanja Vijeća za gradove koji imaju više od 40 tisuća stanovnika, dr. Vujić ističe da je i do sada zakon omogućavao da se osnivaju i neka su se osnivala. Takva Vijeća osnovana su u Rijeci i Koprivnici na način koji je odgovarao tim sredinama.

### *Klub zastupnika SDP-a neće podržati hitni postupak, podržat će donošenje zakona ako će on ići u redovnu proceduru.*

Zastupnik postavlja pitanje smisla donošenja zakona po hitnom postupku. Prvi Zakon o kulturnim vijećima donesen je u redovnoj proceduri jednoglasno. Na ovaj zakon pak pristiglo je mnoštvo primjedbi, pa i do strane Kluba zastupnika HDZ-a.

Konačno, kada je u pitanju decentralizacija, mišljenja je da u ovom Prijedlogu nema ništa od decentralizacije. Mijenja se i broj članova vijeća sa 7 na 5 članova. "Ne vjerujem da je razlika između broja 5 i broja 7 bitna, u politici kada nešto postoji što se hoće ukinuti, onda mu se mijenja okvir, pa se to mora ukinuti, pa je to još jedan argument koji prilično dobro otkriva namjere kod ovoga svega".

Klub zastupnika SDP-a neće podržati hitni postupak, odnosno podržat će donošenje zakona ako će on ići u redovnu proceduru.

### Hrvatski kulturni identitet

**Ivan Čehok (HSL)** javio se za ispravak netočnog navoda. Ne misli da se ovim Prijedlogom narušava autonomija Nacionalnog vijeća za kulturu, "jer autonomija nije ni proizvoljnost ni samovoljnost ni bezvoljnost, a u samoj činjenici da se to Nacionalno vijeće za kulturu jednom sastalo, jasno nam govori da su radili i proizvoljno i samovoljno, pa i pomalo bezvoljno, jer se nisu sastajali». Naglasio je da je proizvod takvog načina rada što danas nemamo kulturni identitet Hrvatske.

Također smatra netočnom tvrdnju da će se narušiti autonomija time što će ministar predsjedavati Vijećem. Naprotiv, sada će konačno postojati osoba koja će biti odgovorna da Nacionalno vijeće za kulturu proradi. Do sada ministar nije bio odgovoran za to. "Mi moramo obvezati ministra da on predsjedava, da on saziva i da bude odgovoran imamo li konačno nacionalni, kulturni identitet ili nemamo".

### Započinje proces prave decentralizacije

U ime Vlade Republike Hrvatske za riječ je javio ministar kulture, **Božo Biškupić**. Rekao je da je način odlučivanja s kulturnim vijećima isključivo na razini Ministarstva bio centralistički. Što se tiče reforme financiranja, Zakon o financiranju javnih potreba u kulturi primjenjivan je kao neizmijenjen tijekom cijelog mandata prošle Vlade, pa tako ni tu nije bilo reforme.

"Suodlučivanje je po prirodi dogovaranja, to nije konflikt, a u dosadašnjem sustavu bili smo svjedoci konflikta". Kada je riječ o nacionalnim vijećima, drži da bi vjerojatno bilo puno više sjednica da je Nacionalnom vijeću predsjedavao ministar kulture, jer se tada ne bi čekalo hoće li sazvati predsjednik ili neće.

Što se pak tiče Vijeća za arhitekturu i urbanizam, ministar je naglasio da Ministarstvo kulture skrbi o programima arhitekture, ali za razliku od Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ne može utjecati na

procesu u području urbanizma i arhitekture, osim kada je riječ o zaštićenoj graditeljskoj baštini i zaštićenim povijesnim cjelinama. Dodao je da su članovi Vijeća za zaštitu kulturne i prirodne baštine i do sada bili arhitekti, a to će biti i ubuduće.

***Ministarstvo kulture skrbi o programima arhitekture, ali za razliku od Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva ne može utjecati na procese u području urbanizma i arhitekture, osim kada je riječ o zaštićenoj graditeljskoj baštini i zaštićenim povijesnim cjelinama.***

Kada je riječ o decentralizaciji, ministar ističe da ovo nije konačno rješenje, a bez financijskog dijela neće se postići namjera decentralizacije odlučivanja u cijelosti. Stoga upravo prijedlogom ovog zakona započinje proces stvarne decentralizacije, jer će doći do osnivanja kulturnih vijeća na razini županija i većih gradova koja trebaju postati kreatori kulturne politike na tim razinama. "Nije cilj da na državnoj razini povećamo sredstva za kulturu kao što je to činila prethodna Vlada, već moramo stvoriti stvarne uvjete decentralizacije i odlučivanja na terenu".

### **Dokidanje autonomnosti odlučivanja**

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je **Zdenko Haramija (HSS)**. Osvrnuo se na prethodni zakon o kulturnim vijećima koji je donesen 2001. godine. Rekao je da je rađen po uzoru na slične propise u skandinavskim zemljama i Velikoj Britaniji. Predviđao je da se sredstva namijenjena za kulturne potrebe raspodjeljuju temeljem odluka vijeća sastavljenih od 7 članova iste struke, predlaganih po udrugama iz kulture, te uglednih kulturnih djelatnika, a imeno-

vanih u Vladi RH. Tih vijeća je također bilo 7, a pokrivala su područja glazbe, scenske umjetnosti, likovne umjetnosti, izdavačke djelatnosti, arhitekture, filma, te medijske kulture. Njima su bila pridružena još 4 vijeća osnovana temeljem drugih zakona, za muzeje, knjižnice, arhive i kulturna dobra. Predsjednici tih vijeća sačinjavali su Nacionalno vijeće koje se trebalo baviti utvrđivanjem nacionalne strategije kulturnog razvoja. Fakultativno je bila predviđena mogućnost osnivanja takvih vijeća na nivou županija, grada Zagreba i ostalih gradova. Zastupnik napominje da međutim ta vijeća nisu nikada zaživjela. Odluke vijeća imale su za ministra kulture obvezatnu snagu, time da je ministar imao mogućnost uložiti veto, što je u praksi vrlo rijetko koristio.

Zastupnik ističe da se prijedlogom novoga zakona suštinski mijenja pozicija i svrha postojanja kulturnih vijeća, smanjuje im se broj, te se smanjuje broj njihovih članova, a ne imenuje ih više Vlada RH po prijedlogu ministra kulture, već ih imenuje osobno sam ministar kulture.

Predviđeno je obvezatno osnivanje kulturnih vijeća za nivoe županija, grada Zagreba, te gradove s više od 40 tisuća stanovnika. Vijeća koja su preostala u odnosu na prethodni zakon su vijeća za glazbu i glazbene i scenske umjetnosti, za dramske umjetnosti, za film i kinematografiju, za knjige i nakladništvo, za likovne umjetnosti. Novo vijeće je vijeće za međunarodnu kulturnu suradnju i europske integracije.

I nadalje ostaje Nacionalno vijeće za kulturu kao savjetodavno tijelo, koje sačinjavaju svi predsjednici vijeća. U odnosu na prethodni zakon izostavljena su vijeća za arhitekturu i medijsku kulturu.

### **Nije osigurana samostalnost članova vijeća**

Klub zastupnika HSS-a smatra da ovaj Prijedlog zakona iz nekoliko razloga nije dobar, odnosno da je bitno lošiji od prethodnog zakona. Smatraju da novoutvrđeni način imenovanja i razrješenja

članova kulturnih vijeća od strane ministra za kulturu predstavlja sužavanje, a u praksi vjerojatno i ukidanje autonomnosti odlučivanja u kulturi, budući da se predloženom izmjenom u odnosu na prethodni zakon ne osigurava samostalnost članova vijeća.

Drugo, odluke koje će vijeće donositi za ministra kulture nemaju nikakvu obvezujuću snagu. Budući da on nije dužan svoje odluke usklađivati s odlukama vijeća, nije dužan na njih niti javno odgovoriti, čime se derogira veoma značajan institut javnog i transparentnog odlučivanja u kulturi. Treće, ukidanjem vijeća za urbanizam i kulturu i vijeća za medijsku kulturu ta značajna područja kulturne djelatnosti potpuno su izostavljena i na neki način marginalizirana, ističe zastupnik.

### **Odluke koje će vijeće donositi za ministra kulture nemaju nikakvu obvezujuću snagu.**

"Uvođenje obvezatnosti osnivanja vijeća i na razini gradova s više od 40 tisuća stanovnika, a ne imajući u vidu stvarne mogućnosti pojedinih gradova da formiraju kvalitetna vijeća usklađena s razvojem pojedinih djelatnosti, za nas je vrlo upitno". Dodaje da u prethodnom sustavu fakultativne mogućnosti osnivanja vijeća niti jedan od gradova nije koristio, pa je doista upitno zakonsko propisivanje obveze takvog osnivanja. Smatra da se zakonskim propisom ne može pospješiti kulturni razvoj na nekom području.

Smanjenje broja članova vijeća Klub zastupnika HSS-a ocjenjuje isključivo kao način da se imenovani članovi vijeća zamijene novim ljudima "po ukusu novog ministra". Drže da se time direktno zadire u kontinuitet rada tih vijeća, a što je za kulturne projekte itekako značajno.

Konačno, smatraju da zakon treba donijeti u redovnoj proceduri, a ne po hitnom postupku. Naglasio je da je ovako predloženi novi zakon o kulturnim vijećima uzburkao ne samo kultur-

ne krugove, već i širu javnost. S obzirom na rečeno, Klub zastupnika HSS-a neće podržati predloženi zakon.

### Korak unazad

U ime Kluba zastupnika LIBRA-e govorio je **Željko Pavlic (LIBRA)**. Rekao je da njegov Klub neće podržati predloženi zakon, jer su mišljenja da se njime radi korak unazad na putu ka ostvarenju autonomnosti odlučivanja samih kulturnih djelatnika. «Plašimo se da bi njegovo prihvaćanje značilo da se politika u kulturnoj djelatnosti vraća na velika vrata». Zastupnik ističe da je postojeći zakon upravo donesen s ciljem depolitizacije, decentralizacije, autonomnosti i transparentnosti u procesu odlučivanja.

Mišljenja je da ukoliko ima poteškoća u provođenju postojećeg zakona, to treba riješiti unutar samog sustava, a ne donošenjem novog zakona. Novi zakon smatra neracionalnim rješenjem i stoga će biti protiv njega.

Što se tiče pojedinačnih primjedbi, Klub zastupnika LIBRA-e ima primjedbe gotovo na sve članke. Tako se u članku 2. protive ukidanju vijeća za arhitekturu i urbanizam, kao i vijeća za medijsku kulturu, jer bi time značajna područja kulturne djelatnosti i kulturne politike ostala nepokrivena meritornim prijedlozima i odlukama.

Protive se smanjivanju broja članova vijeća sa 7 na 5 članova, jer smatraju da više članova vijeća može osigurati raznovrsnost mišljenja, te jaču kreativnost, što je zapravo i temelj ovoj djelatnosti. "Plašimo se da iza članka 3. zapravo stoji namjera da se na takav način smijene dosadašnji članovi vijeća i da se formiraju nova vijeća".

Najveća primjedba je na članak 4. koji govori o imenovanju članova vijeća, gdje se ovlasti daju ministru kulture. Drže to korakom unazad. Do sada je to radila Vlada koja je na neki način kontrolirala i ministarstvo i samog ministra, pojašnjava zastupnik. Također se protive osnivanju kulturnih vijeća za područje županije, Grada Zagreba, te grada koji ima više od 40 tisuća stanovnika, što bi

bila obveza. Do sada je to bilo fakultativno i zastupnik smatra da bi tako trebalo i ostati, da oni gradovi koji imaju tradiciju i uvjete osnivaju vijeća. Naime, obveze koje iz predloženog zakona proističu za županije i gradove su velike.

Klub zastupnika LIBRE protivi se i članku 7. kojim se dodatno koncentrirala vlast i moć u osobi ministra, jer on tim člankom predsjedava Nacionalnim vijećem. Postojećim zakonom samo vijeće je biralo predsjednika između sebe, a na prijedlog ministra, što drže boljim rješenjem.

Još jednom konstatirao je da njegov Klub neće podržati ovaj Prijedlog, koji je korak unatrag u odnosu na postojeći zakon, prvenstveno ka očuvanju autonomnosti odlučivanja u kulturi i umjetnosti.

### Centralizacija moći u području kulture

U ime Kluba zastupnika HNS-a PGS-a govorila je mr. sc. **Alenka Košiča Čičin-Šain (HNS)**. Rekla je da ovaj Prijedlog sadrži nelogičnost i bitne nedostatke. "Cjelovito gledajući zakon, ne možemo se oteti dojmu da se radi o narušavanju sustava slobode odlučivanja, transparentnosti postupka, odnosno ukida se prisutnost javnosti u donošenju odluka, naročito na nižim razinama i o koncentraciji svih odluka u sferi kulture u samom ministarstvu, odnosno u ingerenciji ministra".

Prema Konačnom prijedlogu smanjio bi se broj vijeća u Ministarstvu kulture sa sedam na šest, ukidanjem vijeća za arhitekturu i urbanizam, te vijeća za medijsku kulturu, čime ova značajna područja kulturne djelatnosti i kulturne politike ostaju nepokrivena meritornim prijedlozima i odlukama.

Drži da se ukidanjem vijeća za arhitekturu i urbanizam u potpunosti marginalizira kulturni i umjetnički aspekt arhitekture, urbanizma i srodnih djelatnosti, dok se u isto vrijeme ističe upravo prostor kao najvažniji resurs za razvoj Hrvatske.

"Vijeće koje je osnovano pri ministarstvu na području arhitekture i urbanizma

u svom sastavu ima ugledne društvene djelatnike, kritičare, arhitekate i urbaniste i brine se o djelatnosti za koju dvojim da u Ministarstvu zaštite okoliša i graditeljstva nema sluha, a to je izdavaštvo, organizacija tematskih domaćih i stranih izložbi, teoretske rasprave i davanje mišljenja o pojedinim projektima većeg značaja i sl."

Zastupnica ističe da je upravo to vijeće doprinijelo promicanju kulturnog identiteta hrvatskog suvremenog stvaralaštva, a u prilog tome govore izložbe kao što su Salon arhitekture, Salon mladih, Milanski triennale, Venecijanski bienale i slično. Dodaje da Savjet osnovan temeljem Zakona o prostornom uređenju pri Ministarstvu zaštite okoliša, u svom djelokrugu ne obuhvaća umjetničke i kulturne aspekte arhitektonskog djelovanja. Zamolila je ministra da još jednom preispita odluku o ukidanju ovog vijeća.

Konačno, mišljenja je da Prijedlogom novog zakona bespredmetna postaju vijeća, jer njihove odluke nemaju nikakvu obvezujuću snagu prema konačnim odlukama koje donosi ministar.

"Potpuno se zatire svaki oblik transparentnosti i prisutnosti javnosti u odlučivanju u svim područjima kulturne djelatnosti i kulturne politike". Novoosnovanom vijeću za međunarodnu kulturnu suradnju i europske integracije, ostala vijeća su obvezna podnositi prijedloge vezane uz poticanje hrvatskog kulturnog i umjetničkog stvaralaštva u inozemstvu i upoznavanje hrvatske javnosti s priznatim vrijednostima i suvremenim nastojanjima kulture i umjetnosti drugih naroda. Zastupnica drži da se zapravo radi o osnivanju posebnog tijela koje bi bilo nadležno za ono što su po postojećem zakonu nadležna sama vijeća unutar svog djelokruga.

Klub zastupnika HNS-a/PGS-a smatra upitnim i smisao predlagane odredbe o smanjenju broja članova vijeća sa 7 na 5 članova. "Time bi se neposredno ukinula sadašnja zakonski formirana vijeća, te se isključuje kontinuitet u njihovu radu". Predlaže se i promjena načina imenovanja i razrješenja članova vijeća i prepušta u potpunosti u nadležnost ministra. Alen-



ka Košiša mišljenja je da se time u potpunosti onemogućuje samostalnost vijeća, pa tako ona postaju "savjetodavna tijela samog ministarstva".

Nadalje, odluke vijeća nemaju nikakvu obvezujuću snagu prema odlukama ministra. Ministar nije dužan uskladiti svoje odluke s odlukama vijeća, niti na njih javno odgovoriti.

"Nelogične su i odredbe o izuzeću člana vijeća od odlučivanja. Kriterij neposrednog, osobnog interesa kao razlog izuzeća je preuzak".

### *Mi baš omogućavamo - obvezom da osnuju vijeća - nižim razinama da mogu odlučivati o svojim potrebama.*

U prijedlogu se propisuje kao obvezno osnivanje vijeća za područje županija, Grada Zagreba i gradova sa više od 40 tisuća stanovnika. Pritom se ne uzimaju u obzir stvarne mogućnosti pojedinih gradova da formiraju takva vijeća, a ta vijeća nemaju gotovo nikakav utjecaj na utvrđivanje strategije kulturnog razvitka, ističe zastupnica. Iz svega proizlazi da to nikako ne predstavlja korak prema decentralizaciji u području kulture, koja je navedena kao posljedica koja bi trebala proisteci iz ovog prijedloga.

Zaključuje da je neosnovana potreba da se novi zakon "s posljedicama otklanjanja decentraliziranog odlučivanja u kulturi" donese po hitnom postupku. "Time se stječe dojam udara na nezavisnost kulture".

Klub zastupnika HNS-a/PGS-a predlaže da ovaj Prijedlog ide u redovnu proceduru, i da se još jednom promisli što donosi ovakva "centralizacija moći u području kulture".

Klub stoga neće podržati ovaj Prijedlog zakona.

U ime Vlade RH javio se za riječ ministar, mr. sc. **Božo Biškupić**. Smatra da su upotrijebljene teške riječi, kada se kaže da se narušava i uništava sustav odlučivanja na nižim razinama. "Mi baš omogućavamo obvezom da osnuju vije-

ća nižim razinama da mogu odlučivati o svojim potrebama na svojim razinama".

Što se tiče Vijeća za arhitekturu i urbanizam, ministar izjavljuje da Ministarstvo kulture nema ovlasti za ovo Vijeće. "Mi ulogu arhitekata ne marginaliziramo, arhitekti se nalaze na svim mjero-davnim vijećima u kojima mogu mjero-davno odlučivati, kao što je na primjer Vijeće za zaštitu kulturne baštine".

### Koncept državne kulture

Potom je govorio **Nenad Stazić (SDP)**. Rekao je da ovaj Prijedlog ima dvije osnovne karakteristike, a to je da on predstavlja korak unazad ka konceptu državne kulture, koji je svojstven za totalitarne sustave, i drugo, da je on revanšistički. Naglašava da po konceptu državne kulture država, odnosno ministar, odlučuju o tome što će se financirati i istovremeno arbitriraju je li neki kulturni program, ili neki sadržaj podoban ili nije. "Nema dakle tu kulturne slobode, kultura ponovno postaje dirigitirana, samim time ona postaje sluškinja države i to je ono što se ovim predloženim zakonom želi i postići".

Nenad Stazić ističe da je osnovni smisao konstituiranja Vijeća bio uvođenje suodlučivanja, zajedno s ministrom odlučivala su i vijeća. Drži da se ovim prijedlogom zakona to ukida, i to je, po njegovu mišljenju, neprihvatljivo.

Mišljenja je da je razlog hitnom postupku taj da se smjene članovi vijeća i postave novi ljudi. Predlaže povlačenje ovog Prijedloga zakona.

Potom je govorio dr. sc. **Antun Vujić (SDP)**. Rekao je da je pravo pitanje izgrađujemo li institute koji mogu garantirati nezavisnost i autonomnost kulture i u tom smislu njeno oslobađanje od permanentnog tutorstva države. Mišljenja je da se to ovim zakonom ne postiže, i u tom pogledu ide se korak natrag. "Ovakav način donošenja ovoga zakona je uvreda hrvatskoj kulturnoj javnosti, čak da ne ulazimo u meritum samoga zakona".

**Frano Matušić (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Drži netočnim tvrdnju kolege Vujića da je ovaj

Prijedlog uvreda hrvatskoj kulturnoj javnosti. "Uvreda hrvatskoj kulturnoj javnosti je način na koji su funkcionirala vijeća do sada, odnosno način na koji nisu funkcionirala, a i tamo gdje su funkcionirala, funkcionirala su samo u korist onih kojih su sjedili u tim vijećima".

Rekao je da nije točno da se ukidaju kulturna vijeća, jer je ovo upravo zakon o kulturnim vijećima.

**Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)** osvrnula se na odredbu u Prijedlogu po kojoj članove Vijeća više ne imenuje Vlada, već sam ministar. "Tako kulturna vijeća postaju tehnička ispostava samome ministru koji prijedloge kulturnih vijeća može i ne mora poštivati, a da pri tome nije dužan javnosti dati pripadajuće objašnjenje". Drži da time kulturna vijeća gube svrhu svoga postojanja, a to je decentralizacija moći odlučivanja, stručna kompetencija za pojedine djelatnosti u kulturi, te transparentnost dodjele javnog novca.

### Redovna procedura

Potom je govorila **Dragica Zgrebec (SDP)**. Mišljenja je da svakako s ovim Prijedlogom treba ići u redovnu proceduru. "Ovakvo neki iščitavamo da je razlog hitne procedure to da se mogu prije isteka roka razriješiti postojeći članovi postojećih kulturnih vijeća".

U Prijedlogu ne postoji obveza usklađivanja stavova članova vijeća i ministra, dakle, ministar nije dužan uskladiti svoje odluke s odlukama vijeća niti javno na njih odgovoriti. Zastupnica smatra da donekle stoji ocjena da se time ukida i postojeća autonomnost u odlučivanju. "Zaista se može postaviti pitanje kakva će biti funkcija kulturnih vijeća ako ministar ostaje jedini arbitar, ako nema usklađivanja stavova i ako kulturna vijeća ne odlučuju i o financijskim sredstvima, dakle i o financijama koje će pratiti određene programe".

### Onemogućen sukob interesa

**Jagoda Majska Martinčević (HDZ)** ustvrdila je da postojeći zakon prije

svoga nije funkcionirao u svom temeljnom određenju, a to znači u odgovornosti onih koji su ga trebali provoditi. "Vijeća su radila u krnjim sastavima. Nadalje, postojeći Zakon nije sprečavao sukob interesa o čemu je javnost brujala, jer su pojedini članovi vlastitim projektima ili poduzećima odobrali veliki novac, naravno, poreznih obveznika, a da to usprkos učestalim upozorenjima javnosti nikada nije bilo sankcionirano".

Naglašava da postojeći zakon nije učinio ništa na decentralizaciji i demokratizaciji odlučivanja u manjim sredinama, a ono što smatra najvažnijim, postojeći zakon nije obvezivao nikoga, ni vijeće, ni ministra. Smatra da sve ove nedostatke prijedlog novoga zakona ispravlja. "Novi Prijedlog zakona jednostavno onemogućuje sukob interesa i to je jedna od njegovih najvažnijih vrijednosti".

Prijedlog novoga zakona jasno utvrđuje ponajprije odgovornost onih koji taj zakon moraju provoditi, donosi jasnije kriterije po kojima će buduća vijeća raditi, ukida i najmanju mogućnost sukoba interesa, te donosi posebno nužnu decentralizaciju u odlučivanju, uspostavljenjem kulturnih vijeća u županijama i gradovima s više od 40 tisuća stanovnika.

### Decentralizacija sredstava, ne samo ovlasti

**Zvonimir Mršić (SDP)** mišljenja je da nije potrebno donošenje ovog zakona po hitnom postupku. "Ja osobno mislim da ministar i danas ima sasvim dovoljno ovlasti da usmjerava financiranje javnih potreba u kulturi i ako je bilo potrebe za izmjenom zakona ili za donošenjem novoga, onda ga je trebalo tako terminirati da on stupi na snagu, odnosno da nova kulturna vijeća stupe na snagu s novim javnim pozivom, da odlučuju o nečem što će biti za 2005. godinu". Drži da se na ovaj način stvara nesigurnost u jedinica lokalne i područne samouprave.

Pita je li novi zakon izlika da se ustvari promijene postojeći članovi kulturnih vijeća.

Što se tiče decentralizacije koja se ovim Prijedlogom proklamira, zastupnik naglašava da ona znači ne samo dobivanje ovlasti, već i novca. "Da se doista radi o decentralizaciji, onda bi ovim zakonom, odnosno državnim proračunom bilo predviđeno da se odlučivanje s državnih kulturnih vijeća spušta na kulturna vijeća općina, gradova i županija, pa bi onda u državnom proračunu bilo predviđeno da se i novac spušta na te razine odlučivanja.

Mišljenja je da nije dobro definiran članak 14. koji govori kada će se osnovati kulturna vijeća na lokalnoj razini. Zvonimir Mršić predlaže da to bude do 30. rujna, pa da vijeća raspišu javni poziv za zadovoljavanje potreba u kulturi i da se temeljem toga utvrdi proračunska stavka u proračunima jedinica lokalne samouprave u slijedećoj godini.

Ne vidi razloga zašto bi se morala osnovati nova kulturna vijeća, što ovaj Prijedlog izričito nalaže. Tako bi imenovanjem novih članova prestao mandat postojećim članovima kulturnih vijeća.

Također ne vidi razloga za osnivanje kulturnih vijeća na nivou županija. Županije nemaju županijske kulturne ustanove, jer su uglavnom osnivači ustanova gradovi i općine, a sredstva koja se raspodjeljuju za kulturu u županijama višestruko su manja od sredstava koja se raspodjeljuju za kulturu u gradovima, već sada iz lokalnih proračuna gradova, objašnjava Mršić. Smatra da treba osnovati kulturna vijeća u gradovima, i to za gradove veće od 30 tisuća stanovnika, jer takvi gradovi imaju i decentralizirano osnovno školstvo, a to su uglavnom ujedno i sjedišta županija, i njih treba motivirati da osnuju kulturna vijeća. Naravno, treba osigurati i sredstva.

Zaključio je da bi bilo dobro da zakon ide u prvo čitanje, a da ovu proračunsku godinu treba odraditi na stabilan način i da onda kulturna vijeća započnu s javnim pozivom za novu proračunsku godinu, dakle od rujna na dalje. U članku 14. trebalo bi propisati da oni koji osnivaju kulturna vijeća u općinama i gradovima to trebaju učiniti do 30. rujna kako bi uputili javni poziv za novu

proračunsku godinu. Zastupnik je sugerirao predlagatelju da izostavi županije kao mjesta gdje je obvezno osnivanje kulturnih vijeća.

**Jozo Topić (HDZ)** u cijelosti pozdravlja intenciju ovoga zakona, posebice obvezno osnivanje kulturnih vijeća u gradovima koji imaju više od 40 tisuća stanovnika. Na taj način osigurao bi se neposredan utjecaj direktnih kulturnih čimbenika u odlučivanju glede kulturne politike određene sredine, posebice glede javnih potreba u kulturi tih sredina čime se pridonosi daljnjoj decentralizaciji u području kulture.

Drži da će se na ovaj način omogućiti suodlučivanje kod raspodjele proračunskih sredstava za kulturne programe, a na taj način i direktan utjecaj na programsku politiku i potrebe određene sredine u segmentu kulture.

"Naravno da bi se u tim sredinama osnivala samo ona kulturna vijeća koja su potrebna". Zaključio je da je ovakav zakonski prijedlog dobar i prihvatljiv i s gledišta ekonomičnosti, jer neće tražiti veće opterećivanje gradskih proračuna s obzirom na mali broj članova vijeća, njih pet, a administrativno tehničke potrebe djelovanja ovih vijeća lako je osigurati unutar postojećih gradskih uprava.

### Praksu osobnih interesa - hitno prekinuti

**Franjo Matušić (HDZ)** podsjetio je da se Nacionalno vijeće koje je formirano temeljem postojećeg zakona sastalo u protekle dvije godine svega jedanput, što je, po njegovu mišljenju dovoljno alarmantan podatak za sve one koji se bave kulturom". Drži da to upućuje da je zakon neefikasan i da je upitna njegova provedba, te da hitno treba poduzeti određene izmjene.

Osvrnuo se na rad jednog vijeća, Vijeća za knjigu i nakladništvo i da su članovi vijeća koji su ujedno bili usko povezani s određenim nakladničkim kućama glasali i davali prijedloge da se financiraju upravo njihove nakladničke kuće. Iz tog proizlazi da postojeći zakon nije sprečavao sukob interesa. "Ovdje se

radilo o centralizaciji sredstava i davanju mogućnosti da o tim sredstvima odlučuje jedan uzak krug ljudi koji je ta sredstva dodjeljivao svojim kućama”.

Naglašava da je sasvim jasno da su neka vijeća koja su funkcionirala u proteklom razdoblju funkcionirala isključivo radi osobnih interesa pojedinaca koji su sjedili u tim vijećima. S takvom praksom treba hitno prekinuti i upravo stoga je potrebno da se donese zakon po hitnom postupku.

Pojašnjava da po novom prijedlogu zakona kulturna vijeća i dalje suodlučuju pri utvrđivanju kulturne politike, predlažu programe, pružaju stručnu pomoć ministru, daju stručne podloge, mišljenja i prijedloge. ”Sva ova poboljšanja idu u pravcu decentralizacije samom činjenicom obveze osnivanja kulturnih vijeća na nižim razinama, u županijama i gradovima više od 40 tisuća stanovnika, što jasno kazuje o namjeri Ministarstva da se odista na tim razinama i suodlučuje o pitanju kulture”.

### Ostaviti Vijeće za arhitekturu pri Ministarstvu kulture

**Alenka Košiša Čičin-Šain (HNS)** osvrnula se na nedavno održan okrugli stol dvjestotinjak javnih radnika iz kulture koji su se obratili ministru molbom da ovaj zakon ide u regularnu proceduru, kako bi se o njemu moglo još raspraviti. Također, Društvo arhitekata traži da se Vijeće za arhitekturu i urbanizam ne isključi iz popisa Vijeća koja su do sada bila u ministarstvu.

”Ministarstvo zaštite okoliša, a naročito ne Savjet koji je temeljem Zakona

o prostornom uređenju osnovan pritom Ministarstvu, sigurno nema u svom djelokrugu promicanje kulturnog i umjetničkog aspekta arhitekture i urbanizma”. Zastupnica drži da je afirmiranje ovog područja u okviru djelatnosti Ministarstva kulture od presudnog značenja za prepoznavanje kulturnog identiteta naše zemlje.

Alenka Košiša zalaže se za vraćanje ovog zakona u regularnu proceduru i za ostanak Vijeća za arhitekturu i urbanizam pri Ministarstvu kulture.

Dr. sc. **Antun Vujić (SDP)** govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a završnih pet minuta. Rekao je da po ovom konceptu vijeća uopće ne raspravljaju o sredstvima. Iznio je prijedlog Zaključka Kluba zastupnika SDP-a koji glasi: ”O konačnom prijedlogu zakona o kulturnim vijećima provedena je rasprava u prvom čitanju”.

Ministar kulture **Božo Biškupić** rekao je da će u novim vijećima biti ljudi koji uživaju povjerenje institucija i udruga u kulturi i koji ne mogu ostvariti sukob interesa i da će vijeća biti složena od članova koji dolaze iz raznih regija Hrvatske.

### IZJAŠNJAVANJE O AMANDMANIMA I GLASOVANJE

**Prvo su zastupnici glasovali o prijedlogu Zaključka Kluba zastupnika SDP-a da je o konačnom prijedlogu zakona o kulturnim vijećima provedena rasprava u prvom čitanju. Zaključak nije prihvaćen.**

Potom se ministar kulture, **Božo Biškupić** očitovao o amandmanima.

Amandmane zastupnice **Jelene Pavičić-Vukičević (SDP)** Vlada ne prihvaća. Što se tiče prvog amandmana zastupnice, ministar je konstatirao da se u istom članku 1. izrijekom utvrđuje da je rad kulturnog vijeća javan. Zastupnica je zatražila glasovanje o amandmanu, no on nije dobio potrebnu većinu.

Drugi amandman iste zastupnice Vlada ne prihvaća jer Ministarstvo kulture nije matično ministarstvo za djelokrug urbanizma i arhitekture, već je to Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva. Ministar dodaje da arhitekti i urbanisti nisu izostavljeni iz sudjelovanja u radu vijeća u Ministarstvu kulture. Zastupnici glasovanjem nisu prihvatili ovaj amandman.

Potom se ministar očitovao o amandmanima **Kluba zastupnika HDZ-a**. Prvi amandman Vlada prihvaća i on postaje sastavni dio Zakona. Prihvaćanjem ovog amandmana konzumiran je i amandman Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu. I ostala dva amandmana Kluba zastupnika HDZ-a Vlada prihvaća i oni postaju sastavni dio Zakona.

Amandman zastupnika **Zvonimira Mršića (SDP)** Vlada prihvaća.

Ovime je zaključena rasprava.

**Zastupnici su u hitnom postupku većinom glasova, sa 75 glasova ”za” i 37 ”protiv” donijeli Zakon o kulturnim vijećima u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.**

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SPAŠAVANJU

# Objediniti sve sustave vezane uz zaštitu i spašavanje

Zbog razloga koje je Vlada Republike Hrvatske navela u svom mišljenju, Hrvatski sabor nije prihvatio podnijeti zakonski prijedlog kojega je podnio Klub zastupnika HSS-a. Ovom se zakonodavnom inicijativom željelo ukloniti pojedine nedostatke koje je predlagatelj uočio u postojećem sustavu zaštite i spašavanja. Vlada je ukazala na nejasnoće predlagatelja oko ustroja i financiranja podnietog zakonskog prijedloga, te upozorila da sustav zaštite i spašavanja ne trpi nagle promjene. Ocijenila je ujedno da je prije donošenja ovakve materije, potrebno razmotriti sve čimbenike kako bi zakonski tekst postao dobrim temeljem za kvalitetnu reorganizaciju sustava zaštite i spašavanja. Vlada je ujedno predložila da se podnijeti prijedlog uputi u redovnu proceduru donošenja.

## O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnio je po hitnom postupku Klub zastupnika HSS-a. Predlagatelj je ocijenio da postoje opravdani razlozi za hitni postupak, budući da se poslovi zaštite od požara moraju regulirati uoči predstojeće ljetne sezone. Današnje civilizacijske katastrofe zahtijevaju brzo i efikasno reagiranje svih sudionika zaštite i spašavanja, njihov usklađen rad i jednoobrazno postupanje. Ovim se zakonom uređuju slijedeća pitanja: pojam, uređenje i planiranje zaštite i spašavanja, prava vezana uz obveze, školovanje, osposobljavanje i usavršavanje sudionika zaštite i spašavanja, zadaća i ustroj tijela za upravljanje zaštitom i spašavanjem u katastrofama, način uzbunjivanja, te međunarodna suradnja i nadzor nad provedbom zakona koji uključuje i kaznene, prijelazne i zaključne odredbe.

O predloženom je tekstu uvodno u ime predlagatelja, zastupnicima govorio zastupnik Josip Vresk (HSS). On je podsjetio na zakonodavne poteze koji su prethodili stvaranju preduvjeta o formiranju nove i velike državne uprave, odnosno Državne uprave za zaštitu i spašavanje. U Zakonu o djelokrugu rada ministarstava i državnih upravnih organizacija određen je i djelokrug rada ove Uprave, te je utvrđen datum njenog početka rada. Ovim se prijedlogom potiče uređenje rada vatrogastva, odnosno ponašanje svih subjekata u prirodnim katastrofama i nesrećama. Podsjetio je da će početkom slijedeće godine biti oformljena jedna državna uprava koja će se baviti poslovima zaštite i spašavanja. U predloženom zakonskom tekstu Hrvatskom je saboru predloženo da se uredi djelokrug i nadležnost takve uprave.

Predstavnik predlagatelja ujedno je ocijenio da se ovaj prijedlog ne sukobljava s Prijedlogom zakona o vatrogastvu i Prijedlogom zakona o civilnoj zaštiti koje upravo priprema Vlada Republike Hrvatske. Predloženim se tekstom željelo utjecati da se unutar jedne državne uprave koncentriraju materijalna dobra, ovlasti i ljudi koji su potrebni za obavljanje složenih poslova zaštite i spašavanja. Upozorio je da su raniji zakonski poslovi oko vatrogastva bili razlomljeni u čak četiri ministarstava, pa je razumljivo da ovakav koncept nije mogao djelotvorno funkcionirati. U podnietom prijedlogu nema ocjene oko potrebnih sredstava, jer je teško predvidjeti koliko će sredstava biti potrebno za provedbu, ali se može očekivati da će se samim objedinjavanjem poslova postići određene uštede. Isto tako, ravnatelj Uprave morat će poduzeti mjere kako bi se donio Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta, imajući u vidu

proceduru koja se mora obaviti u Vladi. Ovim se zakonskim prijedlogom ne dira vlasništvo nad ustanovama koje se bave pružanjem hitne medicinske pomoći, već se regulira njihov rad. Govorio je zatim o radu centara za uzbunjivanje koji nisu u sastavu Hrvatske vojske, ali pripadaju u nadležnost Ministarstva obrane. Podsjetio je da i Svjetska banka financijski podupire rad civilnih centara za uzbunjivanje, te konstatirao kako je važno da se unutar poziva na centar 112 objedine savjeti i medicinska pomoć, vatrogasci i ostale hitne službe.

Osvrnulo se zatim i na Mišljenje Vlade Republike Hrvatske koja i sama piše sličan tekst. Upozorio je ipak da se zbog približavanja ljetne turističke sezone trebaju imati na umu mogući ljetni požari koji se ponavljaju svake godine. Objasnio je zatim razloge zbog kojih se za ravnatelja predlaže mandat u trajanju 8 godina, ističući da je riječ prvenstveno o stručnim poslovima koji se ne smiju brkati s političkim mandatom. Opisao je zatim i razloge zbog kojih se predložio beneficirani radni staž za neke poslove, ocjenjujući da je potrebno što prije donijeti predloženi zakonski tekst.

## RADNA TIJELA

**Odbor za zakonodavstvo** nije podupro donošenje ovoga zakona iz razloga sadržanih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske.

**Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** razmotrio je predloženi zakonski tekst nakon što je saslušao uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja. U uvodnom izlaganju članovi Odbora upoznati su s razlozima zbog kojih se predlaže donošenje Zakona o zaštiti i spašavanju. Navedeno je kako današnje civi-

lizacijske katastrofe zahtijevaju brzo i djelotvorno postupanje sudionika zaštite i spašavanja, njihov usklađeni rad i jednoobrazno postupanje. Odbor je za raspravu raspolagao mišljenjem Vlade Republike Hrvatske koja ne podržava Prijedlog ovog zakona, jer smatra da njime nisu dovoljno obuhvaćena sva područja zaštite stanovništva. Istaknuti su i nedostaci glede ponuđenog ustrojenog rješenja hitnih službi, imenovanja ravnatelja Državne uprave za zaštitu, te nedostatak preciznije procjene financijskih sredstava potrebnih za provedbu ovog Zakona.

Nakon provedene rasprave Odbor je prihvatio mišljenje Vlade, te većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju.

### MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada nije podržala Prijedlog i konačni prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju, koji je podnio Klub zastupnika HSS-a u Hrvatskom saboru. U uvodnom dijelu predmetnog zakonskog prijedloga, navedeno je kako se predloženim Zakonom uređuje i područje zaštite stanovništva sklanjanjem, što u zakonskom tekstu nije razrađeno. Vlada podržava da se to područje ne uređuje ovim Zakonom, već da se cjelokupno područje zaštite stanovništva sklanjanjem uredi Zakonom o civilnoj zaštiti.

Također se predlaže da dio zaposlenika Ministarstva zdravstva i socijalne skrbi, koji su zaduženi za poslove hitne pomoći, bude zbrinut na način da ih preuzme Državna uprava za zaštitu i spašavanje, te da služba hitne pomoći prijeđe u nadležnost Državne uprave za zaštitu i spašavanje, kao i da se u tom smislu izmijeni Zakon o zdravstvenoj zaštiti. Vlada smatra da služba hitne pomoći treba ostati izvan ustroja Državne uprave za zaštitu i spašavanje. Isti status trebaju imati i ostale pravne osobe koje su dio operativnih snaga zaštite i spašavanja, zbog toga jer se zaštitom i spašavanjem bave u okviru redovne djelatnosti.

Naime, način obavljanja redovne djelatnosti tih pravnih osoba propisuje se posebnim zakonom, s obzirom na to da se tijela, službe i postrojbe tih pravnih osoba dnevno bave zaštitom i spašavanjem od incidenata, akcidenata i ostalih nesreća koje se i događaju svakodnevno (za razliku od katastrofa, koje su iznimne situacije). Učinkovitost i pravovremenost reagiranja potrebno je osigurati uvezivanjem svih hitnih službi kroz jedinstveni komunikacijski centar (tzv. Centar 112), koji bi koordinirao njihovo djelovanje. Nije, međutim, neophodno da zbog toga sve hitne službe djeluju kao ustrojstvo jedinice državne upravne organizacije koja bi bila nadležna za reagiranje sustava zaštite i spašavanja kod katastrofa.

Također, Vlada drži neprihvatljivim da se ravnatelj imenuje na vrijeme od 8 godina. Jednako tako, radna mjesta na kojima je staž osiguranja s povećanim trajanjem, može propisati Vlada RH svojom uredbom, a ne ravnatelj u pravilniku o sistematizaciji radnih mjesta. U predmetnom zakonskom Prijedlogu postoji još čitav niz nedostataka vezanih uz predložena normativna rješenja, kao i nomotehnički izričaj.

Također, predlagatelj je dužan uz obrazloženje zakona iskazati i financijsku procjenu posljedica za državni proračun, što u ovom slučaju nije precizirano. Ukoliko nije moguće dostaviti preciznu procjenu financijskih sredstava potrebno je dostaviti okvirnu procjenu.

Iz predloženog teksta Zakona vidljivo je da se temelji na Nacrtu prijedloga Zakona o zaštiti i spašavanju koji je Ministarstvo unutarnjih poslova dostavilo na mišljenje nadležnim ministarstvima. Ministarstvo unutarnjih poslova izvršilo je usklađivanje ovog Nacrta prijedloga Zakona o zaštiti i spašavanju s drugim ministarstvima, a u međuvremenu je donesen Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija ("Narodne novine", broj 30/2004) te se, u članku 4. tog Zakona, nabrajaju državne upravne organizacije, a u točki 8. navedena je Državna uprava za zaštitu i spašavanje. Nadalje,

člankom 22b. istog Zakona, uređuje se djelokrug rada i stručnih poslova koje obavlja Državna uprava za zaštitu i spašavanje.

Slijedom toga, u tijeku je dorada Nacrta prijedloga zakona o zaštiti i spašavanju koji će Vlada uputiti u saborsku proceduru, sukladno Operativnom planu za 2004. godinu, u prvom tromjesečju ove godine. Vlada također predlaže da ovaj zakonski projekt ide u redovnu proceduru donošenja. Sustav zaštite i spašavanja ne trpi nagle promjene i upravo je zbog toga potrebno da se tekst zakona, prije donošenja pažljivo razmotri. Takvim bi pristupom postao dobar temelj za kvalitetnu reorganizaciju sustava zaštite i spašavanja kod katastrofa.

Sukladno rečenom, Vlada Republike Hrvatske ne podržava donošenje predmetnog Zakona u predloženom obliku, istaknuto je u mišljenju Vlade.

### RASPRAVA

U ime Odbora za nacionalnu politiku i unutarnju sigurnost, govorio je predsjednik ovog radnog tijela, zastupnik **Ivan Jarnjak**. On je podsjetio na osnovne značajke predloženoga teksta, te upozorio i na mišljenje Vlade koja nije podržala njegovo donošenje. Nakon provedene rasprave Odbor je prihvatio argumente Vlade i većinom glasova predložio Saboru da ne prihvati predloženi zakonski tekst.

### Potrebno je ukloniti slabosti u zaštiti i spašavanju

U nastavku rasprave govorili su predstavnici parlamentarnih stranaka. Za riječ se prvi javio zastupnik **Pero Kovačević** koji je iznio stavove i razmišljanja Kluba zastupnika HSP-a. Napomenuo je da će podržati predloženi tekst u prvom čitanju budući da se time i Vladi daje vremenski prostor kako bi se uključila. Upozorio je na slabosti koje vladaju na području zaštite i spašavanja, budući da više ne postoji ni služba Civilne zaštite. Poslovi oko opremljenosti skloništa su prepušteni gradovima i općinama, a situacija na terenu može se opisati kao

katastrofalna. Posebno je teška situacija oko opremljenosti vatrogasnih jedinica koje nerijetko imaju vozila stara 20 do 30 godina, usprkos sve većim razmjerima i redovitim štetama od požara. Vojne jedinice koje sudjeluju u ovim poslovima nemaju potrebnu opremu niti su adekvatno pripremljeni, a tehničke poteškoće i neriješen status pilota opterećuju i djelatnost specijalnih aviona – kanadera. Opisao je da se svakodnevno na prometnicama zbivaju ekološki incidenti, a nije rijetko da se cisterne pune goriva prevrnu i blizu Nacionalnog parka Plitvička jezera ili na jadranskom prostoru. U odgovoru Vlade osjeća se da ne postoji vizija kako bi se navedeni problemi mogli učinkovito riješiti, pa se poslovi prevencije svakako moraju obaviti kako se opet usred turističke sezone ne bi događali katastrofalni požari. Potrebno je, dakle, urediti sustav zaštite i spašavanja, zaključio je zastupnik Kovačević.

### ***Pojedine vatrogasne postrojbe imaju vozila stara 20 do 30 godina.***

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Antun Peruško**. On se složio s konstatacijama koje su izrečene u uvodnom izlaganju. Upoznao se i s komplementarnim prijedlogom kojega priprema Vlada Republike Hrvatske, pa je ocijenio da bi bilo promašeno davati amandmane na podnijeti tekst. Podsjetio je ujedno da nije usvojen prijedlog da se Zakon donese hitnim postupkom, pa je tekst upućen u prvo čitanje. Upozorio je da prilikom usvajanja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija nisu usvojeni pojedini amandmani oporbenih zastupnika, a prvenstveno zastupnika Valtera Drandića. Njegovim se amandmanom željelo vatrogasnu organizaciju tretirati kao jezgru iz kojeg će se razvijati sustav zaštite i spašavanja. Podsjetio je zatim da je nedavno i Vatrogasna zajednica Hrvatske podržala osnivanje državne

uprave i donošenje odgovarajućeg zakona pa bi trebalo ukloniti manjkavosti u postojećem zakonskom tekstu i ostvariti koordinaciju među subjektima.

Propusti se dakle, naziru upravo na tom polju, a ne na pomanjkanju profesionalnog duha i želje za pomaganjem. Donošenjem odgovarajućeg zakona mora se obuhvatiti i zaštitu i spašavanje na moru, jer Hrvatska kao pomorska zemlja mora imati odgovarajuću službu traganja i spašavanja. Usprkos svim tehničkim nedostacima, ova služba i sada pruža potrebnu pomoć, prvenstveno zahvaljujući visokom profesionalizmu i pomorskom duhu naših građana. Podsjetio je zatim da Hrvatska kao potpisnica Međunarodne konvencije o traganju i spašavanju na moru, treba organizirati odgovarajuću službu spašavanja. Člankom 13. Zakona o lučkim kapetanijama, Hrvatska je donijela Nacionalni plan traganja i spašavanja na moru, te ustrojila Nacionalnu središnjicu, sa sjedištem u Rijeci. Klub zastupnika SDP-a ujedno ocjenjuje potrebnim da se što prije utemelji Obalna straža. Sustav zaštite i spašavanja okuplja djelatnike i plovila Ministarstva pomorstva, MUP-a, Hrvatske vojske, ribare, svjetioničare i sve one koji žive od mora i za more. U ove službe potrebno je uvesti red i koordinaciju, pa Klub zastupnika SDP-a podržava inicijativu za donošenje Zakona o zaštiti i spašavanju koji je Republici Hrvatskoj prijeko potreban.

### **Formiranje Uprave za zaštitu i spašavanje**

U ime Kluba zastupnika HSS-a govorio je zastupnik **Ante Markov**. On je podnijeti prijedlog ocijenio pokušajem stvaranja pravnog okvira za realizaciju odluke o formiranju Uprave za zaštitu i spašavanje. Upozorio je da nezgode i prirodne katastrofe pogađaju različite ljude na svim prostorima i situacijama. Upravo ove okolnosti navode nas da je postojeću problematiku potrebno riješiti jednim zakonom. Inicijativa koju je pokazao HSS, ide za popunjavanjem pravne praznine, pa bi bilo najljepše da Vlada kod drugog čitanja donese svoj

Prijedlog zakona te da se donese objedinjeni i kvalitetan zakonski propis satkan od oba prijedloga.

I on je podsjetio na paletu mogućih nezgoda i požara koji se odvijaju tijekom ljetne sezone na Jadranu, upozoravajući da se gubljenjem vremena u začetku nezgode, događaju kasnije teško popravljive štete pa i katastrofe. Da bi se postigla djelotvornost u zaštiti i spašavanju, potrebno je raspolagati određenim instrumentima i sredstvima, te opremiti postojeći Centar za katastrofe u Divuljama, koji bi morao djelovati preventivno i u skladu sa svojim mogućnostima. Njega bi trebali sačinjavati pripadnici Hrvatske vatrogasne zajednice i buduća Obalna straža. Država ima posebne razloge da se ova služba s jedinstvenim sustavom zapovijedanja, što kvalitetnije utemelji uoči početka turističke sezone. Na kraju je izrazio očekivanje da predloženi zakonski tekst prođe prvo čitanje jer se time daje značajan doprinos koji bi doveo do cjelovitog i kvalitetnog rješenja oko poslova zaštite i spašavanja.

### ***Potrebno je što hitnije utemeljiti Obalnu stražu.***

U nastavku rada pristupilo se pojedinačnoj raspravi, a prvi je govorio zastupnik **Josip Leko (SDP)**. I on je ocijenio potrebnim da se donese Zakon o zaštiti i spašavanju, ukazujući da Hrvatska ima svoje obveze i sudjelovanjem u antiterorističkoj koaliciji, te potrebu spašavanja na moru, zraku i kopnu. Postojeći sustav nije uređen na zakoniti način, pa je potrebno urediti odgovarajući pravni okvir kako bi se uočili i spriječili mogući ekscesi i nesreće. Hrvatska je ujedno i značajna turistička zemlja, pa treba voditi računa i o toj komponenti. Smatra ujedno da imamo kvalitetnu hitnu službu, koja je svoje uspjehe i mogućnosti demonstrirala u Domovinskom ratu, ali u ovom trenutku nije objedinjena na državnoj razini niti postoji centar za upravljanje mogućim hitnim intervencijama. Govoreći o ovim poslovima

ne smiju se zanemariti ni potencijalne opasnosti od otrovnog otpada i štetnih otrova i kemijskih tvari. Podržao je predloženi tekst jer on uočava nedostatke na području zaštite i spašavanja, te predviđa utemeljenje jedinstvene medicinske službe koja bi na razini države imala zajednički dispečerski broj.

### **Hrvatska je na ovom području prihvatila i određene međunarodne obveze**

Zastupnica **Jagoda Martić (SDP)** ocijenila je da poslovi zaštite i spašavanja predstavljaju značajnu kariku stabilnosti države i pridonose njenom ugledu u svijetu. Istovremeno su ovi poslovi i civilizacijski doseg jednog društva i preduvjet međunarodne kompatibilnosti Republike Hrvatske koja želi postati članicom Europske unije. Važno je da službe zaštite i spašavanja djeluju jedinstveno, kako bi se objedinili svi potencijali, te postiglo harmonizirano rukovođenje na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini. Podsjetila je zatim i na ranije zasluge civilne zaštite i vatrogasne službe. Ocijenila je istovremeno, da se navedene službe nisu uspjele u potpunosti izgraditi, zbog dvojbi oko koncepta dragovoljnosti, profesionalizma ili državnog vatrogastva, kroz Ministarstvo unutarnjih poslova.

Gorska služba spašavanja ističe se kao udruga građana na poslovima spašavanja izvan urbanih prostora, do kojih ostale strukture ne mogu jednostavno doći. Zbog suvremenih kretanja raste broj nesreća izvan gradova, a turizam i rekreacija okrenut je sadržajima na otvorenim prostorima poput: raftinga, letenja zmajevima, planinarenjem i ostalim vještinama. Država je uspjela objediniti spašavanje na moru u okviru posto-

jećih propisa, ali sve aktivnosti nisu bile koordinirane iz jedinstvenog centra. Istovremeno, služba hitne pomoći djeluje u okviru Ministarstva zdravstva. Kako bi se objedinio rad ovih službi, potrebno je uhodati postojeću proceduru, uskladiti programe obuke i povezati postojeće resurse. Svi ovi poslovi dovode do veće efikasnosti, a konačan cilj je rezultat oglada se u spašavanju ljudskih života i zdravlja.

### ***Veća efikasnost spasilačkih službi rezultirat će spašavanjem ljudskih života, zdravlja i očuvanja prirode.***

Ocijenila je zatim da negativno mišljenje Vlade nije baš uvjerljivo, a izgleda da se a priori odbija sve što dolazi iz oporbenih redova. Ovaj bi Zakon trebao biti platforma na kojoj bi se trebali izgraditi i ostali zakonski i podzakonski akti. Tako bi trebalo donijeti Zakon o civilnoj zaštiti, Zakon o vatrogastvu, Zakon o hrvatskoj gorskoj službi spašavanja, kao i odgovarajuće podzakonske akte. Uvođenjem uprave i sustava zaštite i spašavanja, gradi se dugoročni i planski sustav koji koristi postojeće kadrovske i materijalne mogućnosti države, zaključila je zastupnica Martić.

### **Hrabrost pripadnika Gorske službe spašavanja**

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** podržao je predloženi zakonski tekst u uvodnim rečenicama. Podsjetio je na važne pripadnike raznih službi koji su spašavali ljudske živote, a neki od njih tom su prilikom i poginuli ili postali invalidi. Spomenuo je i neke poduhva-

te gorske službe koja se istaknula prilikom akcija spašavanja na Biokovu, a ime alpinista Stipe Božića svima je dovoljno poznato. Izrazio je nadu da će i Vlada predstaviti svoj zakonski prijedlog koji bi uvažio i određene dijelove iz zakonskog teksta kojega je u proceduru uputio Klub zastupnika HSS-a. Apelirao je da se predloženi tekst prihvati u prvom čitanju.

Zastupnicima se završnom riječju u ime predlagatelja, Kluba zastupnika HSS-a obratio i zastupnik **Josip Vresk**, iznoseći očekivanje da će se ovaj prijedlog prihvatiti u prvom čitanju. Upozorio je da postoje rizici od nesreća i katastrofa, pa ni Hrvatska ne može ostati neosjetljiva na moguće opasnosti. Dio postojećih rizika može se smanjiti ukoliko se prihvati predložena regulativa. Odgovarajući na zamjerke sadržane u mišljenju Vlade kako nedostaje vatrogasna komponenta, upozorio je da je potrebno potaknuti razvoj i profesionalnog i dobrovoljnog vatrogastva. Zbog prirodnih okolnosti Hrvatska predstavlja zemlju u kojoj su požari predvidivi i mogući, pa je potrebno voditi računa da se ove katastrofe predvide, osujete i smanje. Uvođenjem centralizirane službe brojne se nesreće i katastrofe mogu otkloniti, zaključio je zastupnik Vresk.

**Predsjedavajući je zatim zaključio raspravu, a u nastavku rada Sabora pristupilo se glasovanju. Pozivajući se na prijedloge nadležnih radnih tijela predsjedavajući je dao na glasovanje slijedeći zaključak - ne prihvaća se Prijedlog zakona o zaštiti i spašavanju koji je predložio Klub zastupnika HSS-a zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske i izvješćima radnih tijela. Za ovakav zaključak, konstatirao je predsjedavajući, glasovala je većina ( 76 "za" i 38 "protiv").**

V.Ž.

## PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O OBRANI

# Ustrojstvo obrambenog sustava Republike Hrvatske

Zastupnici Hrvatskog sabora na 5. sjednici donijeli su zaključak kojim se ne prihvaća Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani, koji su predložili zastupnici Vlado Jukić i Pero Kovačević, zbog razloga koje je u svom mišljenju navela Vlada Republike Hrvatske i koja su sadržana u izvješćima radnih tijela Sabora. Istovremeno je Vlada obvezana da žurno, a najkasnije u roku od 60 dana podnese Saboru godišnje Izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama, kao i Izvješće o ostvarivanju Plana obrane Republike Hrvatske i provedbe obrambenih priprema.

Predlagatelji ovog zakona ocijenili su kako je potrebno popuniti određene pravne praznine u zakonskim i ustavnim odredbama, koje bi mogle naškoditi provođenju brzine obrane u slučaju iznenadnog napada, katastrofe ili agresije na našu zemlju.

## O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijeli su zastupnici **Vlado Jukić (HSP)** i **Pero Kovačević (HSP)**. U uvodnom dijelu obrazloženja predlagatelji su konstatareli da je ustrojstvo obrambenog sustava Republike Hrvatske uređeno Zakonom o obrani kojega je Hrvatski sabor donio 19. ožujka 2002. godine. Prema obrazloženju Vlade, ciljevi donošenja postojećeg zakona bili su smanjivanje Oružanih snaga i djelotvorno preoblikovanje obrambenog sustava Republike Hrvatske.

Ovi ciljevi, po mišljenju predlagatelja, ne samo da nisu ostvareni, već je postojeći Zakon pojedinim dvojbama stvorio mogućnost paralize obrambenog sustava u slučaju iznenadne agresije na Republiku Hrvatsku ili u slučaju nesuglasja Predsjednika Republike Hrvatske i Predsjednika Vlade Republike Hrvatske. Naime, u slučaju iznenadne agresije nitko nije ovlašten naložiti uporabu Oružanih snaga, kao cjeline ili njezinih pojedinih dijelova, dok Hrvatski sabor ne utvrdi stanje neposredne ugroženosti ili ratno stanje – prema odredbama članka 6. stavka 2. alineje 4. Zakona o obrani. Tada prema odredbama članka 110. Zakona o obrani, to mogu ili može narediti vrhovni zapovjednik uz supotpis predsjednika Vlade. Druga dvojba koju sadrži postojeći zakon sadržana je u činjenici da se prema odredbama članka 104. stavka 1. Zakona o obrani, mobilizacija Oružanih snaga ili njezinih dijelova izvodi u ratnom stanju i stanju neposredne ugroženosti.

Cilj donošenja Zakona je dakle omogućavanje uporabe i djelovanja obrambenog sustava u svim situacijama u kojima se država može naći, imajući prvenstveno na umu nacionalnu sigurnost države, te donošenje Plana obrane RH i Plana uporabe Oružanih snaga RH. Predloženim se tekstem u članku 104. dodaje novi članak koji glasi: “Mobilizacija dijelova Oružanih snaga izvodi se i u slučaju prijeteće opasnosti od iznenadne oružane agresije na Republiku Hrvatsku”. Predložili su da se i u članku 110. doda novi stavak 2. koji glasi: “Iznimno od stavka 1. ovog članka vrhovni zapovjednik može narediti uporabu dijelova Oružanih snaga u cilju spre-

čavanja i otklanjanja opasnosti od iznenadnog oružanog napada na državu, o čemu je obvezan odmah izvijestiti Hrvatski sabor i Vladu Republike Hrvatske”. Predloženo je da ovaj zakon stupi na snagu osmog dana od objave u “Narodnim novinama”. Obvezuje se vrhovni zapovjednik da u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona donese novi Plan uporabe Oružanih snaga.

## RADNA TIJELA

O predloženom tekstu očitovala su se i nadležna radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** nije podupro donošenje ovog Zakona imajući na umu mišljenje Vlade Republike Hrvatske u aktu od 17. ožujka 2004. godine. Sukladno poslovničkim odredbama zastupnik Pero Kovačević kao član Odbora izdvojio je svoje mišljenje kojim daje ocjenu da neprihvatanjem ovog zakonskog prijedloga nije osigurana zaštita od svih mogućih oblika nacionalne ugroženosti. **Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** razmotrio je predloženi zakonski tekst i saslušao uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja koji smatra da primjena postojećih zakonskih rješenja u ovakvoj situaciji može dovesti do paralize obrambenog sustava. U nastavku je iznijeto i mišljenje Vlade Republike Hrvatske koja smatra da postojeća zakonska rješenja u potpunosti omogućuju djelotvorno funkcioniranje obrambenog sustava. Zbog toga se protiv predloženim izmjenama i dopunama Zakona o obrani. Odbor je također raspolagao i mišljenjem Vlade u kojem se navodi da postojeća zakonska rješenja



udovoljavaju svim elementima zaštite i sigurnosti Republike Hrvatske.

U provedenoj raspravi Odbor je podržao iznijeto stajalište Vlade, te je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se ne prihvaća predloženi zakonski tekst.

### MIŠLJENJE VLADE

U svom mišljenju Vlada Republike Hrvatske nije podržala donošenje rečenog zakonskog prijedloga, držeći da za njega ne postoji uporište u Ustavu Republike Hrvatske. U njemu su propisane odredbe koje se odnose na ratno stanje i stanje neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske.

Također, člankom 3. Zakona o obrani definirano je i ratno stanje, te stanje neposredne ugroženosti. Ovo se stanje definira kao stanje sigurnosnog okruženja Republike Hrvatske u kojem postoje očiti pokazatelji izravnih operativnih priprema oružanih snaga druge države za poduzimanje postupaka i aktivnosti usmjerenih na povredu suvereniteta i neovisnosti te stanje u državi u kojem su, zbog oružanog, terorističkog ili drugog nasilnog djelovanja, dovedeni u pitanje neovisnost ili teritorijalna cjelovitost. Zbog toga Vlada smatra da isto u sebi presumira iznenadnu oružanu agresiju, te nema potrebe za uvođenje ovoga stanja, poglavito što bi se samo posebnim definiranjem opasnosti od iznenadne oružane agresije mogla utvrditi eventualna razlika između stanja neposredne ugroženosti i stanja prijeteće opasnosti od iznenadne oružane agresije.

U vezi s obrazloženjem da u slučaju iznenadne oružane agresije na Republiku Hrvatsku nitko ne može naložiti uporabu Oružanih snaga ili njezinih dijelova dok se ne sastane Hrvatski sabor i utvrdi stanje neposredne ugroženosti, Vlada smatra da članak 100. stavci 2. i 5. Ustava Republike Hrvatske jasno propisuju mogućnost da u slučaju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti ili kad su tijela državne vlasti onemogućena da redovito

obavljaju svoje ustavne dužnosti, Predsjednik Republike Hrvatske može, na prijedlog predsjednika Vlade Republike Hrvatske i uz njegov supotpis, donositi uredbu sa zakonskom snagom, pa slijedom toga proglasiti i stanje neposredne ugroženosti i naložiti mobilizaciju Oružanih snaga.

U odnosu na primjedbu da Zakon o obrani ne predviđa postupak u slučaju odsutnosti Predsjednika Republike Hrvatske ili predsjednika Vlade Republike Hrvatske, Vlada je u svom mišljenju istaknula da kategorija supotpisa ima svoje uporište u odredbama Ustava Republike Hrvatske, a da članak 96. Ustava predviđa mogućnost zamjenjivanja Predsjednika Republike Hrvatske kao institut privremenog zamjenika.

Iz svega navedenoga razvidno je da za dopunu i izmjenu Zakona o obrani, u predloženom obliku nema temelja ni potrebe.

### RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu, prvo je u ime predlagatelja govorio zastupnik **Vlado Jukić (HSP)**. On je naglasio da se podnijetim prijedlogom uklanja velika pravna praznina koja postoji u Zakonu o obrani, a koja sama

***Potrebno je predvidjeti sve moguće scenarije i ugroze koji mogu zadesiti hrvatski narod i državu.***

po sebi predstavlja ugrozu nacionalnoj sigurnosti. Podsjetio je na ishod ovakve inicijative u prethodnoj Vladi, te ocijenio da je mišljenje koje su dobili od Vlade Republike Hrvatske slično po svom obrazloženju, a razlikuje se samo po potpisu. Ovakvim se pristupom otvara razložna sumnja da podnijeti prijedlog nitko nije ni pročitao, već je jednostavno prepisano mišljenje prethodne Vlade. Citirao je i analizirao predložene dijelove podnijetog teksta, te zatražio od zastupnika da ga u trenutku glasovanja svakako podrže. Upozorio je zatim na uočenu pravnu prazninu.

Podsjetio je da najkraća zakonska procedura kojom je moguće upotrijebiti Oružane snage predviđa prijedlog Vlade, te supotpis predsjednika Vlade i Predsjednika Republike Hrvatske. Upozorio je da su ovom zakonodavnom inicijativom odgovorili na vlastite zakonske obveze, kako bi se predvidjeli svi mogući scenariji i ugroze koje mogu zadesiti hrvatski narod i državu. Podsjetio je ujedno da je Hrvatska kao članica Antiterorističke koalicije upućena na borbu protiv terorizma kako se 11. rujna ne bi mogao reprizirati i na našem prostoru. Izrazio je ujedno i očekivanje da će riječ uzeti i ministar obrane Republike Hrvatske i ukazati na sličnosti oko reguliranja naših Oružanih snaga i svjetskih iskustava. Procijenio je istovremeno da niti jedna druga zemlja nema ovako zamršen sustav procedure kao Republika Hrvatska u slučaju da se moraju upotrijebiti Oružane snage. Drži ujedno da nigdje ne postoje slične praznine i nedorečenosti, te je upozorio da Oružane snage imaju za dužnost služiti građanima i u slučaju iznenadnih događaja ili ekoloških katastrofa. Analizirao je zatim mogućnost uporabe pojedinih rodova vojske u pojedinim situacijama, upozoravajući ujedno i na teške posljedice u slučaju iznenadne oružane agresije na našu zemlju. Na kraju je napomenuo da je potrebno stvoriti situaciju da Predsjednik Republike Hrvatske kao vrhovni zapovjednik Oružanih snaga može kao i u ostalim državama svijeta telefonskim, odnosno najbržim putem uporabiti Oružane snage u slučaju opisanih izvanrednih situacija.

Za riječ se javio ministar obrane Republike Hrvatske **Berislav Rončević**, te pojasnio mišljenje Vlade. Sukladno ovom mišljenju, Vlada smatra da je i postojećim Zakonom o obrani, a i Ustavnim odredbama dovoljno jasno određeno postupanje u slučajevima ovih događanja. Citirao je zatim Ustavne odredbe koje objašnjavaju postupanje u slučaju neposredne ugroženosti. Precizno je uređeno i postupanje oko reguliranja stanja u slučaju odsutnosti ili kraće spriječenosti Predsjednika Republike, koji može povjeriti predsjedniku Hrvatskog

sabora da ga zamjenjuje. Ministar je na kraju konstatirao da se Hrvatska nalazi pred daljnjom reformom svojih oružanih snaga, pa je moguće očekivati određene promjene i u Zakonu o obrani. Međutim, ovaj zakonski prijedlog ne donosi kvalitetan napredak jer su sva moguća stanja dobro pokrivena i postojećom zakonskom i ustavnim regulativom.

Slijedom toga Vlada ne podržava predložene izmjene i dopune Zakona o obrani, zaključio je ministar Rončević.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je zastupnik **Krešimir Ćosić**. On je rezimirao zakonsku regulativu koja se koristi u slučaju iznenadne oružane agresije na Republiku Hrvatsku. Sukladno zakonskim odredbama nitko nije ovlašten naložiti uporabu oružanih snaga dok Hrvatski sabor ne utvrdi stanje neposredne ugroženosti ili ratno stanje. Pozivajući se na mišljenje Vlade Republike oko navedene zakonodavne inicijative, napomenuo je da danas u Republici Hrvatskoj vlada sigurnost i mir, pretpostavljajući da je takvo stanje i na čitavom širem području. Smatra da nije politički mudro, aktualno ni prihvatljivo sada mijenjati Zakon o obrani, ali određeno usklađivanje nacionalnog zakonodavstva bit će potrebno u okviru približavanja Republike Hrvatske NATO-u. Već sada ima nekih posebnih zahtjeva i razloga zbog kojih bi trebalo pristupiti izmjenama i dopunama Zakona o obrani, ali i još nekih zakonskih propisa.

Sve se to treba obaviti u dobro organiziranoj proceduri koja će uvažavati političke okolnosti i prioritete, a ne zbog malo vjerojatnih i hipotetičkih scenarija koji su opisani u izlaganjima predlagatelja. U ovom trenutku i u ovakvoj formi izmjene Zakona o obrani Klub zastupnika HDZ-a ne može prihvatiti, zaključio je zastupnik Ćosić.

Zatim je govorio i drugi predlagatelj zakonskog teksta, zastupnik **Pero Kovačević (HSP)**. On je pojasnio da ne inzistiraju na trenutnom donošenju ovog zakonskog akta, već žele da se pokrene cjelokupna rasprava vezana uz stanje u Oružanim snagama i za započeti preustroj. Upravo je zbog toga nerazumlji-

vo što su oba mišljenja ( i prethodne i aktualne Vlade) istovjetna u svom negativnom odgovoru. Iznio je zatim desetak potencijalno mogućih situacija u kojima se može naći Hrvatska, upozoravajući da je i za najmanji rizik od moguće agresije potrebno imati odgovarajući odgovor. Govorio je zatim i o Planu pripravnosti i Planu mobilizacije, ukazujući da se mora predvidjeti svaka moguća opasnost u slučaju iznenadne agresije ili neke druge opasnosti.

Ponovno je zatim govorio i zastupnik Jukić zamjerajući što pojedini zastupnici komentiraju ovakve ozbiljne teme u odviše ležernom raspoloženju. Da situacija agresije može započeti i napadom na najviše institucije vlasti svjedoči i agresija na Banske dvore 1991. godine, kada je izvršeno raketiranje ove zgrade. Iznijeti primjeri nisu trebali nasmijavati pojedine zastupnike, već ukazati i upozoriti na ozbiljan zakonski problem i propust, upozorio je zastupnik Jukić.

### *Treba ograničiti moguće zloporabe u postupanju nadležnih institucija u slučaju unutarnjih demonstracija i okupljanja.*

Zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** napomenuo je da razumije intenciju ovog prijedloga, smatrajući da je HSP vjerojatno u pravu kada tvrdi da niti jedna druga zemlja nema ovako uređenu mogućnost uporabe vojnih snaga. Smatra da treba ograničiti moguće zloporabe u postupanju nadležnih institucija u slučaju unutrašnjih demonstracija i okupljanja, te je i sam naveo pojedine hipotetske situacije stvarne ili zamišljene neposredne ugroženosti. Smatra da se predloženi tekst ipak ne smije prihvatiti, jer bi se prethodno trebao mijenjati Ustav koji regulira ovakve izvanredne situacije. Postojeća dva članka decidirano pak govore kako se mogu upotrijebiti Oružane snage u navedenim izvanrednim okolnostima.

Ponovno je govorio ministar obrane **Berislav Rončević** te ponovio zakonske članke kojima se definira stanje nepo-

sredne ugroženosti i ratno stanje. Konstatirao je da se i mišljenje Vlade temelji na već opisanim zakonskim odredbama i Ustavu Republike Hrvatske.

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** citirajući zakonske odredbe koje govore o uporabi oružanih snaga, definirajući ujedno i razliku između mirnodopskog i ratnog stanja.

### *U postojećem okruženju gotovo je nemoguće zamisliti iznenadni oružani napad koji ne bi mogao biti predviđen.*

Zastupnik **Niko Rebić (HDZ)** analizirao je predloženi zakonski tekst i postojeće zakonske i Ustavne odredbe koje uređuju moguću uporabu oružanih snaga u slučaju ugroženosti ili iznenadne agresije na Republiku Hrvatsku. Važno je napomenuti da Republika Hrvatska ima odgovarajući sustav sigurnosnih službi. U postojećem okruženju, gotovo je nemoguće zamisliti iznenadni oružani napad koji ne bi mogao biti predviđen. Točno je da ratno stanje i stanje neposredne ugroženosti utvrđuje Hrvatski sabor na prijedlog Predsjednika Republike, uz supotpis predsjednika Vlade. Međutim, Ustav u članku 100. stavku 2. poznaje stanje kad su tijela državne vlasti onemogućena da redovno obavljaju svoje ustavne dužnosti. Smatra da se u slučaju odsutnosti Predsjednika Republike situacija dobro regulira putem članka 96. Ustava koji kaže: "U slučaju kraće sprječivosti uslijed odsutnosti, Predsjednik Republike može povjeriti predsjedniku Hrvatskog sabora da ga zamjenjuje". Ocijenio je na kraju da su i sami predlagatelji "dezavuirali vlastiti prijedlog, odustajanjem od termina iznenadne oružane agresije na Hrvatsku". Sada to formuliraju u iznenadni teroristički udar. To je nešto sasvim drugo i nije u vezi s mobilizacijom i općom ugroženošću. To je pitanje preventive koja je u tome jedino djelotvorna, a onda i pitanje funkcioniranja tajnih službi, specijalnih postroj-

bi i djelovanja cjelokupnog sustava. Smatra da usprkos dobroj nakani ovakav prijedlog Zakona o obrani ne bi trebalo usvojiti.

U završnoj riječi predlagatelj i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** podsjetio je i na zaključke koji su doneseni na sjednici Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Definirao je zatim da iznenadna agresija može biti sadržana i u terorističkom napadu, ukazujući na čitavu paletu realnih prijetnji i napada koji se trenutno odvijaju u svijetu. Smatra da postojeća rješenja u Ustavu Republike Hrvatske imaju određene nedorečenosti i propuste, pa bi tu situaciju trebalo zakonski upotpuniti. Obrambeni sustav svake države mora biti takav da odgovori na svaku ugrozu, upozorio je zastupnik Kovačević. I iznenadni teroristički čin mora se rješavati uz upotrebu Oružanih snaga. Može se dogoditi da netko baci kemijske otrove ili planira napad na zrakoplov, pa ne treba živjeti u iluziji da se to nikako ne može dogoditi. Ovakva inicijativa ne znači da se pokazuje nepovjerenje prema onim institucijama koje su zakonski navedene da odgovaraju na moguću iznenadnu opasnost.

Uočeni propusti i praznine moraju se na odgovarajući način razriješiti, a problem se ne smije ostaviti otvoren. Ove je moguće situacije potkrijepio govoreći o nedavnim napadima Al Quaide koja je atentat u Španjolskoj provela koriste-

ći i put preko Zenice. Trebamo ujedno biti svjesni situacije i vremena u kojemu živimo, upozorio je zastupnik Kovačević. Predložio je da se donese zaključak kojim se obvezuje Vlada Republike Hrvatske da žurno, a najkasnije u roku od 60 dana podnese Hrvatskom saboru godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike u Oružanim snagama, kao i Izvješće o ostvarivanju Plana obrane Republike Hrvatske i provedbi obrambenih priprema. Svatko mora izvršiti svoju ustavnu ulogu i zadaću, pa je potrebno pristupiti glasovanju po savjesti, a ne po stranačkoj stezi.

Za ispravak navoda javio se zastupnik **Niko Rebić (HDZ)** koji je ocijenio da ne treba zaoštravati raspravu, međutim treba reći da se postojeći zakonski propisi ne trebaju mijenjati. Sustav obrane i od potencijalnih terorističkih udara treba izgrađivati posredstvom Ministarstva obrane Republike Hrvatske.

Za ispravak krivog navoda javio se i zastupnik **Željko Krapljan (HDZ)**. Smatra netočnom konstataciju da hrvatske snage nisu spremne i da ne mogu odgovoriti svakom izazovu. Napomenuo je da agresor mora računati na elitne snage gardijskih postrojbi, pričuvne sastave, te na snage Hrvatskog zrakoplovstva i mornarice. Predlagatelj i zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** precizirao je raniju tvrdnju, navodeći da

nije bilo riječi o tome kako obrambene snage nisu spremne, već da nemamo Plan obrane, a predsjedavajući je zatim zaključio raspravu.

**U nastavku rada pristupilo se glasovanju. Predsjedavajući je predložio da se glasuje o slijedećem zaključku: Ne prihvaća se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obrani, koji su predložili zastupnici Vlado Jukić i Pero Kovačević, zbog razloga navedenih u mišljenju Vlade Republike Hrvatske i izvješćima radnih tijela.**

Nakon brojanja glasova utvrdio je da je ovakav zaključak donesen većinom glasova (81 "za", 20 "protiv" i 7 "suzdržanih").

Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika HSP-a dao je na glasovanje i slijedeći zaključak: "Obvezuje se Vlada Republike Hrvatske da žurno, a najkasnije u roku od 60 dana podnese Hrvatskom saboru:

1. Godišnje Izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u oružanim snagama.
2. Izvješće o ostvarivanju Plana obrane Republike Hrvatske i provedbe obrambenih priprema.

Ovakav zaključak zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili.

V.Ž.

**IZVJEŠĆE O RADU DRŽAVNOG UREDA ZA REVIZIJU ZA 2003. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 2002. GODINU; IZVJEŠĆE O OBAVLJENIM REVIZIJAMA ZA 2002. GODINU – POSEBNI DIO – SLUŽBENA TAJNA**

# Nadzor nad potrošnjom proračunskih sredstava za 2002.

Prihvativši izvješća o radu Državnog ureda za reviziju za 2003, o obavljenim revizijama za 2002. i o obavljenim revi-

zijama za 2002 – posebni dio, Hrvatski sabor ih je, nakon opsežne rasprave dostavio na uvid Državnom odvjetniš-

tvu i Ministarstvu unutarnjih poslova, zaduživši ova tijela da procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja

**u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna odnosno proračuna županija, gradova i općina te postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima, a zatim o tome izvijeste Parlament.**

## O IZVJEŠĆIMA

Prije uvodnog izlaganja o izvješćima, za riječ se javio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)**. U ime Kluba zastupnika HSP-a zatražio je od predsjedavajućeg objašnjenje oko postupka prema novinarima i fotoreporterima. Ocjenjujući da su novinari udaljeni iz sabornice na nedoličan način, zatražio je obrazloženje o ovakvom postupku. Predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** objasnio je da nitko nije udaljen iz sabornice, već su fotoreporterima zamoljeni da nakon obavljenog posla više ne snimaju u sabornici, kako bi se otpočelo s radom.

Objasnio je zatim da predstoji rasprava o podnijetim izvješćima. Napomenuo je ujedno da bi se prvo, sukladno prijedlogu Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, trebalo obaviti skidanje oznake tajnosti za Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu. Posebni dio tog Izvješća predstavlja službenu tajnu. Ovakav prijedlog poduprli su svi zastupnici jednoglasnom odlukom, pa je dakle, prihvaćen rečeni prijedlog Odbora. Nakon što je predsjedavajući podsjetio na učinak saborskih radnih tijela koja su podnijela svoja izvješća, pozvao je glavnu državnu revizoricu da dodatno obrazloži podnijete prijedloge.

Gospođa **Šima Krsić** podsjetila je zastupnike da su dobili Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu koje obuhvaća razdoblje od listopada 2002. do rujna 2003. godine. Razlog tomu je što je Zakonom o državnoj reviziji propisano da se izvješće o radu i obavljenim revizijama podnosi jednom godišnje. Rokovi podnošenja rečenog dokumenta propisani su zakonom, a vezani uz financijska izvješća revidiranih subjekata. Kako se revizijom obuhvaćaju subjekti koji vode poslovanje prema sustavu računovodstva

proračuna, neprofitnih te profitnih organizacija, različiti su i rokovi za podnošenje financijskih izvještaja. Ovisno o vrsti subjekata financijski izvještaji podnose se do konca siječnja za proračun i proračunske korisnike, do konca veljače za neprofitne organizacije, te do konca travnja ili lipnja za profitna trgovačka društva. Državna revizorica dala je zatim nekoliko napomena oko rada Državnog ureda za reviziju, te poslovima Ureda i strukturi zaposlenih koji rade i djeluju oslanjajući se i na odredbe Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije, koji je donesen u svibnju 2001. godine.

O obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije Hrvatskom se saboru podnosi Izvješće svakih šest mjeseci. Tako je sada na dnevnom redu Izvješće o obavljenim revizijama u navedenom periodu. Revizija u tijeku ispitivanja dokumenata, izvješća, sustava internih kontrola i revizija, utvrđuje da li financijski izvještaji iskazuju istinit financijski položaj i rezultate financijske aktivnosti u skladu s prihvaćenim računovodstvenim načelima. To je ujedno i postupak ispitivanja financijskih transakcija u smislu zakonskog korištenja sredstava, kao i davanje ocjene o ekonomičnom obavljanju djelatnosti i ostvarivanju ciljeva određenih programa. Revizije se podnose u skladu s međunarodnim revizijskim standardima koje primjenjuju nadležne državne institucije radi ujednačenosti obavljanja poslova.

Tijekom 2003. godine donesen je i Strateški plan razvoja ureda, koji predstavlja dugoročni dokument planskog i sustavnog razvoja i unapređenja Državnog ureda za reviziju. Plan je usklađen sa standardima Europske unije i prihvaćen od nadležnih predstavnika koji su boravili u Uredu tijekom 2002. godine zbog usuglašavanja i načina rada Ureda. Državna revizija je u 2003. godini ušla u CARDS program, te ujedno omogućila pristup svim bazama podataka koje su potrebne za provođenje revizije pretvorbe i privatizacije.

Nakon ovih okvirnih podataka o radu Ureda, državna se revizorica osvrnula i na nalaze o obavljenim revizijama tijekom 2003. godine, a koji se odnose na

2002. godinu. U izvještajnom razdoblju revidirano je ukupno 611 subjekata. Od ovog broja čak se 568 subjekata odnosi na lokalne zajednice, a preostali broj popunjavaju revizije 37 korisnika državnog proračuna i 5 drugih subjekata. Izvješća što su ih sačinili revizori obuhvaćaju čak 8,5 tisuća stranica teksta. Sva su izvješća dostavljena odgovornim osobama revidiranih subjekata, vijećima i skupštinama lokalnih jedinica koje bi po njima mogle poduzeti određene mjere i otkloniti uočene nepravilnosti.

Izvješće koje je upućeno Hrvatskom saboru predstavlja skraćenu verziju i sadrži nešto više od tisuću stranica. Kratak osvrt odnosi se i na opće nalaze revizije, a obrađen je i Državni proračun, kao i njegovi korisnici unutar ministarstava, pojedinih ureda, zavoda i fondova na razini države. Sačinjeni su i kratki sažeci revizija o poslovanju svih jedinica lokalne samouprave i uprave kao dodatni prilog podnijetom pisanom izvješću. Podaci prikupljeni tijekom revizije predstavljaju službenu tajnu, sve dok se Izvješće ne dostavi Hrvatskom saboru, a na lokalnoj razini predstavničkim tijelima. Cjelovita izvješća i svi drugi podaci dostupni su i na raspolaganju svim zainteresiranim u prostorijama Državnog ureda za reviziju, kao i na web stranicama Ureda.

Revizijskim postupcima u izvještajnom razdoblju obuhvaćena su ukupna proračunska sredstva za 2002. godinu u iznosu od 93,2 milijarde kuna, a odnose se na Državni proračun, proračun Grada Zagreba, te ostale lokalne jedinice. U okviru ovih sredstava prihodi Državnog proračuna iznosili su 80,2 milijarde kuna ili 86,1%. Prihodi Grada Zagreba su 4,3 milijarde kuna, dok prihodi drugih lokalnih zajednica iznose 8,7 milijardi kuna. Ukupna proračunska sredstva u odnosu na prethodnu godinu veća su za 16,9 milijardi kuna ili za 22,2%. Osnovni razlog ovom povećanju je iskazivanje prihoda od doprinosa za zdravstveno i mirovinsko osiguranje, te za zapošljavanje u okviru prihoda Državnog proračuna. Za isplate mirovina izdvojeno je 21,2 milijarde kuna odnosno dvostruko više od prikupljenih sredstava od doprinosa.

Da bi se omogućila pravovremena isplata mirovina Državni proračun mjesečno se kratkoročno zaduživao kod poslovnih banaka. Doprinosi za zapošljavanje ostvaren je u iznosu od 1,1 milijarde kuna, a Zavod je utrošio 1 milijardu kuna.

Prihodi ostvareni od privatizacije nisu se u 2002. godini iskazivali u okviru Državnog proračuna, već u okviru dva zasebna Fonda: Fonda za regionalni razvoj u iznosu od 501 milijun kuna i Fonda za razvoj i zapošljavanje, u iznosu od 1,8 milijardi kuna. Kada se proračunskim prihodima i primicima dodaju vlastiti prihodi Zavoda i sredstva od privatizacije ostvarena u 2002. godini, a evidentirana putem Fonda za regionalni razvoj i Fonda za razvoj i zapošljavanje, te revidirana sredstva Hrvatskih autocesta i Hrvatskih cesta u iznosu od 5,9 milijardi kuna, tada ukupna revidirana sredstva iznose 102,7 milijardi kuna ili 58% bruto društvenog proizvoda. Ukupna revidirana sredstva u 2001. godini iznosila su 96,3 milijarde što je u 2002. godini obuhvaćeno za 6,4 milijarde više ili gledano u postocima za 6,6 posto.

U podnijetom opsežnom pisanom materijalu daje se i kratak osvrt na nalaze revizije za 2002. godinu i na učinjeno po ranijim nalozima. U 2002. godini došlo je do promjene u sustavu računovodstva proračuna. Napušteno je načelo novčanog tijeka kod priznavanja rashoda i uvedeno modificirano računovodstveno načelo nastanka događaja, odnosno priznavanje evidentiranja rashoda u vremenu kada su nastali. Donesen je i novi računski plan, a izmijenjen je i sustav financijskog izvještavanja. Došlo je i do promjena u sustavu planiranja, donošenja i izvršavanja proračuna, pa je sve to dovelo do određenih pravilnosti u poslovanju proračunskih korisnika. Od početka 2002. godine u primjeni je i novi Zakon o javnoj nabavi, koji se odnosi na postupak nabave roba, roba i usluga. Izražavanje mišljenja Državnog ureda za reviziju o financijskim izvještajima i poslovanju revidiranih subjekata je novina u revizijskim izvješćima kod proračunskih korisnika na državnoj razini. Razlikuju se 4 vrste mišljenja i to bezuvjetno kada se poslu-

je bez nepravilnosti. Uvjetno mišljenje daje se kada se utvrde manje nepravilnosti koje nisu značajne za poslovanje subjekata, odnosno kada dolazi do značajnijih povreda propisa i nepravilnosti u poslovanju. Nepovoljno se mišljenje izražava s rezervom, odnosno moguće je i suzdržano mišljenje u slučaju da nema dovoljno podataka. Kod četiri revidirana subjekta izražena su bezuvjetna mišljenja, kod tri, mišljenja s rezervom, dok su kod svih drugih revidiranih subjekata izražena uvjetna mišljenja.

Pojedini propusti odnose se na nepravilnu evidenciju prihoda i rashoda radi primjene novog računalnog plana, nepravilno iskazivanje podataka o financijskim izvještajima, a s Ministarstvom financija dogovarano je kako bi se dio uočenih nepravilnosti ispravio tijekom revizije. Najčešće nepravilnosti koje su utvrđene revizijama za 2002. godinu odnose se na: popis imovine obveza i potraživanja, rokove financijskih izvješća te činjenicu da prihodi i rashodi nisu uvijek bili planirani u realnim iznosima. Nije postojala ni dovoljna kontrola prenesenih sredstava, a značajna sredstva transferiraju se proračunskim i izvanproračunskim korisnicima. Nije se dovoljno kontrolirao način utroška sredstava, a nisu traženi ni izvještaji o njihovom utrošku sukladno članku 38. Zakona o proračunu. Nepoštivanje propisa koji se odnose na javnu nabavu, najčešće se odnose na manjkavosti oko imenovanja povjerenstva, sastavljanja zapisnika i zaključivanja ugovora. Propusta je bilo i na području ustrojstva i provođenja unutarnjeg nadzora. Ovaj sustav nije ustrojen pogotovo u manjim lokalnim jedinicama, a kada profunkcionira unutarnja revizija očekujemo znatno manje nepravilnosti na ovom području.

Državna riznica koja u jednom svom segmentu ima nadzornu funkciju, profunkcionirala je početkom 2001. godine, te se nadalje razvija. Poslovi oko javnog duga i veza s inozemnim platnim prometom nisu u potpunosti uspostavljeni, pa bi se kod ovog projekta trebali nastaviti poslovi na njegovom unapređenju i usavršavanju, utvrdila je glavna državna revizorica, Šima Krasić.

U nastavku opsežnog uvodnog izlaganja, ukazala je i na poslove oko zaduživanja Republike Hrvatske unutar poglavlja koja se odnose na Državni proračun. Konstatirala je na kraju da je iznijela sažete podatke o radu Državnog ureda za reviziju, o radu na izvješćima, te o revizijama koje su obavljane za prethodnu godinu. Najavila je zatim i kratak osvrt na predstojeće poslove koji će se provesti u skladu s odredbama Zakona o državnoj reviziji. Njime će se nastojati završiti poslovi na reviziji pretvorbe i privatizacije do 31. prosinca 2004. godine, a posebne bi se aktivnosti usmjerile na reviziju učinkovitog trošenja javnih sredstava. I nadalje je potrebno provoditi kontinuiranu izobrazbu revizora, te surađivati s drugim tijelima državne vlasti, te stručnim i znanstvenim institucijama. Potrebno je nastaviti i stalni proces modernizacije informacijskog sustava i njegovog povezivanja s drugim sustavima javnog sektora na državnim i lokalnim razinama. U okviru procesa uključivanja Republike Hrvatske u europske integracije, a prije svega u EU, potrebno je prilagođavati način rada, izvršavati međunarodne obveze i nastojati sudjelovati u zajedničkim projektima. Pri ovim procesima potrebno se koristiti znanjem drugih priznatih europskih i svjetskih državnih revizija, ustvrdila je glavna državna revizorica. Zaključno je konstatirala da neovisnost i javnost rada Ureda i nadalje mora biti prisutna u poslovanju i obavljenim revizijama. Dokaz u prilog ovim tvrdnjama, predstavljaju i priloge na Internetu odnosno web. stranicama Državnog ureda za reviziju. U nastavku rada najavila je da će zajedno sa suradnicima odgovoriti na moguća pitanja koja će se iskristalizirati tijekom predstojeće saborske rasprave. Treba napomenuti da su podnijeta izvješća upotpunjena brojnim statističkim podacima, tabelarnim prikazima i grafikonima koji se odnose na izvještajno razdoblje.

## RADNA TIJELA

O podnijetim izvješćima bilo je govora i na nadležnim radnim tijelima. **Odbor za financije i državni proračun** raspra-

vio je predmetna izvješća na temelju svoje nadležnosti matičnog radnog tijela. Nakon što je saslušano uvodno izlaganje predstavnice Državnog ureda za reviziju, u raspravi na Odboru čula su se različita mišljenja, primjedbe i prijedlozi. Između ostalih sugestija, pohvaljen je rad Ureda te je ukazano na nepravilnosti u provođenju odredaba Zakona o javnoj nabavi, posebno u dijelu nabave informatičke opreme koja se ne bi trebala provoditi bez provođenja zakonskih odredbi i suglasnosti ministarstva za koju se informatička oprema nabavlja. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća: a) Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu; b) Izvješća o obavljenim revizijama za 2002. godinu; c) Izvješća o obavljenim revizijama za 2002. godinu (službena tajna).

Istoga dana **Odbor za financije i državni proračun** obavio je i raspravu o Izvješću o radu na provedbi revizije i pretvorbe i privatizacije i Izvješća o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije, koje je predsjedniku Hrvatskog sabora podnio Državni ured za reviziju.

U uvodnom obrazloženju ukazano je da je riječ o šestom Izvješću o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije, a odnosi se na obavljene poslove u 250 društvenih poduzeća, koje je provedeno u razdoblju od početka lipnja do konca studenoga 2003. godine. U raspravi koja je uslijedila, istaknuto je da pokazatelji dobiveni analizom podataka potvrđuju da procesom pretvorbe i privatizacije u većini slučajeva nisu ostvareni ciljevi utvrđeni člankom 1. Zakona o privatizaciji. To se odnosi na: brži gospodarski rast, očuvanje produktivne zaposlenosti, tehnološku modernizaciju, unošenje novih modernih i učinkovitih metoda i vještina menadžmenta i drugi ciljevi. Naime, vrijednost temeljnog kapitala analiziranih društava u vrijeme pretvorbe iznosila je 3.484.502.232 DEM, a u vrijeme obavljanja revizije temeljni kapital iznosio je 3.031.856.655 DEM, što je manje za 452.654.577 DEM ili 12,99%. Pored toga, smanjen je ukupni broj zaposlenika u navede-

nim tvrtkama. Od ukupno 250 revidiranih društava, u 34 je u cijelosti ostvaren razvojni program, 74 djelomično, a u 142 društva nisu ostvareni ciljevi utvrđeni razvojnim programom. Uprave društava ili vjerovnici pokrenuli su stečajni postupak nad 76 društava, što čini 30,40% ukupnog broja revidiranih društava. Kod 200 revidiranih subjekata utvrđene su 495 nepravilnosti, dok kod 50 subjekata nisu utvrđene nepravilnosti u pretvorbi i privatizaciji. Sukladno zakonskim odredbama, nadležnom državnom odvjetništvu podnesena je 31 kaznena prijava, dok je kod 21 revidiranog društva podneseno 26 kaznenih prijavi od drugih subjekata. Međutim, u 36 društava utvrđeno je 45 nepravilnosti za koje se osnovano sumnja da imaju obilježje prekršaja, ali za njih je nastupila zastara za pokretanje prekršajnog postupka ili apsolutna zastara za vođenje postupka, pa neće biti podnesene prijave.

Nakon provedene rasprave Odbor je predložio Saboru donošenje zaključka kojim se: prihvaća Izvješće o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije i Izvješća o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije.

**Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** proveo je raspravu o Izvješću o obavljenim revizijama za 2002. godinu (posebni dio). Ono obuhvaća izvješća o reviziji o poslovanju Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova. Provedenom revizijom obuhvaćena je primjena zakonskih i drugih propisa, organizacija te financijsko-računovodstveno poslovanje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002. godine, što posebno uključuje pregled i provjeru: unutarnjeg ustrojstva, računovodstvenih evidencija i financijskih izvještaja, novčanog poslovanja, popisa imovine, obveza i potraživanja, unutarnjeg nadzora, prihoda i primitaka, te rashoda i izdataka.

Predstavnik predlagatelja iznio je neke od uočenih nedostataka u poslovanju MUP-a i MORH-a u navedenom razdoblju. Oni se posebno odnose na neusklađenost visine prihoda i primita-

ka, rashoda i izdataka planiranih financijskim planom Ministarstva s visinom prihoda i primitaka, rashoda i izdataka planiranim državnim proračunom, zatim na primjenu Zakona o javnoj nabavi, te na pojedine ugovore koji su zaključeni na iznose više nego je za te namjene planirano. U poslovanju Ministarstva vanjskih poslova Državni ured za reviziju nije utvrdio nedostatke.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Saboru donošenje zaključaka kojim se: prihvaća Izvješće o obavljenim revizijama poslovanja za 2002. godinu – posebni dio. Izvješće o obavljenim revizijama poslovanja za 2002. godinu – posebni dio, koji se odnosi na poslovanje Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova upućuje se državnom odvjetništvu na nadležno postupanje.

**Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** na posebnoj je sjednici razmotrio i mogućnost prestanka potreba za čuvanjem tajnosti Izvješća o obavljenim revizijama za 2002. godinu – posebni dio, koji nosi oznaku Službena tajna. Zbog interesa javnosti o sadržaju Izvješća o obavljenim revizijama poslovanja Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova, Odbor je razmatrao mogućnost skidanja oznake tajnosti s rečenog dokumenta. Na sjednici je bila nazočna i glavna državna revizorica, Šima Krasić, koja je podržala skidanje oznake tajnosti s posebnog dijela Izvješća. U nastavku sjednice Odbor je procijenio kako nema elemenata za zadržavanjem tajnosti predmetnog Izvješća te jednoglasno predložio Hrvatskom saboru skidanje oznake o tajnosti posebnog dijela Izvješća.

**Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** o podnijetim je Izvješćima proveo raspravu kao zainteresirano radno tijelo. Na početku rasprave skrenuta je pozornost na potrebu pravovremenog podnošenja izvješća o obavljenim revizijama tijekom godina, za proteklu godinu, jer u protivnom niti rasprava o izvješćima koja se odnose na razdoblje od prije dvije godine nema nikakvog učinka. Iz mišljenja i nalaza Državnog ureda za reviziju proizlazi da

financijski izvještaji iskazuju objektivan i istinit prikaz poslovanja. S obzirom na uočene propuste u poslovanju subjekata o kojima je raspravljao Odbor, istaknuto je da je potrebno dosljednije poštivati odredbe Zakona o javnoj nabavi, osobito planiranje, provođenje i praćenje nabave započeti na vrijeme i uz pravovremenu pripremu prostora za ugradnju opreme. U protivnom dolazi do rezervacije proračunskih sredstava koja ostaju neiskorištena kroz duže razdoblje, istaknuto je u raspravi.

Nakon kraće rasprave članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru na usvajanje zaključak kojim se prihvaća:

- a.) Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu;
- b.) Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu;
- c.) Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu – službena tajna

#### PRIJEDLOG ZAKLJUČAKA KLUBA ZASTUPNIKA SDP-A

Klub zastupnika SDP-a predložio je Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaća:

1. Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu,
2. Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu,
3. Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu – posebni dio.
4. Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu koja je Hrvatskom saboru dostavio Ured za reviziju dostavljaju se na uvid Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova.
5. Zadužuju se navedene institucije da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu procjene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna odnosno iz proračuna županija, gradova i općina, te da u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima.
6. Zadužuju se navedene institucije da Hrvatskom saboru podnesu izvje-

šće o poduzetim mjerama povodom Izvješća Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu i to najkasnije do 1. srpnja 2002. godine.

#### RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja glavne državne revizorice **Šime Krsić**, govorili su predstavnici saborskih radnih tijela. U ime Odbora za financije i državni proračun prvi je govorio predsjednik Odbora, zastupnik **Šime Prtenjača**. On je konstatirao da su se na raspravi čula različita mišljenja i primjedbe, a rad Državnog ureda za revizije pohvaljen je i u potpunosti podržan. Predmetna izvješća vrlo su kvalitetno i stručno izrađena s prikazom pojedinih zakonskih akata koje su imale izravnog utjecaja na ponašanje i poslovanje revidiranih subjekata. Posebno je upozoreno na uočene nepravilnosti u provođenju odredbi zakona o javnoj nabavi. Ovo se osobito odnosi na dio oko informatičke opreme koja se ne bi smjela provoditi mimo suglasnosti nadležnog ministarstva. Nakon provedene rasprave Odbor za financije i državni proračun jednoglasno je predložio Hrvatskom saboru sljedeći zaključak: Prihvaća se: Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu, Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu – službena tajna, koja je skinuta uoči početka rasprave.

U ime Odbora za rad, socijalnu politiku i zdravstvo, govorio je predsjednik navedenog radnog tijela, zastupnik dr.sc. **Marko Turić**. On je konstatirao da iz mišljenja i nalaza Državnog ureda za reviziju proizlazi da financijski izvještaji iskazuju objektivan i istinit prikaz poslovanja. S obzirom na uočene propuste u poslovanju pojedinih subjekata, Odbor je ukazao na potrebu dosljednog poštivanja Zakona o javnoj nabavi. To se osobito odnosi na planiranje, provođenje i praćenje nabave, uz pravovremenu pripremu prostora za ugradnju opreme. U protivnom dolazi do rezervacije proračunskih sredstava koja ostaju neiskorištena kroz duža razdoblja. Nakon kraće rasprave, članovi Odbora jednoglasno

su odlučili predložiti Saboru na usvajanje sljedeći zaključak: Prihvaća se a,b i c, dakle Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu, Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu i Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu – službena tajna.

#### *Računi za učinjene propuste na ovom području bit će uglavnom isporučeni najsiromašnijim subjektima društva.*

U ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost govorio je predsjednik Odbora, zastupnik **Ivan Jarnjak**. Podsjetio je da Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu obuhvaća i posebni dio o poslovanju Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Ministarstva vanjskih poslova. Provedena revizija obuhvatila je primjenu zakonskih i drugih propisa, te financijsko-računovodstveno poslovanje za razdoblje od 1. siječnja do 31. prosinca 2002. godine, što uključuje pregled i provjeru unutarnjeg ustrojstva, računovodstvene evidencije i financijske izvještaje, novčano poslovanje, popis imovine, obveza i potvrđivanje unutarnjeg nadzora prihoda i primitaka, kao i rashoda i izdataka. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja iznio je neke uočene nedostatke u poslovanju MUP-a i MORH-a u navedenom razdoblju.

U poslovanju Ministarstva vanjskih poslova, Državni ured nije utvrdio nedostatke. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prihvaćaju podnijeta izvješća, a posebni dio koji se odnosi na poslovanje MORH-a i MUP-a upućuju se državnom odvjetništvu na nadležno postupanje.

#### **Sva moć koncentrirala se u rukama birokracije**

Zatim su riječ dobili predstavnici klubova parlamentarnih stranaka, a prvi je u ime Kluba zastupnika IDS-a govo-

rio **Damir Kajin**. Smatra da izvješća predstavljaju koristan materijal koji najdosljednije oslikava funkcioniranje vlasti u Republici Hrvatskoj. Temeljni problem vidi u činjenici što se stvarna moć u ovoj zemlji koncentrirala u rukama birokracije koja je zakočila bilo kakvu stvarnu promjenu. Smatra ujedno da se čak i Crkva brže mijenja od hrvatske birokracije. Ukazao je zatim na strukturu potrošnje od strane korisnika proračuna tijekom 2002. godine. Unutar postojećeg sustava, župani i gradonačelnici nisu u korelaciji s tijelima državne vlasti, osim što moraju moljati novac za pojedine lokalne prioritete. Ministarstva i tijela državne vlasti koja su nabavljala mimo javnih natječaja, neće osjetiti moguće sankcije, ali ove zakonske mjere zato će se podnijeti siromašnim i slabo utjecajnim općinama u Istri, Primorsko – goranskoj županiji, Lici i Dalmaciji. Ukazao je zatim na propuste vlasti oko poslovanja s brodogradilištem "Viktor Lenac", Privrednom bankom i ostalim tvrtkama, gdje se promašaji mjere sa stotinama milijuna kuna. Zabrinjava ga ujedno što proračuni ostalih jedinica lokalne samouprave rastu sporije u odnosu na Zagreb, pa bi uz "debirokratizaciju trebalo podržati i decentralizaciju".

Opominjući da je javna potrošnja 2002. godine iznosila gotovo 60% bruto društvenog proizvoda, trebalo bi osujetiti naviku da se troši iznad gospodarskih mogućnosti.

Upozorio je zatim da je visina bruto proizvoda po stanovniku pojedinih županija jednaka ili tek nešto viša od sličnih ekvivalenata u Albaniji i Srbiji. Ocjenjuje ujedno da Vlada Republike Hrvatske svakako mora privući strane investicije i kapital, jer će u protivnom otići hrvatski građani za tim kapitalom u svijet. Svjestan je, kaže, posljedica problematične privatizacije koja se odigrala u Hrvatskoj. Treba međutim imati u vidu i pozitivne trendove, poput onih koji u zadnje vrijeme pristižu iz Slovačke koja je svojim liberalnim propisima privukla poznate svjetske predstavnike automobilske industrije. Samo Hyundai ulaže iznos od 700 milijuna EUR-a, a

njegov primjer slijede i ostali iz multinacionalnih kompanija automobilske industrije.

Govorio je zatim o gospodarskim problemima koji utječu na svakodnevni život Istarske županije, ukazujući na neprihvatljive poteškoće koje se javljaju u slučaju gospodarenja s poljoprivrednim i turističkim zemljištem, te strukturom županijskih poreznih prihoda. Kao posljedica ovih promašaja i slabosti, javlja se sve veća javna potrošnja koja se usprkos alarmantnim brojkama i dalje nastavlja. Iznio je zatim brojčane pokazatelje koji potvrđuju ove negativne monetarne trendove na koje često ukazuje i guverner HNB, gospodin Rohatinski. Ovi pokazatelji upozoravaju na mogućnost bankarskog sloma, a smanjuju se i proračunski prihodi. Zbog svih navedenih indikatora, krajnje je vrijeme da država razmisli o mogućim opcijama, a sve što joj nije nužno treba prenijeti na lokalnu samoupravu. Istovremeno s ovlastima, treba decentralizirati i financijska sredstva, upozorio je zastupnik Kajin. Ukazao je i na apsurd kako Hrvatska čak nije uspjela do kraja potrošiti darovana sredstva u visini od 109 milijuna kuna od strane Svjetske banke 2002. godine. Podržao je intenciju da se kontrolira poslovanje u tvrtkama koje su u većinskom vlasništvu države, te ocijenio da će se povećati rashodi na području obrane optuženika pred Haaškim sudom. Upozorio je zatim na potrebu izmjena vezano uz manjinsko zakonodavstvo, jer ima slučajeva da se nepotpunim odredbama getoiziraju pojedine manjine.

Na kraju je analizirao razloge zbog kojih je došlo do promašaja na izgradnji Istarskog ipsilona, te upozorio na potrebu da se međunarodni ugovor pod povoljnijim uvjetima i realizira.

Za ispravak netočnog navoda javila se zatim zastupnica **Ivanka Rokсандić (HDZ)**. Ona je ispravila netočan navod zastupnika Kajina koji se odnosi na visinu društvenog bruto proizvoda u prošloj godini za Sisačko - moslavačku županiju.

Zatim je u ime Kluba zastupnika HSLs-a, DC-a govorio zastupnik **Mate**

**Brletić**. On je pohvalio izuzetno opsežan rad oko izvješća o financijskom poslovanju, ali je napomenuo da je teško na osnovi velikog broja podataka izdvojiti i sumirati ocjene o financijskim poslovanju. Zbog toga se detaljnije osvrnuo na Izvješće o obavljenim revizijama Državnog proračuna i tijela državne uprave za 2002. godinu, te na Izvješća o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije. Ukoliko se obavljeni poslovi revizije grupiraju po vrstama mišljenja, tada su samo 4 subjekta poslovala bez nepravilnosti, ili uz neke manje nepravilnosti. Ova su mjesta osigurali Ministarstvo za europske integracije, Ministarstvo vanjskih poslova, Ministarstvo prosvjete i športa i Hrvatski zavod za zapošljavanje. Kod 18 subjekata izražena su uvjetna mišljenja, odnosno utvrđeno je postojanje određene sumnje u pogledu pojedinih iskaza u financijskim izvještajima ili su utvrđene manje nepravilnosti. Kod 2 subjekta; Ministarstva pomorstva, prometa i veza, te Ministarstva znanosti i tehnologije izražena su nepovoljna mišljenja, odnosno mišljenje s rezervom, a državni revizor nije mogao oblikovati mišljenje o financijskim izvještajima zbog značajne povrede propisa i nepravilnosti u poslovanju.

### Neprihvatljivo je nezakonito gospodarenje novcem poreznih obveznika

Pored toga, iz mišljenja državnog revizora proizlazi da se ponavljaju slični ili isti propusti koji su uočeni i u ranijem izvještajnom razdoblju. Posebno zabrinjava što se pojedina ministarstva nisu očitovala o pojedinim točkama nalaza, a nema ni uvida o učinjenom kako bi se uklonile posljedice. Državni ured za reviziju navodi objektivne prepreke nepravovremenog donošenja zakonskih i drugih propisa koji su uzrokovali određena kašnjenja u dostavi financijske dokumentacije, nesnalaženje i nedovoljnu upućenost odgovornih osoba u izvršene promjene. Osobito je neprihvatljivo nezakonito gospodarenje novcem poreznih obveznika kod nabave opreme



i izgradnje građevinskih objekata suprotno odredbama Zakona o javnoj nabavi, odnosno Uredbe o postupku nabave roba, radova i usluga male vrijednosti.

Ukazujući na uočene nedostatke pojedinih korisnika državnog proračuna, zastupnik Brletić iznio je očekivanje da će ministar Šuker napokon ustrojiti Državnu riznicu kako bi se omogućila potpuna kontrola i knjigovodstveno praćenje svih financijskih transakcija u okviru jedinstvenog računa Državne riznice. Time bi se ujedno uspostavio nadzor nad funkcijama na izvršavanju proračunskih sredstava. U svjetlu ovakvog revizorskog mišljenja, ne začuđuje da je Vlada 2004. godine zatekla dodatne dugove države u visini od 6,5, odnosno 8 milijardi kuna. Ovakvo je ponašanje novcem poreznih obveznika nedopustivo i trebalo bi biti sankcionirano, ocijenio je zastupnik Brletić.

### ***Potrebno je ustrojiti Državnu riznicu kako bi se omogućila potpuna kontrola nad utroškom proračunskih sredstava.***

Upozorio je na kraju da se Državna revizija iscrpljuje na poslovima revizije pretvorbe i privatizacije, ali bez ikakvog učinka na kažnjavanju onih koji su učinili određene nepravilnosti. Potrebno je sankcionirati uočene propuste, ali i izvući određene pouke kako se određena loša rješenja ne bi više ponavljala u recentnoj praksi. Ovdje je reagirao predsjedavajući, ocjenjujući da rasprava zadire u sadržaj slijedeće točke dnevnoga reda.

Zastupnik je zatim naveo podatak o smanjenju broja zaposlenih u revidiranim trgovačkim društvima, ocjenjujući da je nužno utvrditi i provoditi mjere kojima će se zbrinuti ili omogućiti ponovno zapošljavanje osoba koje su izgubile posao. Govoreći o bolnom pitanju stečaja i likvidacije, upozorio je da su se rješenja tražila i u raznim oblicima sanacije. Prethodna Vlada amnestirala je brodogradilišta i PIK-ove, a za

sva ostala poduzeća tražila je pokretanje stečaja. Na kraju izlaganja konstatirao je da Klub zastupnika DC-a i HSLS-a prihvaća sva predmetna izvješća Državnog ureda za reviziju.

### **Potrebna je dodatna edukacija državnih službenika**

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorio je zastupnik **Slavko Linić**. On je odao priznanje svima koji su obavili zahtjevan posao oko revizije, na čelu s glavnom državnom revizoricom. Smatra da su najveći učinci ostvareni upravo u nadzoru i kontroli javne potrošnje, te se osjećaju osjetne kvalitativne razlike u odnosu na ranije godine početka revizije. Najveći dio nepravilnosti ukazuje na nedovoljnu educiranost ljudi iz državnih ili činovnika iz lokalne samouprave, sporost njihove promjene i prihvaćanja promjena. Evidentno je da se u 2002. godini bilježi nekoliko novih zakonskih rješenja pa se uočavaju određene nepravilnosti. Smatra da se ove slabosti mogu otkloniti, a to će potvrditi i izvještaj revizije za slijedeće izvještajno razdoblje. Zabrinjava što interni nadzori koji se obavljaju u jedinicama lokalne samouprave ukazuju na probleme needuciranosti i nekvalitetno praćenje zakonskih propisa i načina poslovanja. Izvršna bi vlast trebala razriješiti uočene probleme i slabosti, te se okrenuti edukaciji kadrova i jačoj internoj kontroli. Što se tiče Izvješća za 2002. godinu, ne možemo biti zadovoljni s decentralizacijom financijskih sredstava, iako postupno jača uloga lokalne samouprave i prijenos vlasti na području obrazovanja, zdravstva i jednim manjim dijelom socijalnih službi. Uočene nepravilnosti većinom se očituju na području planiranja, a ova činjenica potvrđuje ocjenu o needuciranosti kadrova budući da je planiranje važan segment u odgovornosti prema trošenju sredstava.

Međutim, treba reći da se nepravilnosti ponovno otkrivaju na području javne nabave, a najčešći se razlozi kriju u osobnim interesima i nepoznavanju propisa. Sve uočene slabosti i neracionalnosti na ovom području ukazuju da bi se treba-

lo itekako pozabaviti provedbom Zakona o javnoj nabavi. Time bi se ujedno ubuduće izbjegle evidentne primjedbe i slabosti koje je uočila i naglasila provedena revizija. Naglasio je da će podržati izvješća, dodajući kako bi se oni koji odgovaraju za trošenje sredstava, trebali ponašati daleko odgovornije.

### ***Moraju se učiniti i dodatni napori kako bi se osigurala i decentralizacija financijskih sredstava.***

Za ispravak netočnog navoda javio se zastupnik **Josip Đakić (HDZ)**. Smatra da nije točna konstatacija zastupnika Linića da nepravilnosti nisu tako snažne i velike. Naveo je primjer da je za sanaciju na objektu Policijske uprave Split-sko – dalmatinske, planirano 4 milijuna kuna, a ugovor je zaključen na gotovo 7 milijuna kuna.

### **Prethodna Vlada nepotrebno se izlagala ozbiljnim poslovnim rizicima**

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je zastupnica **Katarina Fuček** uvođno podržavši podnijeta izvješća. Podsjetila je zatim na krug odgovornih institucija koje podliježu nalazima Državne revizije, te što se od dokumenata revidora. Na primjer, prilikom utvrđivanja zakonitosti, revizija nadzire jesu li pojedine transakcije obavljene zakonito, te jesu li odvojena sredstva potrošena u okviru planiranih troškova. Od sredine 2001. godine nadležnost Državnog ureda za reviziju proširena je na reviziju pretvorbe i privatizacije i odnosi se na sve subjekte koji su taj postupak proveli po tadašnjim propisima. Proširenje nadležnosti utjecalo je na brzo ekipiranje Ureda u smislu povećanja broja stručnih djelatnika. Novi računovodstveni sustav temelji se na načelu nastanka događaja, a rashodi se evidentiraju u vrijeme nastanka poslovne promjene, a ne kao prije na temelju priliva novčanih sredstava u izvještajnom razdo-

blju. Osnovni razlozi za tu promjenu su postizanje transparentnosti, odnosno želja da se primjereno upravlja javnim rashodima, imovinom i javnim dugom. Obveznici primjene novog računovodstvenog sustava su: Državni proračun i jedinice lokalne samouprave, te njihovi proračunski korisnici uz proračunske i izvanproračunske fondove, zdravstvene i javne ustanove. Državni proračun je temelj i polazište svih drugih proračuna i korištenja javnih sredstava, pa je potrebno ukazati na najkarakterističnije nepravilnosti na tom području, upozorila je zastupnica Fuček.

Analizirala je zatim pojedine segmente iz Izvješća prihoda i primitaka, upozoravajući da do propusta dolazi i zbog toga jer nije ustrojena evidencija trgovačkih društava u vlasništvu države. Dvojbeno je ujedno koliko se sredstava Vlada odrekla zbog ovakve nepripremljenosti i slabe organiziranosti. Ukazala je zatim na nepravilnosti Vlade oko vođenja registra koncesija, a podbacili su i planirani proračunski prihodi iz tog izvora.

Govorila je zatim i o planiranju i izvršavanju proračunskih rashoda i izdataka. Zakonom o izvršavanju Državnog proračuna propisano je da se ne smiju izvršavati rashodi iznad planiranih, što je naravno učinjeno. Time se ujedno postavlja pitanje kako se mogu trošiti iznosi iznad zakonom odobrene svote, a pojam odgovornosti predstavlja blagu riječ za nepoštivanje zakona, upozorila je zastupnica Fuček. Ukazala je na propuste i pogreške govoreći i o tekućim zalihama, pozajmicama, primicima od financiranja i obveznicama, te oko korištenja zajmova. Ukazala je i na nepravilnosti oko davanja državnih jamstava brodogradilištu "Viktor Lenac", gdje se Vlada nije trebala izlagati, budući da nema utjecaja na rad, poslovanje i odlučivanje u ovoj tvrtki. Vlada je ujedno preuzela obveze pojedinim korisnicima jamstava, poput PIK-a Vrbovec, Hrvatskih željeznica i Željezare Split, a jamstva su često puta davana i društvima koji imaju upravu u državnom ili djelomično državnom vlasništvu, javnim poduzećima ili privatnim društvima po slobodnoj procjeni.

Problematična su bila i jamstva davana za kredite koji su se koristili za pokriće gubitaka, a manji broj za investicijske projekte. Zastupnica Fuček zaključila je raspravu, najavljujući da će neke pojedinosti još dodatno precizirati kada bude sudjelovala u pojedinačnoj raspravi. Klub zastupnika HDZ-a će prihvatiti ovo izvješće, odnosno predložiti ga za prihvaćanje, jer je Državna revizija obavila opsegom veliki posao i u skladu sa svojim ovlastima podnijela svoj rad Saboru.

### **Potrebno je zaoštriti pitanje zakonske odgovornosti za učinjene propuste**

Zastupnik dr.sc. **Tonči Tadić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSP-a. Pohvalio je rad Ureda, ali i upozorio da se Državnoj reviziji svake godine nameću novi poslovi i obveze, a istovremeno im se smanjuje broj zaposlenika. Oni su dobili i obvezu revizije privatizacije, pa je na taj način teško obaviti kvalitetnu kontrolu trošenja proračunskih sredstava. Hrvatska država gotovo polovinu svog bruto nacionalnog dohotka troši na javnu potrošnju, pa je razumljivo da postoji potreba o kontroli i nadzoru utrošenih sredstava. Sam Sabor to ne može obaviti, pa je potrebno da to sustavno obavlja Državna revizija.

### ***U navedenom periodu, Vlada nije ispravila nepravilnosti oko vođenja koncesija, a podbacili su i prihodi iz tog izvora.***

Govorio je zatim o pojedinim segmentima Izvješća, ističući u prvi plan poslove koje je obavila Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Podsjetio je na ranije zahtjeve kojima je Klub zastupnika HSP-a tražio da se ukine ova agencija, jer je besmisleno da državna agencija jamči opstanak stranih banaka koje tvore oko 90% ukupnog bankarskog potencijala u našoj

zemlji. Analizirao je pojedine poslove u toj agenciji, ukazujući na njihove slabosti i propuste.

Što se tiče Fonda za privatizaciju, ponavljaju se prethodno uočeni propusti, a takvo će se stanje i nastaviti sve dok se ne donese novi Zakon o privatizaciji. Ujedno ne postoji metodologija procjene realne vrijednosti dionica i udjela koje su u vlasništvu Fonda. I sam Fond priznaje da dolazi do voluntarizma i proizvoljnosti prilikom procjenjivanja vrijednosti pojedinih tvrtki, zbog nepostojanja odgovarajuće zakonske infrastrukture. I ovom je prilikom podsjetio na ranije kritike HSP-a da se privatizacija ne može dalje raditi na takav način, dodajući da su se sve navedene nepravilnosti događale u mandatu Vlade koja se klela da će zaustaviti evidentne nepravilnosti.

Kritički se zatim osvrnuo na dio izvješća koji se odnosi na poslovanje i rad Ministarstva pomorstva, prometa i veza, koje nije obavilo potrebne radnje na području sustava informatizacije i internetskog povezivanja. Ocijenio je da se radi o potpuno nekompetentnim osobama koje taj posao nisu znale napraviti. Govoreći o propustima na području dodjele koncesija, zastupnik Tadić ukazao je na određene propuste i slabu kompetentnost osoba koje dodjeljuju koncesije. Propuste ove službe elaborirao je i neprihvatljivim određivanjima pojedinih tarifa mladim ljudima koji žele ploviti na domaćim i stranim pomorskim kompanijama. Inzistirao je da se ovi propisi strogo provjere i usporede sa sličnim aktima u stranim pomorskim kompanijama, odnosno da se usklade sa standardima koji vladaju na području Europske unije. Na kraju je upozorio i na propuste koje je temeljem podnietog Izvješća, uočio u radu Ministarstva za javne radove, obnovu i graditeljstvo, vezano uz najnovija klizišta na prometnicama. Ministarstvo vanjskih poslova potrošilo je značajna sredstva za nabavu uredskog prostora i pojedinih rezidencija, a pojedini veleposlanici višestruko su premašili dozvoljene troškove predviđene za reprezentaciju. Sve se to zbiva "na grbači poreznih obveznika", pa se moramo

zapatiti kuda sve to ide. Na kraju izlaganja zastupnik Tadić zahvalio se na trudu i rezultatima rada glavnoj državnoj revizorici, pitajući se kakve će biti posljedice "za one likove na koje ste u ovom Izvješću hrabro upozorili".

### Korektno i hrabro izvješće

U ime Kluba zastupnika LIBRE, koji je pohvalio i revizoricu i Ured državne revizije kao instituciju s ozbiljnim autoritetom, zastupnik **Vilim Herman** je prigovorio što Ured za tako velik opseg poslova nije kadrovski ekipiran, uz napomenu kako je posebno pitanje i educiranost kadrova. Da bi Ured do kraja postigao ustavne zadaće trebala bi mu, smatraju u ovom klubu, i veća financijska podrška. Izvješće je, uz to, pohvaljeno kao korektno i hrabro.

**Besmisleno je da državna agencija jamči opstanak stranih banaka koje tvore oko 90% ukupnog bankarskog potencijala u našoj zemlji.**

U nastavku izlaganja, predstavnik LIBRE je rekao: brzo valja riješiti pitanje registra koncesija; neadekvatno se raspolaže tekućim zalihama; prvi put nakon 150 godina Osijek nema banku sa sjedištem u tom gradu, a pitanje je to poreza na dobit, a i raspolaganja sredstvima lokalne samouprave; zakonski okviri u svezi s Hrvatskim fondom za privatizaciju uistinu su neadekvatni, a u Fondu su ogromni resursi.

Nakon što je naglasio kako se iz Izvješća vidi i uspjeh prošle vlade, zastupnik Milinović je zatim rekao: kod javne nabave naglašava se kako manje zaobilaženja natječaja, kao da ih uopće smije biti; ključno je pitanje što se uopće poduzima nakon što se revizorski utvrde problemi; svaka Vlada će proći ili pasti upravo na tome koliko je iz revizijskih nalaza izvukla pouku i suočavala se s posljedicama onoga što ne valja.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ne doživi li se satisfakcija u pogledu pravednosti teško da se može govoriti bilo što osim pohvalno o samom nalazu; iz Izvješća je vidljivo koliko sporo rastu proračunska sredstva lokalne samouprave.

### Dobar posao

U ime Kluba zastupnika HSS-a, **Željko Pecek** je najprije ustvrdio kako je s obzirom na okolnosti revizija napravila dobar posao, da je Ured dobro ustrojen, da je stekao materijalne uvjete za rad te da ima relativno potreban broj djelatnika. Informatiziran je, a i postao je članom međunarodnih udruga.

Usljedile su sljedeće ocjene, upozorenja i primjedbe: najvažnije je što je, zahvaljujući izmjenama Zakona o ovoj instituciji i Zakona o državnom proračunu omogućeno transparentno financijsko izvještavanje; kvalitetnije se upravlja javnim rashodima i imovinom te javnim dugom; država je uspjela prikupiti i potrošiti oko 86 posto, a svi gradovi i općine svega 9,3 posto prikupljenog prihoda; još nije načinjen popis državne imovine (od 1990. do danas).

Kako se upravljalo predstavnik Kluba zastupnika HSS-a objasnio je primjerom bankarskog sektora. U sanaciju bankarskog sustava, koja još nije gotova, utrošeno je dvadesetak mlrd kuna, a prodajom banaka dobilo se 5,4 mlrd. A banke su već nakon nekoliko godina poslovanja uspjele ostvariti dobit od nekoliko milijardi. U namjenskom trošenju proračunskog novca, naglasio je, podjednako je bila loša i prethodna vlast i trebalo bi dogovoriti da se takve stvari više ne događaju.

Zastupnik je, nadalje, rekao da bi bilo interesantno vidjeti kako je trošila država, da bi se pokušala promijeniti relativno visoka zaduženost Hrvatske u inozemstvu. Upozorio je zatim da se još uvijek robuje načelu da državni službenik mora imati 10 godina radnog iskustva, a kriterij bi trebao biti – do 5 godina, s obzirom na specijalistička znanja mlađih ljudi sa svježim idejama. Glavni je nedostatak, smatra, što ne postoje "karijerni državni službenici". S tim

u svezi napomenuo je kako za to nije nadležna Revizija, ali da se "između redova" provlači upravo taj nedostatak u upravljanju državnim novcem. Ustvrdivši kako će narednog dana na Vladi vjerojatno biti smijenjeni i posljednji pomoćnici ministara iz prethodne vlade, naglasio je kako je to tragedija, posebice kad je riječ o karijernim službenicima, koji su bili dugo u državnoj administraciji i koji su naučili kako se kreira i provodi program.

Predstavnik HSS-a je još na kraju napomenuo kako je, kao bivši ministar, bio preuzeo ljude iz nekadašnjeg Ministarstva gospodarstva za koje, kako reče, nije znao stranačku pripadnost i unaprijedio ih u pomoćnike, a sada se njih mijenja po nepoznatom kriteriju. To što takvi ljudi više neće raditi u državnoj administraciji velik je gubitak jer su završili međunarodne specijalizacije.

Nakon zastupnikova upita – koliko će koštati svaka politička promjena (smijenjeni imaju pravo na naknadu šest plus šest mjeseci) potpredsjednik Hrvatskog sabora **Darko Milinović** prekinuo ga je upozorenjem da se vrati temi dnevnog reda.

Da se drži teme jer je upravo to trošenje državnog novca ("bacanje 100 tisuća kuna po čovjeku") uzvratilo je **Željko Pecek**, naglasivši da se spomenutim čini velika indirektna šteta koju nije teško izračunati (npr. 100 ljudi puta 100 tisuća kuna), a o kvaliteti daljnjeg rada državne uprave zbog gubitka takvih ljudi (koji su stvarali karijeru 10, 15 i više godina) da se i ne govori.

Ispravljajući Peceka, **Josip Đakić (HDZ)** je najprije negirao tvrdnje o utrošenim sredstvima za službenike koje je zatekao, a zatim je rekao kako im je kao stimulaciju, isplatio 50 posto bruto plaće protuzakonito. Uz to je zastupnik dometnuo kako nije tragedija smjena posljednjih pomoćnika ministara te kako je to davno prije trebalo biti učinjeno zbog toga što im je presuđeno zbog krivičnih djela.

**Željko Pecek** je zamjerio predsjedavajućem što je dopustio ispravak o onome o čemu, kako reče, nije govorio. Nijedan navod nije ispravljen niti itko

od pomoćnika krivično gonjen, a niti to igdje piše u Izvješću Državne revizije. Na to je **Darko Milinović** odgovorio da je Poslovnik povrijedio Pecek jer nije naveo koji je članak povrijeđen.

## Stanka

**Zlatko Tomčić** je u ime Kluba zastupnika HSS-a zatražio stanku da se, kako reče, jednom zasvagda raščisti pitanje navodno pravomoćno osuđenih u spomenutom ministarstvu i objasni prava istina. Učinio je to, nakon odobrene stanke, predstavnik toga kluba, **Josip Vreska**. Uvodno je napomenuo kako nitko u Saboru nema pravo komentirati odluke sudbene vlasti te da je svačije ustavno pravo da ga se smatra nevinim dok ne postoji pravomoćna osuđujuća presuda. Josip Hrala je, objasnio je zastupnik, presudom Vrhovnog suda Republike Hrvatske, od jesenas oslobođen, odnosno postupak protiv njega je obustavljen. Prethodno je bio optužen da je, kao bankovni činovnik, poslao na naplatu jedan (od tristo i nešto naloga) akceptni nalog-falsifikat. A on, naglasio je Vreska, nije znao niti je mogao znati da je jedan od naloga falsifikat jer nije vještak grafološke struke. Dužnost mu je bila, pojasnio je, samo da provjeri imaju li akceptni nalozi sve formalne sastojke. Na kraju je Vreska još dometnuo kako je Zakonom o kaznenom postupku točno propisano kada se smiju objavljivati i pravomoćne i osuđujuće presude, a to ovdje nije slučaj i u sabornici nije mjesto za to.

Ispravljajući Vreska, **Ivo Lončar** (**neovisni**) je objasnio da je u prethodnom sazivu Parlamenta sedam puta postavio isto pitanje - povodom presude Hrala na prvostupanjskom i drugostupanjskom sudu - kako doministar u Ministarstvu poljoprivrede može biti čovjek osuđen zbog kriminala. Na to je predsjednik tadašnje Vlade odgovorio da je presudom Općinskog suda u Virovitici (pravomoćnom s 29. studenoga 2001) Hrali izrečena kazna zatvora od šest mjeseci - uvjetno na godinu dana te da je Državni odvjetnik Republike Hrvatske na prijedlog Josipa Hrale

podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti - 16. siječnja 2003.

**Josip Đakić** je, ispravljajući Vreska, naglasio kako u presudi jasno i nedvosmisleno piše da je Hrala osuđen zbog krivotvorenja isprave, prema članku 311. stavak 1. Kaznenog zakona.

Oba su zastupnika iskoristila ispravak netočnog navoda kako bi naveli činjenice koje nisu ni bile sporne - bio je komentar **Josipa Vreska**, koji je ponovio kako su spomenute presude ukinute odlukom Vrhovnog suda.

**Ivo Lončar** je pojasnio da je govorio o dokumentima dobivenim od tadašnjeg predsjednika Vlade.

**Božidar Pankrećić** (**HSS**) je izjavio kako se ipak pokušava nastaviti nešto što je inače nedopustivo - uništavati čovjeka kojemu zbog toga pati obitelj, a Vrhovni sud je rekao svoje. Nakon tvrdnje kako bi svi trebali biti svjesni što znači o čovjeku dvije godine govoriti kao da je kriminalac, lopov, zastupnik je objasnio da je HSS "išao do kraja" zato što su njegovi zastupnici od početka znali da Josip Hrala nije kriv. Izlaganje je Pankrećić završio napomenom kako bi se svi koji su Hrali činili zlo trebali pogledati u ogledalo.

Ispravljajući Pankrećića, **Josip Đakić** je ustvrdio kako je Hrala ipak trebao biti suspendiran s mjesta pomoćnika u vrijeme kad se protiv njega vodio postupak. Ovako, nije - kako reče - bila zadovoljena moralna strana.

**Ivo Lončar** je, pak, ispravljajući Pankrećića, ponovio kako je glasilo zastupničko pitanje. Nije spomenuo, objasnio je, ime ministra nego je ukazivao na to da dvojica najodgovornijih ljudi u državi (tadašnji predsjednici Parlamenta i Vlade) ruše pravnu državu ne poštujući pravomoćne sudske odluke.

## Velik napredak u kvaliteti revizije

**Dragica Zgrebec** (**SDP**) je izlaganje započela napomenom kako sabornica ne bi smjela biti sudnica te da zastupnici ne bi smjeli komentirati sudske odluke.

Govoreći o Izvješću o reviziji, najprije je ustvrdila da se osjeća veliki napredak

u kvaliteti revizije, da je riječ o instituciji s velikim ugledom te da je pozitivno što većina revidiranih subjekata prihvaća preporuke i prijedloge Državne revizije. Uslijedila je zatim ocjena - nešto je manji napredak u kvaliteti gospodarenja poreznim novcem. Skrenula je zatim zastupnicima pozornost na činjenicu da ova institucija, za razliku od takvih u drugim državama, obavlja i ogroman i težak posao revizije pretvorbe i privatizacije.

U nastavku izlaganja zastupnica je posebno ukazala na sljedeće činjenice iz Izvješća: na postojanje još uvijek velike centralizacije; na to da su promjene u računovodstvenom sustavu utjecale na dio nepravilnosti u vođenju poslovnih knjiga; na nedovoljno efikasan sustav unutarnjeg nadzora (zbog čega bi trebalo sačiniti slične programe dodatnog osposobljavanja i obrazovanja ljudi za internu reviziju); Državnoj reviziji bi trebalo, rekla je, ostaviti više prostora i mogućnosti da ocjenjuje ono najvažnije - s kojom se efikasnošću i ekonomičnošću koriste sredstva poreznih obveznika;

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: i dalje se javljaju nepravilnosti u postupcima nabave i primjeni Zakona o javnoj nabavi; veće investicije uz koje su vezane veće nabavke trebale bi biti planirane zapravo za tri godine; kod izrade određenih propisa konzultirati Državnu reviziju.

Ispravljajući zastupnicu, dr. sc. **Dujomir Marasović** (**HDZ**) je rekao kako nije točno da se državni novac raspoređuje kvalitetnije. To je razdoblje, kako reče, najkatastrofalnije - osam milijardi je potrošeno protuzakonito, a deseci milijuna dolara prosuti su u "Viktor Lenac" (tko će odgovarati za to?).

**Dragica Zgrebec** je uzvratila da uopće nije govorila o tome, samo je pročitala jedan od zaključaka što ih je predložila Državna revizija.

## Izjašnjenje Odbora u roku 24 sata

**Nenad Stazić** (**SDP**) je, među ostalim, upitao kakvog smisla ima rad Ureda za državnu reviziju ako se unatoč činjeni-

ci da je Hrvatski zavod za zapošljavanje jedan od samo četiri revidirana subjekta u kojem nisu ustanovljene nepravilnosti smijeni njegova ravnateljica. I to na zahtjev lokalnog HDZ-a, odnosno "izvjesnog gospodina Jaška", (koji je zatražio da se zaštiti loš radnik Ognjen Crnković) zato što je ravnateljica smijenila pročelnika ureda u Rijeci jer nije radio dobro.

***Izvešće je korektno i hrabro, a da bi Ured do kraja postigao ustavne zadaće trebala bi mu i veća financijska podrška.***

Na upozorenje predsjednika Hrvatskog sabora, **Vladimira Šeksa**, da ne skreće s teme, zastupnik **Stazić** je uzvratio da je spomenuto u itekakvoj vezi s Izvješćem revizije jer ona revidira subjekte državne vlasti. **Vladimir Šeks** ga je upozorio da ulazi u političku temu potpuno izvan ovog konteksta, na što je **Nenad Stazić** odgovorio kako ukazuje na uzaludnost rada Državne revizije. **Šeks** je iznova upozorio da ovo nije rasprava o razlozima razriješenja ravnateljice Zavoda, a **Nenad Stazić** na to ponovio upit državnoj revizorici kakvog smisla ima njezin trud kad je mišljenje lokalnog HDZ-ovca važnije od njezina nalaza. Nakon još dodatne polemike **predsjedavajući** je zastupniku, na njegov zahtjev, obećao da će se Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav izjasniti o ovom pitanju u roku 24 sata.

**Franjo Matušić** je, ispravljajući **Stazića**, izjavio kako je najbolji dokaz da HDZ nije revanšist to što je **Stazić** "takav kakav jest" u vrijeme HDZ-a bio u vrijeme HDZ-a urednik na Hrvatskom radiju.

**Darko Milinović** je, pak, ispravljajući **Stazića**, rekao da su tvrdnje o "Jaški iz Rijeke" medijske špekulacije te da nije istina da je bilo kakvo pismo upućeno prema središnjici HDZ-a sa zahtjevom za smjenu gospođe **Pozaić**.

**Stazića** je ispravio i **Velimir Pleša (HDZ)**. Nije točno da je bitno samo biti član HDZ-a. Itakako se mora vodi-

ti računa o Izvješću Državne revizije i bit će interesantno vidjeti ono za 2003. godinu – možda će se tada moći govoriti o tome zašto je smijenjena ravnateljica **Pozaić**, rekao je.

### **O propustima Ministarstva rada i socijalne skrbi**

Mr. sc. **Kajo Bučan (HDZ)** se u izlaganju usredotočio na poslovanje Ministarstva rada i socijalne skrbi. Skrenuo je najprije zastupnicima pozornost na to da nije provedena odluka ministra o prihvaćenim prijedlozima Povjerenstva za popis imovine, obveza i potraživanja u 2001. Uslijedile su sljedeće primjedbe: iz Fonda za razvoj i zapošljavanje nisu doznačena planirana sredstva jer postupci nisu provedeni na vrijeme; nisu određeni namjena i plan trošenja

### ***Kvalitetnije se upravlja javnim rashodima i imovinom te javnim dugom.***

preostalih sredstava zaklade **Ivana Brlić Mažuranić**; Ministarstvo nije obavljalo zajedničku nabavu (uz neke izuzetke) jer natječaji zbog prigovora i žalbi sudionika nisu okončani, poništeni su ili raskinuti zbog loše kvalitete robe; nije ustrojena evidencija po vrstama namirnica; za 19 mobilnih telefona nije prikazana evidencija troškova; pri plaćanju radova za rekonstrukciju Centra za rehabilitaciju u Zagrebu dostavljen je ukupno planirani iznos vrijednosti radova iako je dovršenost objekta bila samo 15 posto; nije trebalo povlačiti viškove sredstava iz ustanova za socijalnu skrb ukoliko nisu nastale obveze za utrošak planiranih sredstava.

Loša praksa koja odaje sliku kaosa u Vladi – citat je izjave predsjednika bivšeg saziva Sabora iz travnja prošle godine koji se – kako je naglasio **Bučan** – može preslikati na ovo Izvješće.

### **Zamjerke obnovi i graditeljstvu**

Mr.sc. **Marko Širac (HDZ)** je rekao da je Izvješće veoma kvalitetno te zatim

iznio svoju primjedbu na poslovanje Ministarstva razvitka, obnove i graditeljstva (pri realizaciji programa poticajne stambene izgradnje trebalo je izaći s decidiranijim stavom).

Kad je riječ o Ministarstvu za javne radove - upitao je, među ostalim, kako je moguće da ono posluje s toliko žiroračuna i podračuna te na njima zadržava znatna novčana sredstva van opticaja, što očito šteti državi; upozorio da tolika sredstva za promidžbu i informiranje (oko 141 tisuću kuna) nema nijedno drugo ministarstvo; zamjerio Ministarstvu postupanje pri primopredaji stanova stradalnicima Domovinskog rata (zbog loših priprema – dodatni troškovi čuvanja i grijanja) te zbog nepotrebnog produljenja rokova zbrinjavanja.

U svezi s Agencijom za pravni promet i posredovanje nekretnina čuo se od njega, uz ostalo: upit kako netko, napose državni organ, može imati takvu sumu novca i takvu razliku u prihodima, a da ne namiruje svoje obveze; upozorenje kako nije provedeno javno nadmetanje za usluge procjene nekretnina i usluge čuvanja imovine; Agencija nije kontrolirala poslovanje Ministarstva za povjerene poslove programa društveno poticane stanogradnje.

***Državnoj reviziji ostaviti više prostora i mogućnosti da ocjenjuje ono najvažnije – s kojom se efikasnošću i ekonomičnošću koriste sredstva poreznih obveznika.***

Tu su još primjedbe na račun Ministarstva zaštite okoliša i prostornog uređenja: nije se postupilo po prethodnim uputama; nadzor Ministarstva nije bio organiziran u skladu s Pravilnikom o proračunskom nadzoru i unutarnjem nadzoru (na poslovima – jedan i to nekvalificiran inspektor); sumnjiva opravdanost izdataka za službena putovanja (ukupno 2 mln i 455 tisuća kuna) - primjerice jedna je djelatnica službe građevinskog nadzora putovala 2002 u Costariku i druge zemlje u ukupnom trajanju 60 dana.

**Rade Ivás (HDZ)** rekao je da je Državni ured za reviziju u potpunosti izvršio svoju zadaću, da su mu izvješća kvalitetna i stručna. Najprije je skrenuo pozornost na to kako su samo tri ministarstva i Hrvatski zavod za zapošljavanje poslovali bez nepravilnosti, a zatim upozorio da se državnim stanovima za službene potrebe (6 od ukupno 101) koriste sindikalni čelnici te jedan stranački čelnik.

Zastupnik je zatim upozorio: na podatke iz Izvješća o reviziji u Ministarstvu gospodarstva – koliko koštaju razni savjetnici (13,25 mln. kuna za usluge) na to da su od 9,3 mln. kuna materijalnih rashoda čak 3,5 mln. kuna subvencije bez natječaja.

Ukazao je, nadalje, na nepravilnosti u Ministarstvu znanosti u svezi s Nacionalnom zakladom za znanost i visoko školstvo – dobila je 52 mln. kuna, a nije ni počela djelovati, dok je njezinom upravitelju uplaćeno 64,8 mln. kuna iako nije obavio ugovorene poslove.

Iz ovog izlaganja izdvajamo još sljedeća upozorenja zastupnika: u očevidnik državne imovine nije upisana sva imovina (brojna ministarstva nisu dostavila podatke o nekretninama); nekoliko je ministarstava zaposlenicima isplatilo i stimulacije, iako nisu smjeli jer Vlada nije za to utvrdila potrebne kriterije; prvi kupac Splitske banke zaradio je na njoj gotovo 28 mln eura; revizori su se s rezervom izjasnili o radu Vijeća za telekomunikacije zbog niza propusta; Hrvatski fond za privatizaciju nije uplaćivao u Državni proračun sredstva ostvarena prodajom dionica, udjela, stvari i prava te sredstva i dobara trgovačkih društava, a i s četiri odvjetnika je zaključio ugovore o plaćanju mjesečnog paušala za istovrsne poslove odnosno pružanje pravnih mišljenja bez obzira na količinu i kvalitetu obavljenih usluga, s tim da ostvaruju naknade i po odvetničkoj tarifi; više nego proteklih godina bilo je nepravilnosti u postupcima nabave roba, radova i usluga.

Ispravljajući prethodnika, **Silvano Hrelja (HSU)** je pojasnio kako je dio stanova u vlasništvu Vlade RH izgrađen zajedničkim ulaganjem Sindikata i organa vlasti prije dvadesetak godina te da je

“drugi problem” to što to nije preneseno na sindikate.

Osvrnuvši se na izvješće o reviziji Državnog proračuna, **Nevenka Majdanić (HDZ)** je, među ostalim, upozorila: da Proračunom nisu obuhvaćeni prihodi od privatizacije u Fondu za razvoj i zapošljavanje (1,8 mlrd kuna) i Fondu za regionalni razvoj (500 mln kuna); da kod prihoda o dobiti i dividendi nije ustrojena jedinstvena evidencija društva s većinskim vlasništvom države, kao niti evidencija o udjelima na temelju kojih će se pratiti prihodi od ostvarenih dividendi, a ne postoje ni evidencije o ostvarenoj dobiti i isplati dividende u tim društvima. A država, kao većinski vlasnik, mora znati koliku su dobit ostvarila njena društva, a ne samo da za njih čuje kad zapadne u probleme i kada traže sredstva za sanaciju i oporavak – rekla je zastupnica.

Ona je još skrenula pozornost na sljedeća pitanja i probleme: nisu transparentni prihodi od naknada od koncesija; u Državni proračun nisu uplaćivani vlastiti prihodi, unatoč zakonskoj obvezi; na području zaduživanja, financiranja i otplate vanjskih i unutarnjih dugova ne postoje potpune evidencije o zaduženjima po svakom pojedinom zajmu, rokovima, povlačenju i rokovima otkaza; slična je situacija i na području planiranja i izvršavanja proračunskih rashoda i izdataka (na pojedinim računima zadržana su značajna neutrošena sredstva, a s Ministarstvom financija nije dogovoreno to niti preusmjeravanje u korist Državne riznice.

I na kraju evo zaključka – nekorisno je prihvatiti Izvješće ne učini li se ništa da se zaključci i naredbe iz Izvješća ne provedu.

**Živko Nenadić (HDZ)** usmjerio je svoju pozornost prema pomorstvu, prometu i vezama te, među ostalim, ustvrdio: računovodstveno poslovanje ne vodi se u skladu s propisima; knjiženja kojima se utvrđuje rezultat poslovanja nisu propisno provedena; financijski izvještaji ne iskazuju točno i cjelokupno poslovanje nadležnog ministarstva; formalno izvješće Centralnog povjerenstva

za popis imovine ne pokazuje stvarno stanje imovine Ministarstva; ne postoji pravna osnova za isplaćivanje bonusa za uspješan rad.

Slijedilo je upozorenje kako je za ugrađenu solarnu foliju za zaštitu zgrade Ministarstva pomorstva, prometa i veza od sunca utrošeno 367,8 tisuća kuna, da se ona nije pokazala korisnom pa je većim dijelom skinuta dva mjeseca po ugradnji.

U nastavku izlaganja slijedila su ova upozorenja: članovima različitih povjerenstva isplaćivane su naknade od 5,5 mln. kuna, a zaposlenici ih obavljaju u redovno radno vrijeme; za ugovore o djelu isplaćeno je više od 812,8 tisuća kuna i to pretežno zaposlenicima iz redovite djelatnosti Ministarstva; podaci o koncesijama unutar odjela nisu usklađeni, a prijedlozi za sudsku tužbu nisu podneseni protiv sedam koncesionara; rebalans plana poslovanja Hrvatskih cesta nije potvrdila Vlada.

Izdvajamo još napomenu kako upute o načinu sanacije za programe obnove u ratom oštećenim stambenim jedinicama nisu izrađene prije izbora izvođača radova; nisu propisani kriteriji dodjele kuća te upit – je li itko odgovarao za propuste u 2002 te čemu toliki trud Revizije i ulaganje državnog novca – ako nije odgovarao.

**Damir Špančić (HDZ)** je pohvalio rad Revizije, osvrnuvši se na problematiku lokalne samouprave brojčanim pokazateljima, potkrijepivši ocjenu kako država, kako reče, mora živjeti i izvan Zagreba, prema malim gradovima, općinama i županijama te ukazao na nerazmjerno podijeljena sredstva između gradova, općina i županija (prihodi pet županija čine 54 posto, a ostalo su prihodi petnaest županija).

Zastupnik je još upozorio kako, kad je riječ o Ministarstvu obrta, srednjeg i malog poduzetništva, dosta sredstava nije utrošeno te da država nije nadzirala njihovo trošenje. Očito je, rekao je Špančić, da je trebalo više ići s razvojnim programima prema jedinicama lokalne samouprave odnosno da je Ministarstvo još više trebalo uložiti u poticanje razvoja poduzetništva.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo upozorenje: podaci o zaduživanju jedinica lokalne samouprave ukazuju da država očigledno nije u njih dovoljno ulagala.

Replicirajući Špančiću, **Željko Pecek** je rekao da je krajnje vrijeme da se o pozitivnim stvarima govori pozitivno, a o negativnim negativno, podsjetivši kako je bivše Ministarstvo za obrt, malo i srednje poduzetništvo kreiralo te financijski i tehnički popratilo 200 zona za poduzetništvo. Na to je **Špančić** uzvratilo da nije bio previše kritičan, upozorivši da prethodno Ministarstvo odnosno Vlada za zonu male privrede nisu dali ni lipu već je zbog toga, primjerice, uslijedilo zaduženje za 900 tisuća maraka kod Raiffaissen banke za izgradnju bolničkog inkubatora u Medicinskom centru Pakrac.

U poslijepodnevnom dijelu sjednice najprije je govorio mr. sc. **Vladimir Šišljagić (HDZ)** i to o izvršavanju proračuna Ministarstva zdravstva. Upozorio je najprije na tijek nabave uredskog materijala u iznosu 517 tisuća kuna. Javno nadmetanje obavljeno je u rujnu 2002, uslijedio je prigovor koji je Ministarstvo zdravstva odbilo i tek u siječnju 2003. je, temeljem uložene žalbe uprave za javnu nabavu poništeno javno nadmetanje (dakle, po isteku financijske godine).

***Država, kao većinski vlasnik, mora znati koliko su dobit ostvarila njena društva, a ne samo da se za njih čuje kad zapadnu u probleme i kada traže sredstva za sanaciju i oporavak.***

Zastupnik je, nadalje, upozorio: da je računalna oprema (555 tisuća kuna) nabavljena bez javnog natječaja, kao i ostala uredska (u iznosu 355 tisuća kuna); izravno se ugovarala i nabava namještaja i opreme za heliodrome, nabava sterilizatora te adaptacija i dogradnja jedne zdravstvene ustanove; oprema vrijedna 11,5 mln. kuna ne isporučuje se jer bolnice nisu osigurale prostor

za smještaj; na simpozije i savjetovanja je izdvojeno milijun i 200 tisuća kuna više no što je predviđeno.

O neracionalnom gospodarenju novcem poreznih obveznika svjedoči, upozorio je **Šišljagić**, i sljedeće: do kraja 2002. nisu se uspjela povući sredstva u iznosu 18 mln kuna od zajma namijenjenog obnovi infrastrukture u istočnoj Slavoniji (temeljem ugovora o zajmu Fonda za socijalni razvitak Vijeća Europe za razdoblje 1998-2002; zbog toga nije ni započeta realizacija zajma prema drugom ugovoru, iz srpnja 2002 (177 mln. kuna) - jer je drugo uvjetovano prvim; do 31. prosinca 2002. povučeno je samo nekih 7 mln. kuna, ili 24 posto od zajma prema ugovoru za projekt zdravstvenog sustava od 29 mln. kuna (možda i srećom, kako reče, jer su bili izrazito visoki troškovi "raznoraznih konzultanata"), zbog čega je Ministarstvo financija moralo platiti interkalarnu kamatu od 176 tisuća USA dolara.

Zastupnik je na kraju izrazio nezadovoljstvo što se tek sada raspravlja o izvješću za 2002. godinu, iako – kako je napomenuo – kritiku ne upućuje prema Državnoj reviziji te ocijenio da bi trebalo revidirati poslovanje svih zdravstvenih ustanova u državnom vlasništvu.

Dr. sc. **Krešimir Ćosić (HDZ)** je najprije ustvrdio kako je Izvješće Državne revizije najobjektivnija, najcjelovitija i najprofesionalnija ocjena rada svake, pa i bivše, vlade.

Zadržao se zatim na uočenim nepravilnostima u Ministarstvu obrane, ukazavši najprije: na nepravilnosti u financijskom planiranju, izvješćavanju, potraživanju, popisu imovine i obveza, vlastitih prihoda i iskazivanju rashoda te u iznajmljivanju stanova, poslovnih prostora i garaža te isporuci vojne opreme ugovorene ranijih godina kao i dovršenje stambenih i drugih objekata započelih ranijih godina.

Dodaju li se tome izvješća nezavisnih eksperata NATO-a, mora se konstatirati da je rad tog ministarstva proteklih godina bio daleko ispod očekivanja – naglasio je zastupnik.

On je zatim skrenuo pozornost na podatke iz Izvješća Revizije koncem

2002. o neopravdanim zajmovima (približno 25 mln. kuna) popraćenim višegodišnjim rokovima isporuke te obustavom proizvodnje i stečajevima proizvođača (koji nisu u stanju proizvesti ugovoreno zbog neodgovarajuće tehnološke i druge razine).

Slijedila su još ova upozorenja i primjedbe: u 2002. nije donesena nijedna odluka u svezi s otklanjanjem nepravilnosti; planirani su rashodi od 389 mln. kuna, a izvršena su u iznosu od 292 mln. kuna; da ne valja sustav planiranja pokazuje i to što dobavljači nisu isporučili opremu u ugovorenom roku odnosno nisu obavili usluge pa sredstva nisu iskorištena ili su prenamijenjena u hitne, neplanirane, potrebe; vojna industrija zaostaje u tehničkom i tehnološkom pogledu te u pogledu konkurentnosti; javne nabave nisu obavljene uobičajenim postupcima već se nabavljalo od dobavljača iz 2001. godine.

Ispravljajući **Ćosića**, **Josip Leko (SDP)** je ustvrdio kako on "nenamjerno i nesvjesno" ovo izvješće kvalificira kao izvještaj o radu Ministarstva, što nije točno. Revizija se ne upušta u svrsishodnost poslovanja nego u njegovu zakonitost, što – dometnuo je **Ćosić** – zastupnik vrlo korektno kvalificira u raspravi.

Dr. sc. **Marko Turić (HDZ)** se osvrnuo na ocjene o propustima u poslovanju Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. S tim u svezi najprije su se čula ova upozorenja: za aktivnosti i prava koja se ne financiraju iz zdravstvenog doprinosa nije ustrojena posebna evidencija, a to je veoma važno; Zavod nema dokumentaciju iz koje bi bilo vidljivo na temelju kojih podataka i proračuna je Upravno vijeće utvrdilo cijenu police dopunskog osiguranja; trebalo je donijeti akte koji će regulirati mogućnost smanjenja cijene police osiguranja u skladu s ostvarenim rezultatima; nakon isteka godišnje police trebalo je javno obavijestiti osiguranike o financijskom rezultatu te odrediti u što će se utrošiti višak prihoda.

Zastupnik je još upozorio: ne poštuju se utvrđena mreža zdravstvenih ustanova (primjerice kod opće medicine

ugovoreno 180 timova više); uključivanje policia dopunskog osiguranja u financiranje bolnica suprotno je Zakonu i nenamjensko je trošenje novca; nije bilo novog pravilnika o ortopedskim te drugim pomagalicama; nije se postupalo u skladu sa Zakonom o javnoj nabavi.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: ni zdravstvene ustanove nisu mogle obrazložiti svoja dugovanja niti je Zavod napravio analizu iz koje bi se vidjelo zašto su visine dugova po bolnicama tako različite.; izvršenje plana ulaganja u nefinancijsku imovinu bilo je preko 70 posto manje od plana.

Replicirajući Turiću, **Frano Matušić (HDZ)** je rekao kako prema Izvješću Revizije rashodi Zavoda nisu u Državnom proračunu planirani po namjenama navedenim propisima; određeno je koja prava na zdravstvenu zaštitu i naknade se financiraju iz sredstava doprinosa a koja iz ostalih proračunskih sredstava. U Izvješću Revizije je bitno istaknuto da je za aktivnosti i prava koja se u skladu s propisima ne financiraju iz zdravstvenog doprinosa utrošeno 398 mln. kuna.

**Damir Sesvečan (HDZ)** osvrnuo se na samo jedan primjer nezakonitosti i to u Ministarstvu unutarnjih poslova (nepoštovanje propisa o javnoj nabavi kod prodaje rabljenih vozila). Posrednik koji je obavljao uslugu prodaje i prijevoza vozila do Zagreba (jedino mjesto prodaje) izabran je prikupljanjem pozitivnih ponuda na temelju suglasnosti Ministarstva financija, ali nakon toga su zaključena tri nova aneksa ugovoru bez suglasnosti Ministarstva. Netko bi, rekao je zastupnik, trebao snositi odgovornost za takva namjerna kršenja Zakona te upozorio kako neodgovoran odnos prema državnoj imovini potvrđuje i to što povjerenstvo Ministarstva nije tražilo preslike računa za svako prodano vozilo.

Zaključno je u ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorila **Katarina Fuček**. Nastavila je osvrtno na problematična jam-

stva za kredite koje su određena društva koristila za pokriće gubitaka (manje za investicijske projekte, umjesto obratno). Vlada je, naglasila je, tu iskazala nesnažanje i nije imala projekciju razvitka. Posebno mjesto u izvršavanju i kontroli proračunskih sredstava ima Ministarstvo financija odnosno Državna riznica - upozorila je zastupnica.

### ***Nekorisno je prihvatiti Izvješće ne učini li se ništa da se zaključci i naredbe iz Izvješća provedu.***

Ona je zatim skrenula pozornost na podatke iz Izvješća o tome: kako Riznica nije ustrojena dokraja, a ni nadzor i kontrola Proračuna po ministarstvima; kako su prihodi namijenjeni poticanju obrta, malog i srednjeg poduzetništva te financiranju poslovnih zona korišteni dijelom i za druge namjene, da su bila neiskorištena na računima, beskatmatno deponirana na računima banaka, da kreditni potencijali nisu iskorišteni zbog nedostataka programa te da se ne prati realizacija programa, a ni povrat sredstava na proračunske račune (što, rekla, govori o kompetentnosti vodstva).

Iz ovog izlaganja još izdvajamo sljedeća upozorenja: da je racionalizacije i dobrog gospodarenja ne bi se dogodilo da se u okviru programa za zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata od 751 dovršenog stana ne useli nijedan (a koliko se samo potroši na njihovo čuvanje).

U ime Kluba zastupnika SDP-a, **Slavko Linić** je najprije ustvrdio kako samo izvješće pokazuje da svi nad kojima je učinjena revizija iz godine u godinu čine napore za otklanjanje nedostataka. Velika je vrijednost, dometnuo je, što se u mnogim stvarima Ured za reviziju bavi i tumačenjem dodatne pomoći svim korisnicima Državnog proračuna da bi se izbjegle nepravilnosti, što najavljuje i daleko bolje postupanje sa sredstvima javne potrošnje.

Zastupnik je ponovio predložene dodatne zaključke Hrvatskom saboru – da se prihvaća Izvješće o radu Ureda samo u 2003; da se prihvati Izvješće o obavljenim revizijama u 2002. s posebnim dijelom; da se izvješća o revizijama dostave na uvid i Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova, a i da se te institucije zaduže da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja i raspolaganja novcem iz Državnog proračuna odnosno proračuna županija, gradova i općina te da postupe u skladu s ovlastima; da ove institucije izvijeste Parlament o poduzetome.

### **Zaključci**

**Sukladno prijedlozima radnih tijela jednoglasno su prihvaćeni: Izvješće o radu Državnog ureda za reviziju za 2003. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu; Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu, posebni dio.**

**Sukladno prijedlogu Kluba zastupnika SDP-a, jednoglasno su doneseni i dodatni zaključci:**

**Izvješće o obavljenim revizijama za 2002. godinu dostavljaju se na uvid Državnom odvjetništvu i Ministarstvu unutarnjih poslova; zadužuju se navedene institucije da uvidom u Izvješće Državnog ureda za reviziju za 2002. godinu procijene postoje li slučajevi nezakonitog postupanja u raspolaganju novcem iz Državnog proračuna odnosno proračuna županija, gradova i općina te da u takvim eventualnim slučajevima postupe u skladu sa svojim dužnostima i ovlastima; zadužuju se navedene institucije da Hrvatskom saboru podnesu izvješća o poduzetim mjerama povodom Izvješća Državnog zavoda za reviziju za 2002. godinu i to najkasnije do 1. srpnja 2004. godine.**

*V.Ž. J.R.*



IZVJEŠĆE O RADU NA PROVEDBI REVIZIJE PRETVORBE I PRIVATIZACIJE

# Neostvareno više od polovine razvojnih projekata

Hrvatski je sabor prihvatio ovo Izvješće Državnog ureda za reviziju koje se odnosi na reviziju pretvorbe i privatizacije u 250 društvenih poduzeća u razdoblju od početka lipnja do konca studenoga 2003. godine.

## O IZVJEŠĆU

Od početka primjene Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije (svibanj 2001.) do konca studenoga 2003. Državni ured za reviziju obuhvatio je revizijom 1269 društvenih poduzeća.

Temeljni kapital trgovačkih društava, nastalih pretvorbom spomenutih društvenih poduzeća u vrijeme pretvorbe iznosio je 23.401.133.424,87 DEM, a u vrijeme revizije je vrijednost bila manja za 3.955.245,807,87 DEM ili 16,90 posto i iznosila je 19.445.887.617 DEM. U vrijeme pretvorbe spomenuta društva imala su 538 726 zaposlenika a u vrijeme obavljanja revizije 209 300 što je 329 426 zaposlenika manje. Prema podacima iz sudskog registra od ukupno 1269 društvenih poduzeća obuhvaćenih revizijom, u 245 je otvoren stečajni postupak.

Prema podacima Hrvatskog fonda za privatizaciju od 1269 trgovačkih društava nastalih pretvorbom u vrijeme obavljanja revizije Fond nije imao dionice ili udjele u 375 trgovačkih društava. U Portfelju Fonda u to vrijeme bile su dionice ili udjeli preostala 894 društva i to : više od 50 posto dionica ili udjele imao je u 192 trgovačka društva, od 25 do 50 posto dionica ili udjela u 152 trgovačka društva te između 0,01 i 25 posto dionica ili udjela Fond je imao u 550 trgovačkih društava.

Od sredine 2001. do konca studenoga 2003. godine obavljene su sljedeće revizije:

revizija pretvorbe i privatizacije u 719 društvenih poduzeća; revizija procesa kuponske privatizacije-obuhvaćeno 471 društvo od kojih za njih 276 nije podnesen zahtjev za reviziju; revizija zamjena dionica između Fonda, mirovinskih fondova i drugih pravnih i fizičkih osoba koje su sudjelovale u zamjenama dionica s ciljem poboljšanja kvalitete portfelja svakog pojedinog sudionika u zamjenama (obuhvaćeno je 770 društva od kojih za 274 nije podnesen zahtjev za reviziju); revizija postupka davanja dionica ili udjela na upravljanje (obuhvaćeno 28 društava) te revizija postupaka prodaje dionica i udjela iz portfelja mirovinskog i invalidskog osiguranja (obuhvaćene su 572 transakcije prodaje dionica ili udjela koje se odnose na 498 trgovačkih društava).

**Do smanjenja vrijednosti kapitala došlo je u 67,20 posto društava ali i smanjenja broja zaposlenih za 64,40 posto (sa 93 194 na 33 270) te promjene strukture vlasništva.**

Prema Zakonu o reviziji pretvorbe i privatizacije Državni ured za reviziju obavezan je Hrvatskom saboru podnijeti izvješće o svom radu svakih šest mjeseci i ovo je šesto takvo izvješće.

Kao i prethodna i ovo Izvješće sadrži opis osnovnih postupaka revizije pretvorbe i privatizacije (izbor subjekata, revizije i tijek pretvorbe), kriterije za ocjenu postupaka pretvorbe i privatizacije, rezultate analize podataka o procesu pretvorbe i privatizacije društvenih poduzeća itd.

Ovo šesto Izvješće odnosi se na reviziju pretvorbe i privatizacije u 250 društvenih poduzeća (daje se njihov popis) koja je obavljena u razdoblju od početka lipnja do konca studenoga 2003. Od 250 analiziranih poduzeća organizacijski oblik "dioničko društvo" odabralo je njih 230 (92 posto) a "društvo s ograničenom odgovornošću" 20 (osam posto). U vrijeme njihove pretvorbe ukupna vrijednost temeljnog kapitala iznosila je 3.484.502.232 DEM, a u najvećem broju društava (117) vrijednost tog kapitala bila je do 5.000.000 DEM. Ukupna vrijednost kapitala u vrijeme obavljanja revizije iznosila je 3.031.856.655 DEM odnosno 12,99 manje u odnosu na vrijednost temeljnog kapitala. Do smanjenja vrijednosti kapitala došlo je u 67,20 posto društava ali i smanjenja broja zaposlenih za 64,40 posto (sa 93 194 na 33 270) te promjene strukture vlasništva. Nad 76 društava ili 30,40 posto otvoren je stečajni postupak a razvojni program nisu ostvarila 142 društva ili njih 56,8 posto. Revizijom je utvrđena i značajna vrijednost imovine koja nije bila uključena u procijenjenu vrijednost poduzeća.

U 46 društava utvrđeno je 57 nepravilnosti za koje se osnovano sumnja da imaju obilježja kaznenog djela i nadležnom Državnom odvjetništvu podnesena je 31 prijava.

## RADNA TIJELA

Odbor za financije i državni proračun raspravljao je o ovom Izvješću kao i o podacima iz njega na temelju svoje nadležnosti te jednoglasno predložio Hrvatskom saboru da ga prihvati.

Isti prijedlog dao je nakon rasprave i Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

## RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora o ovom Izvješću uvodno je govorila glavna državna revizorica **Šima Krašić**. Naglasila je da su postupci revizije metodološki potpuno jednaki za sve subjekte revidiranja a da je izvješće u skladu s odredbama Zakona o reviziji pretvorbe i privatizacije i u skladu s pravilima revizorske struke. Sadrži sve podatke na temelju kojih se može dati ocjena postupka pretvorbe i privatizacije u pojedinom subjektu revidiranja. Navedena su imena i prezimena osoba odgovornih za provedbu pretvorbe i privatizacije, nazivi pravnih osoba i imena i prezimena fizičkih osoba koje su obavile procjenu vrijednosti poduzeća te imena i prezimena odgovornih osoba za utvrđene nepravilnosti, rekla je, među ostalim, glavna državna revizorica navodeći i brojčane podatke iz Izvješća. Od 250 revidiranih subjekata njih 34 ili 13,6 posto u cijelosti realiziralo razvojni program, 74 društva ili 29,6 posto djelomično a 142 društva ili 56,8 posto nije ostvarilo ciljeve iz razvojnog programa. Utvrđeno je da u procjenu vrijednosti poduzeća nije uključena imovina vrijednosti 94,2 milijuna DEM.

Prema zakonu o privatizaciji sva imovina koja nije uključena u pretvorbu postaje državna imovina odnosno ako to ne dopušta tehnološka cjelina rješava se na drugi način, izdaju se dionice tako da u ovim dijelovima nema zastare.

Nakon što su izvjestitelji radnih tijela prenijeli njihova stajališta - **Gordan Jandroković (HDZ)** Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu i **Šime Prtenjača** Odbora za financije i državni proračun, otvorena je rasprava.

### Ovakva revizija nije imala smisla

U ime Kluba zastupnika IDS-a govorio je **Damir Kajin (IDS)**. Po našem sudu na temelju Izvješća može zaključiti da ovakva revizija nije imala smisla a i nema smisla. Ove revizije de facto legaliziraju najveći nemoral od dolaska Slavena na ove prostore, rekao je ("usu-

đujem se reći") dodajući da se zna da će se svatko u ovoj zemlji za pet tisuća eura loše provesti ali za pet milijuna može raditi što god hoće i ništa mu se neće dogoditi.

Revizija je zapravo neprovediva što se tiče nečije odgovornosti jer je proteklo više od deset godina od pretvorbe i privatizacije i vrijeme je a i institut zastare učinili su svoje. Kada bi danas došlo do stvarne revizije tj. njenog poništenja na temelju najbanalnijeg pitanja nekome "gospodo, od kuda vama pet ili 10 milijuna dolara 1991., 1992." kad je prosječna plaća u zemlji iznosila 150 DEM, cijeli gospodarski sustav ove zemlje bi se urušio, tvrdi zastupnik. Tu gospodu koja je, po hrvatskim zakonima, stekla hrvatska poduzeća ne može se izuzeti iz gospodarstva koliko god nemoralno bilo njihovo stjecanje imovine jer bi nakon što je država privatizirala banke ostala bez ijedne kune zajma i jednostavno ne bi mogla poslovati. Treba priznati da je pretvorba izvršena po hrvatskim zakonima, ali nemoralnim i štetnim i u vrijeme kad je jedna trećina Hrvatske bila okupirana, druga na ratištu a treća trećina je izdržavala zapravo dvije trećine Hrvatske. Sav taj pretvorbeni nemoral ne bi bio moguć da nije vršen za vrijeme rata, rekao je, među ostalim, govoreći i o drugim uzrocima ovakvog stanja hrvatskog gospodarstva (rat, gubljenje jugoslavenškoga i klirinškog tržišta). No nitko ne može osporiti svu štetu, prije svega na moral naše nacije, donijela privatizacija.

Ovo Izvješće doživljava na način da je Državna revizija konstatirala činjenice i da je na neki način preuzela zadaću da sačuva postojeće stanje, nastavio je zastupnik navodeći primjer "Viktora Lenca" gdje je sve činjeno po zakonu i "operacija je uspjela, a pacijent umro". Megalomanija (1992. 30 zaposlenika na čelu s gospodinom Vrhovnikom preuzelo je 49,9 posto društva nominalne vrijednosti 13,2 milijuna DEM za što su dobili one famozne kredite Riječke banke) potopila je jedno od najuzornijih u ono vrijeme socijalističkih poduzeća a s njime i na stotine malih kooperanata, koji su odgovarali u poslu sa cijelom

svojom imovinom bez koje su ostali, a za koje izgleda nitko ne mari.

Ovi veliki privatizirani sustavi mogu na kraju biti mirni jer danas imaju stvarnu gospodarsku moć a time i utjecaj na političku moć (financiranje kampanje političkih stranaka) a loše je, tvrdi zastupnik, da će sve više hrvatski politički život ovisiti o političkoj volji velikih hrvatskih kompanija, kao što je, primjerice, u jednom malom Rovinju TDR (Tvornica duhana) u kojoj danas petero osoba, koji su u privatizaciju krenuli sa 6,5 milijuna DEM, posjeduju više od 50 posto poduzeća koje je procijenjeno na milijardu eura (no i to je vrijednost političkih veza). I loše je da će kapital upravljati Hrvatskom jer on je bespoštudniji i od najbespoštudnijeg političara. Da se svima onima koji su sudjelovali u pretvorbi ne može ništa dogoditi potvrđuje i ovaj materijal da su do sada zbog nepravilnosti pretvorbe odnosno privatizacije izdane jedna ili dvije pravomoćne presude.

Zastupnik je na kraju podsjetio da je IDS bio prva stranka koja je 1996. godine predlagala diferencirane stope PDV-a a 1997/78. nudila cjelovit zakon o reviziji pretvorbe. Možda je tada revizija imala smisla, no danas treba priznati da ona više u Hrvatskoj nema smisla. A i svjesni smo da dok traje revizija strani kapital neće ulaziti u Hrvatsku (onda će naši građani za tim kapitalom u svijet). Nakon ovog impotentnog Izvješća zastupnik se usuđuje reći, naglasio je na kraju, da u reviziju pretvorbe jednostavno ne vjeruje (vjerojatno ni nema nikog tko u nju vjeruje). Sirotinja će i dalje sirotinjski živjeti s revizijom ili bez nje a preraspodjela (tajkuni) društvenog bogatstva je izvršena i danas tko ima. A dok traje revizija možda se nećemo baviti nekim drugim bitnim pitanjima, nelikvidnošću, nezaposlenošću, vanjskim dugom, rekao je izrazivši negodovanje što HTV ne prati rad Hrvatskoga sabora kad su na dnevnom redu ovakve teme.

**Jure Bitunjac (HDZ)** ispravio je kao netočan navod predgovornika da je proces privatizacije završen prije deset, dvanaest godina i došlo do zastare za mnoge protuzakonite radnje. Taj proces

traje još i danas i privatizacija se provodi i kroz stečajne poglavito u ove četiri godine. A ako je bilo negativnih radnji uvijek ima prostora istražiti ih.

### Donijeti zakon o jednokratnom porezu

U ime Kluba zastupnika SDP-a riječ je zatražio mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** te na početku najavio da će ovaj Klub zastupnika prihvatiti ovo Izvješće a to predlaže i drugima. Naime, i ovaj put Revizija je pronašla kod ovih 250 poduzeća imovinu koja nije bila uključena u procijenjenu vrijednost poduzeća odnosno unesena je manja procijenjena vrijednost, zatim, je našla neprocijenjenu imovinu itd. Revizija je našla i nepravilnosti u pretvorbi, primjerice da su potraživanja poslovnih banaka pretvorena u udjele, u temeljne valorizacije već otplaćenih kredita, da dokapitalizacija nije obavljena u skladu s programom pretvorbe uloženi sredstava itd.

***Revizija je našla i nepravilnosti u pretvorbi, primjerice da su potraživanja poslovnih banaka pretvorena u udjele, u temeljne valorizacije već otplaćenih kredita, da dokapitalizacija nije obavljena u skladu s programom pretvorbe uloženi sredstava itd.***

Pokazuje se da je sve veći broj društava čiji vlasnik postaje Fond i banke a time i novu tendenciju podržavanja i istodobno seljenja vlasničke strukture temeljnog kapitala trgovačkih društava u bankarsku sferu što je inače tendencija prisutna i u EU. Posebno valja uočiti da je privatno vlasništvo nešto uspješnije od "javnog" vlasništva (Fond) kad je u pitanju upravljačka struktura.

Sve to potvrđuje da je Zakon o reviziji pretvorbe i privatizacije bio opravdan i potreban te da je njegovo provođenje dalo odgovarajuće rezultate jer je pronađen čitav niz nepravilnosti u revidiranim

trgovačkim društvima (već sada 1269). Valja uočiti da je naše gospodarstvo u odnosu na situacije i pokazatelje iz ovih izvješća osiromašilo, da se ono usitnjava ili da se usitnilo i da je taj kapital umjesto u gospodarstvu završio zapravo u javnoj i osobnoj potrošnji. Zatim, da se nemarno odnosi spram paradržavne i državne imovine u fondovima odnosno drugim udjelima itd. Zatim, otvara se i ozbiljno pitanje u vezi s velikim kapitalom koji se pojavio kao anonimni kapital, a prenesen je u privatne ruke i u privatnu imovinu. Je li moguće to procesuirati putem kaznenopravne ili prekršajne odgovornosti, a ako nije, onda na drugi način razriješiti, primjerice kroz porezne instrumente.

Mi iz SDP-a smatramo da bi trebalo donijeti zakon o jednokratnom porezu na tako stjecanu imovinu, rekao je, među ostalim.

Uz časte iznimke, koji su na temelju pretvorbe i privatizacije došli do odgovarajuće vlasničke strukture i postali uspješni gospodarski subjekti, koji otvaraju nova radna mjesta. No kako se povećava broj privatiziranih poduzeća tako se povećava broj radnika bez posla i društava koja idu u stečaj a temeljni kapital postaje praktički udio banaka i fondova i dio kapitala koji se izvlaštivanjem i isisavanjem prenosi u vlasništvo pojedinaca odnosno ili vlasnika ili menadžerskih struktura u tim poduzećima, naveo je zastupnik, kao jednu od zakonitosti u tim procesima. U tom okviru nalazi se i moralno pitanje jesu li zakoni po kojima se radila pretvorba i privatizacija bili takvi da omoguću da svi ravnopravno sudjeluju u tom procesu društvenog kapitala koji su ostvarili svojim radom, upravljanjem i znanjem. No na ta pitanja nema odgovora a ne daje ih ni ova revizija a svi znamo da su se zapravo u mnogim slučajevima dogodila ne samo nezakonitost nego i velika nemoralnost odnosno nepravda koja je učinjena pojedinoj grupi radnika u pojedinim privrednim subjektima, naveo je, među ostalim.

Iz svih tih razloga potpuno je jasno da treba podržati i osnažiti Državnu reviziju da nastavi s radom i da treba pokre-

nute postupke što prije okončati pred sudbenim i drugim tijelima državne vlasti kako bi se izrekao odgovarajući pravorijek i na osnovi toga poduzeti mjere da se koliko toliko ublaže štetne posljedice ovako provedenih pretvorbi i privatizacija koje skupo koštaju praktički i državu i društvenu zajednicu, RH.

### Potreban novi zakon o privatizaciji

**Željko Pecek (HSS)** govorio je u ime Kluba zastupnika HSS-a. Možda je Zakon o državnoj reviziji kojim je Revizija dobila nadležnost za kontrolu pretvorbe i privatizacije možda donio najveća očekivanja ali i razočaranja. Očekivanja su u svakom slučaju imali oni mali dioničari koji su u dobroj vjeri i namjeri kupovali nekadašnja svoja dobra poduzeća koja su likvidno poslovale u kojima su namjeravali dočekati mirovinu primajući redovno plaće. Međutim, ono što smo očekivali dobili smo na neki način u razočaravajućem obliku u Izvješću jer Revizija konstatira postupke, govori o nekom prošlom vremenu koje se više ne može vratiti. I ne samo da je kazna odgovornosti prekršajno skinuta s tog vremena nego svi oni koji su koristili vrijeme za prvobitnu akumulaciju kapitala kako bi na jedan od poznatih načina došli do vlasništva, znali su pravno zaokružiti to djelovanje kako ne bi odgovarali za svoje postupke ili su znali strateškim ulaganjima sklopiti takve ugovore da jednostavno ni država a niti bilo tko drugi se ne usudi takve ugovore raskinuti.

Podaci iz izvješća su i netočni jer u ovom trenutku sigurno da je još veći broj ljudi koji su u revidiranim trgovačkim društvima ostali bez posla, država je izgubila iz portfelja još ponešto dionica jer su društva otišla u stečaj a mali dioničari su izgubili jer su prestali plaćati dionice. Konstatirano je kako nije procijenjena sva imovina, kako su u vlasništvo trgovačkih društava ušle banke, kako su menadžerski krediti bili bez pokrića, kako su se dionice, a da nije bila poznata njihova vrijednost, davale u zalog kako bi se ti krediti vratili.

Govorit ćemo i dalje o konceptu dvjesta obitelji u Hrvatskoj, povlaštenih obitelji (nasreću koncept propao), a sve se to dogodilo u nekim davnim vremenima, 1992., 93., rekao je zastupnik, ne zaobilazeći silna obećanja da će se pokrenuti proizvodnja sa silnim ulaganjima, opustošene mirovinske fondove, upropašten Braniteljski fond itd.

Očekuje da će i za sljedeće razdoblje biti poražavajući rezultati a siguran je da će se neki zapitati gdje je završio taj silan novac koji se u prvom momentu kumulirao u Fondu za privatizaciju a onda se raspršio prema nekim kategorijama građana. Zastupnik je i pitao da li su povratnici i invalidi Domovinskog rata, obitelji nestalih, "osjetili" svih 3,6 milijardi DEM koje je završilo u kuponskoj privatizaciji te tvrdi da nisu. Dionice su stavljene u opticaj u najgore vrijeme kada su ih razni špekulanti kupovali za vrijednost od pet do deset posto.

Manje-više ćemo se složiti da je pravno gotovo i nemoguće tu nešto napraviti zbog zastare i postupaka koji su završeni no pokušajmo, rekao je, barem napraviti nešto za ovo što je pred nama. Kod ovog što je ostalo, prednost bi trebali imati mali dioničari odnosno treba vratiti kategoriju zaposlenika, koji su najveći gubitnici u čitavom procesu za što je potreban novi zakon o privatizaciji. Vjerojatno će se oko toga postići konsenzus i smatramo da je to hitno kako bi se potrudili da završno izvješće Revizije, konstatira lošu prošlost ali i moguću bolju budućnost za državni portfelj, male dioničare i za zaposlenike.

### U mnogim vidovima problematičan, pa čak i kriminalan proces

**Jozo Radoš (LIBRA)** javio se u ime Kluba zastupnika LIBRE te rekao, što je, kaže, konstatirano i u raspravi, da pretvorba i privatizacija u Hrvatskoj ne samo da nisu polučile očekivane rezultate nego da je u mnogim aspektima to bio vrlo problematičan proces pa čak i kriminalan proces. Ponovio je podatke o 329.000 radnika koji su izgubili

posao u 1269 revidirana poduzeća, da je u 245 društava otvoren stečajni postupak ili likvidacija što govori da se radi o jednom neuspješnom procesu, rekao je. No nažalost, nije se polučio ni cilj da se očuvaju odnosno otvore nova radna mjesta i time je potpuno uprljan moralni aspekt privatizacije, naglasio je dodajući i da podaci govore o tome da je taj proces bio kriv i da danas ima negativne posljedice za razvoj hrvatskoga gospodarstva. Pozivajući se na podatke iz Izvješća, primjerice, da je sada udio Fonda veći od 50 posto u društvima o kojima je riječ odnosno veći nego u vrijeme privatizacije upozorio je da nije bila ideja da se društva koja u prvom valu nisu privatizirana povećavaju već da se drugim procesima privatizacije njihov broj smanjuje. Negativna je činjenica da se udio zaposlenika u vlasništvu poduzeća smanjio za više od 50 posto kao i zaposlenika koji su imali udio u vlasništvu.

***Privatizacija zacijelo nije politički hit u zemlji u kojoj politika sve više sličići estradi ali unatoč tome revizija je jedan važan proces koji ima i pozitivne dugoročne učinke za jačanje povjerenja građana u državu i zato proces revizije, a čini se da je sada na pola puta, treba i završiti.***

Podaci govore i da nije bilo dobre gospodarske politike i zato je upravo danas ovako kako je. No suprotno onima koji misle i govore da je ova revizija besmislena Klub zastupnika LIBRE smatra da ju treba nastaviti da se pokaže kako pravda ipak postoji makar dolazi kasno, da država sve više postaje pravna država.

Privatizacija zacijelo nije politički hit u zemlji u kojoj politika sve više sličići estradi ali unatoč tome revizija je jedan važan proces koji ima i pozitivne dugoročne učinke za jačanje povjerenja građana u državu i zato proces revizije, a

čini se da je sada na pola puta, treba i završiti, rekao je, među ostalim, na kraju, predlažući u ime Kluba zastupnika LIBRE, koji će poduprijeti ovo Izvješće, da prilikom svake rasprave o reviziji pretvorbe u Saboru bude i izvješće Državnog odvjetništva o postupanju po kaznenim prijavama Revizije.

**Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** javila se kako bi ispravila netočan navod predgovornika da je pretvorba i privatizacija kriminalni proces. To vrijeda one koji je nisu napravili na taj način. To je neminovni ekonomski proces u kojem je možda i moglo biti kriminala, ali nije kriminalan proces, rekla je. No, **Jozo Radoš** je odgovorio da je zastupnica povrijedila Poslovnik jer nije ispravila njegov netočan navod jer nije rekao da je cijela privatizacija kao proces kriminalan proces, no nesporno je da je u tome bilo kriminala.

### Privatizacija na leasing

O stajalištima Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Tonči Tadić (HSP)**. Hrvatska stranka prava inzistirala je na samom početku privatizacijskog procesa da je nedopustivo da se taj proces odvija u ratno doba jer velik dio stanovništva zahvaćen ratnim vjehom nije u tome mogao ravnopravno sudjelovati. Nije provedena kuponška privatizacija koja je davala jednake šanse, makar nominalno, svim stanovnicima nego je provedena privatizacija putem menadžerskih kredita (navodno da se dođe do stvarnih investitora) a činjenica je da je prikupljeno svega deset posto gotovog novca dok 90 posto čine menadžerski krediti odnosno nepostojeći novac, rekao je zastupnik ponavljajući i druga stajališta HSP-a u vezi s privatizacijom.

Ono što su Hrvati očekivali i htjeli od privatizacije je da protekne u koliko toliko zakonskim okvirima, da se makar poštuje Zakon o privatizaciji i da se ljudi nakon cijelog tog procesa ne smatraju oštećenim. No danas kad se sagledava taj proces i to, nažalost, kroz nalaze Državne revizije, dolazi se do zaključka da je cijela stvar s jedne strane bila katastrofalno loše zamišljena

a s druge da je dala još katastrofalnije rezultate - broj zaposlenika u privatiziranim firmama je prepolovljen. Najveći je minus te privatizacije, smatra zastupnik, što se nije došlo do novog vlasnika koji će provesti ulaganja. Poučeni ovakvim iskustvima hitno bi trebali donijeti novi zakon o privatizaciji no njega do danas još nema.

Nevjerojatno je da je dio firmi u stečaju ušao ne radi rata već u prvom redu radi nesposobnog poslovođstva koje nije obavilo ulaganja na koje se obvezalo. To je osnovni razlog zbog čega HSP inzistira da se izmijeni Zakon o privatizaciji na način da novi vlasnik ne postaje stvarni vlasnik – privatizacija na leasing - dok ne obavi sva ulaganja koja je obećao, rekao je. No to je bilo posve normalno i nikom ništa, rekao je, među ostalim, osvrćući se kao i predgovornici na podatke iz izvješća. Iz revidiranih firmi izdvojio je kao tipičan primjer “Geofiziku”, gdje je dogovorena kupnja dionica za jedan novčani iznos a nakon toga je procijenjena vrijednost bila četiri i nešto puta veća od prodane. Tipičan primjer je i firma “Pomgrad” koja je privatizirana, 46 posto dionica bilo je u rukama malih dioničara, i imala je sve šanse za uspjeh jer je to stručno poduzeće s rijetkim kvalitetnim referencama na Mediteranu. No unatoč tome iz neobjašnjivih je razloga završilo u stečaju. A najvjerojatnije zato, zastupnik bi rekao, što se prilikom stečaja može za doista simboličan novac doći do vrijednih nekretnina posebno onih na obali. Tu je i primjer privatizacije hotelskih kuća koje su, primjerice u Dubrovniku, praktički bile zahvaćene pošlašću zvanom Dubrovačka banka (zaključivala je s njima kreditne ugovore i polako se knjižila na njihove dionice i potraživanja pretvarala u svoj ulog) i kod svih njih je na potpuno kriv način procijenjena vrijednost zemljišta. To je zajedničko u privatizaciji svih hotelskih kuća jednostavno zato što su te kuće raspolagale najčešće najkvalitetnijim zemljištem a koje je krivo procijenjeno.

Zato je HSP u pravu kad ukazuje da je potrebno provesti revalorizaciju vrijednosti hotelskih kuća jer su sve te

procjene rađene u potpuno drugo vrijeme, doba rata, a i sve te privatizacije u sebi sadrže doista mračnu ulogu banaka, koje su najčešće koristile gužvu i knjižile se na nekretnine poduzeća koja su bila u teškom stanju, rekao je, među ostalim naglašavajući također da u velikom broju nisu ostvareni očekivani razvojni programi. A za sve to u Hrvatskoj nitko ne odgovara. Napravimo novi zakon o privatizaciji za ovo preostalo što se treba privatizirati – s većom odgovornošću investitora odnosno na način da ne može postati vlasnik dok ne obavi razvojni program. U ime HSP-a pozvao je Hrvatski fond za privatizaciju da najoštrije postupi prema svim onim vlasnicima koji nisu proveli plan ulaganja i da koristeći svoja zakonska prava i mogućnosti raskine takve ugovore o privatizaciji.

### Bilo je propusta, ali nisu svi lopovi

Šime Prtenjača (HDZ) govorio je u ime Kluba zastupnika HDZ-a te najprije naglasio da promjena vlasništva u svakom društvenom odnosu sama po sebi izaziva vrlo teške i često dramatične promjene i posljedice (socijalističko vlasništvo, društveno i sada privatno). Nenavikli na privatno vlasništvo već unaprijed osuđujemo na neki način svaku privatnu inicijativu a jedna od najvećih grijehova u hrvatskom društvu je uspjati bez obzira da li u poslu, politici, bilo čemu. Podsjetio je da je proces privatizacije počeo i u bivšoj Jugoslaviji krajem 80-tih godina s idejom privatizacije banaka (tzv. Markovićev model). Kasnije su banke svoje komitente pretvorile u svoje slugе odnosno postale su vlasnici njihovih hipoteka a iz takve privatizacije slijede i ti čuveni menadžerski krediti (kada se vidi struktura oni čine svega deset posto). Naravno da u toj fazi privatizacije ne mogu svi biti zadovoljni i sigurno da je bilo propusta ali i sigurno da nisu svi lopovi.

Svi osuđujemo što se pretvorba i privatizacija događala u vrijeme rata, no ona je specifična uopće u svijetu i sa sobom je zapravo nosila tri procesa –

tržišni, kojim se izgubilo socijalističko tržište, zatim prilagođavanje tržišnom gospodarstvu i tzv. promjena vlasničke strukture – sve “zapapreno” ratnim stanjem u Hrvatskoj. To su povijesni procesi i teško da je koja država u svijetu sve to prošla u ovako kratkom vremenu.

***S ovim treba nastaviti i dovesti ga do kraja a isto tako neka potencijalni investitori u Hrvatskoj vide zemlju u koju mogu ulagati, da se može biti vlasnik bez rizika ali i bez varanja hrvatske države.***

Tu leže mnogi uzroci te nepravde mada se može reći da neki dio te privatizacije nije moralan, rekao je, među ostalim. Smanjila se vrijednost kapitala, velik dio nezaposlenih ostao je izvan tog procesa, a promjena vlasničke strukture bila je predmet javnih polemika ali, nažalost, ne i javne odgovornosti ili barem osobne. I iz ovog Izvješća vidi se slična tendencija ali i da se mijenja struktura firmi i da se povećava broj malih firmi a pada broj velikih a gotovo analogno to se događa i sa zaposlenima. I stoga se može reći da jedan od temeljnih ciljeva tog procesa, zadržavanje broja zaposlenih i razvoj, nije ostvaren. A unutar strukture dioničkih društava ima velik broj novoregistriranih firmi koje nemaju ni jednog zaposlenog pa i to nešto govori o još jednoj pojavi. I u ovom trenutku vjerojatno netko formira d.o.o. s ciljem izvlačenja kapitala i zatvaranja ciklusa svih koji su vezani dijelom uz proces privatizacije a onda otplate duga.

Što se tiče Fonda velik dio društava iz ovih ili onih razloga (“teorija brojlera”) ili postotka vlasništva želi se vratiti državi, dodao je, rekavši da je to osjetila prethodna Vlada ali osjetit će i ova. Unutar te promjene i fluktuacije Fond mijenja svoj portfelj i u zadnje vrijeme, kažu, ponovno jača, rekao je zastupnik. U ime Kluba zastupnika HDZ-a istaknuo je i pitanje vlasništva koje je ostalo neevidentirano, posebice vlasništva koje

je ostalo u hotelskim kućama na obali. Proces pretvorbe i privatizacije ne može se vratiti nazad, ali smatramo da treba pokušati naći rješenje za daljnje procese u čemu je važan monitoring, rekao je na kraju, naglašavajući da je činjenica da je privatno vlasništvo uspješnije od društvenog (i Kina ide u privatno vlasništvo) te da ne bi bilo dobro da se o tome razgovara a kamoli da pokušamo povratni proces. S ovim treba nastaviti i dovesti ga do kraja a isto tako neka potencijalni investitori u Hrvatskoj vide zemlju u koju mogu ulagati, da se može biti vlasnik bez rizika ali i bez varanja hrvatske države.

### Privatizacija nije uspjela i nije bila pravedna

U pojedinačnoj raspravi dr.sc. **Mato Crkvenac (SDP)** naglašava da iz svih dosadašnjih revizija, a i ovog zadnjeg Izvješća, proizlazi da pretvorba i privatizacija u Hrvatskoj nije uspjela i nije bila dovoljno pravedna. Povrh toga znatan je bio upliv političara, države, administracije, birokracije na te procese a s tim povezano i područje znatnih prekršajnih i kaznenih djela, rekao je. Ako se pretvorba ocjenjuje ekonomskim kriterijima činjenica je da nije pridonijela (cilj iz Zakona) ostvarivanju razvojnih programa i razvoja, zapošljavanju, djelatnosti a u socijalnom pogledu ne samo što je u velikoj mjeri razorila srednji sloj nego je i pridonijela rastu nezaposlenosti. Ni u političkom pogledu pretvorbu se ne može ocijeniti pozitivno jer ne samo da se ostvarila za vrijeme rata već nije bila dobrom osnovom za ubrzan demokratski razvoj, parlamentarizam, rekao je, među ostalim zastupnik, te pozivajući se, poput predgovornika, na podatke iz Izvješća o izgubljenom poslu radnika nakon privatizacije, 62 posto (no tome su bili i drugi razlozi, poput poslovanje u teškim uvjetima), smanjenoj vrijednosti kapitala, imovini privatiziranih tvrtki koja nije uključena u privatizaciju itd.

Činjenica da privatizacija nije uspjela dovodi do toga da se kaže da je to vrijeme prošlo i da se ništa ne može ili da se

ipak nešto učini. Zastupnik smatra da u Saboru treba inzistirati da se uputi poziv pravosuđu za većom ažurnošću i odlučnošću u postupcima koji se odnose na pretvorbu i privatizaciju. To možemo i moramo, kaže, jer ne možemo prihvatiti "bilo pa prošlo" i druge poslovice. Uz to Vlada može također svojom određenom poreznom politikom učiniti više u odnosu na učinjene nepravilnosti, predložio je. Na kraju je konstatirao da je privatizacija i pretvorba često bila uspješnija u poduzećima gdje su sudjelovali zaposleni.

**Josip Leko (SDP)** smatra da Sabor mora dati ocjenu o Izvješću i ne pomiriti se s tim "tko je jamio, jamio" i betonirati takvu situaciju (to nije dopušteno). Sud je zastupnika da je privatizacija na hrvatski način genetski odredila razvojni put hrvatskoga gospodarstva i standard hrvatskih građana zadnjih četrnaest godina. Osvrnulo se i na početke privatizacije (za vrijeme Domovinskog rata, banke u državnom vlasništvu davale su kredite bez kontrole bankarskog rizika ovlaštenim osobama, zatim je država sanirala te banke na teret hrvatskih građana da bi ih zatim prodala). Tada privatizacija na hrvatski način dolazi u fazu kad nema povratka jer vlasnici banaka određuju ciljeve banaka a zacrtani ciljevi privatizacije nisu ostvareni, što kaže i svako izvješće Državne revizije.

Bilo bi vrlo loše reći sada da model ne valja, privatizacija nije dobra i zaustavit ćemo proces te da sukob državnoga i privatnog sigurno završava u korist privatnog. To bi bila nova obmana hrvatskih radnika i zato se zastupnik zalaže, rekao je, za pregledan i kontroliran nastavak privatizacije. Da se barem na neki način okvalificira društveni kapital koji je na nezakonit način došao u pojedinačne ruke mogu se uvesti imovinske kartice od 1. rujna 2004. o imovini i prihodima a sljedeće godine već se može kontrolirati je li taj razmjor bio s prihodima. Mogu se zemljišne knjige urediti i uskladiti s katastrom, evidentirati sve vlasnike dionica kao i javne isprave i barem sve to evidentirati za buduće generacije kao i sve one koji su dali svoj "stručan" potpis da je razvojni

program firme u privatizaciji bio realan, ekonomski opravdan. Sve to mora ovaj Parlament kao zaista predstavničko tijelo građana RH i nema pravo reći "što je bilo, bilo je." Time ćemo sigurno pomoći i da strani kapital povjeruje u pravnu i uređenu državu RH.

Radna mjesta u tome je izgubilo 329.426 hrvatskih radnika što je strašno, a mi na to kažemo "ne možemo ništa učiniti". A možemo uvesti porez bez obzira na to kako ga zvali, kazneni, pravedni, na one koji su na nezakonit način, na neprimjeren ekonomski, pravni, moralni način, stekli neopravdano bogatstvo.

### Kazniti one koji su se okoristili pretvorbom i privatizacijom

**Zvonimir Mršić (SDP)** kao novi zastupnik u Hrvatskome saboru koji se prvi put susreće s izvješćem Državne revizije kaže da je njime zgrožen. Nije mogao ni u primislima vjerovati da jedan proces koji se zbivao proteklih godina može imati tako katastrofalne i negativne posljedice na Hrvatsku. Ponovio je podatke o smanjenom kapitalu, da imovina tvrtki nije "omaškom" ušla u procjenu itd. Rezultat toga je da je 329.426 radnika ostalo bez svojih radnih mjesta a da su ta mjesta sačuvana danas ne bi imali problem nezaposlenosti u Hrvatskoj.

Jedno od revidiranih poduzeća je i "Izvor" iz Koprivnice koje je bilo najmoćnije trgovačko poduzeće devedesetih godina, s više od 1200 zaposlenih i golemim poslovnim prostorima na najboljim lokacijama u Koprivnici a danas je u stečaju i većina radnika je na Zavodu za zapošljavanje. Oni se obraćaju i pitaju zastupnika, kaže, gdje su ti poslovni prostori koje su oni godinama stvarali, a tragedija je da nitko nije odgovarao za nestanak tih radnih mjesta iako je bio pokrenut i obustavljen, jer Državno odvjetništvo nije uspjelo (o tome su pisale novine) pronaći dovoljno argumentata za kaznenu prijavu. Svi su lijepo otišli punih torba iz Koprivnice i nitko nije za to odgovarao. Prema tome legalno se u ovoj Hrvatskoj moglo uništiti

66 milijuna kuna vrijednosti poduzeća, legalno sve to preprodati i izvući daljnjih 62 milijuna kuna a za to nitko ne odgovara. To je moguće samo po hrvatskoj pretvorbi koja ima odlike, kako je rekao, organiziranog savršenog zločina. Sve to je nedopustivo i ovaj Parlament mora naći način da sankcionira one koji su se okoristili pretvorbom, rekao je na kraju pitajući koliko je automobila na ovogodišnjem sajmu automobila u Zagrebu kupljeno novcem javnih radnika koji su ostali bez posla.

S replikom se javio **Florijan Boras (HDZ)** na navode da je pretvorba zločin. Ako mi to zbilja tako okarakteriziramo i prihvatimo onda je zločin i prikrivati zločin jer u protekle četiri godine bivša Vlada praktički nije ništa učinila da se ti zločini sankcioniraju. Tu je i pitanje koliko je počinjenih kaznenih djela iz ovog područja otišlo u zastaru u protekle četiri godine, rekao je. **Zvonimir Mršić** odgovorio je da je duplo veći zločin prikrivati zločin deset godina a **Florijan Boras** naglasio još jednom da je zločin prikrivati zločin.

### I stečajevi doživjeli fijasko

U svom javljanju **Jure Bitunjac (HDZ)** ponovio je da privatizacija nije proces koji je stao već da teče od 1992. godine. Kad je riječ o samoj pretvorbi Hrvatska vjerojatno tada nije imala priliku to provesti temeljem iskustava nekih bivših zemalja socijalističkog lagera koji je bio oprobano u praksi da bi hrvatski građani i hrvatsko gospodarstvo prošli što je moguće bolje. Pretvorbu može ocijeniti čak pozitivno ne ulazeći u one negativne aspekte koji su se dogodili i koji se možda uvijek događaju, a najveći je problem nastao privatizacijom u kojoj su (bez obzira radilo se o devedesetim godinama ili zadnjih tri, četiri) kvalitetna poduzeća kupovana temeljem Zakona o pretvorbi i privatizaciji. Kupljeno poduzeće stavljeno je pod hipoteku i onda se išlo na neki način u lančanu privatizaciju a svi smo svjesni da u takvom jednom procesu morao doći do pogrešaka i da je bilo malverzacija.

Pokušaji sanacije i privatizacije isto su slabo prošli devedesetih godina a fijasko je doživio i propao pokušaj privatizacije zadnje četiri godine temeljem reprogramiranih stečajeva. Zadnjih godina došli smo u situaciju da ljudi ostaju bez posla i da se kroz stečajni proces obezvrjeđuje vrijednost kapitala trgovačkih društava koja se kupuju po političkoj podobnosti, rekao je, među ostalim, navodeći primjere stečajeva iz Splitske županije čime se prepolovio broj zaposlenih - Diokom, Dalmacija Dugi rat itd. Slaže se (zastupnik Tadić) da bi okosnica gospodarstva u Dalmaciji trebao biti turistički kompleks (vlasnici su uglavnom postale banke jer su te firme primale izbjeglice i uzimale skupe kredite da bi preživjele) i to je ipak dio gospodarstva koji ima svoju šansu. No mnoga društva zapravo nisu imala velikih mogućnosti za opstanak u jednoj otvorenoj i tržišnoj konkurenciji.

*Privatizacija nije proces koji je stao, već teče od 1992. godine.*

U svemu tome najveći su problem radnici koji su izgubili u tom procesu posao te se nada, da će Hrvatski sabor zajedno napraviti jedan zaokret budućnosti i problemu zapošljavanja. On će podržati sve ideje, bez obzira na to iz koje strane dolaze, koje će značiti boljitak za hrvatskoga čovjeka i hrvatski narod a time i za hrvatsku državu i njene građane, rekao je na kraju.

**Anton Peruško (SDP)** naglašava da je kao novi zastupnik dužan iznijeti mišljenje većine građana iz svoje sredine o ovom najbolnijem pitanju hrvatskoga društva poslije Domovinskog rata. Državni ured za reviziju zaslužuje zaista pohvale za ovo opširno i kvalitetno Izvešće. No radi se o pretvorbi i privatizaciji, teškom i bolnom pitanju za građane naše zemlje i o nanijetoj im najvećoj nepravdi i šteti u materijalnom smislu. Ona je nesagledivih razmjera ali je nepravdna pretvorba unijela bol u duše naših građana koji su desetljećima stvarali bogatstva a onda su došli neki

politički podobni tajkuni i, nažalost, po zakonima, uzeli tu imovinu i veliku većinu građana obespravili, ponizili i oduzeli im ljudsko dostojanstvo. Ne može se oti dojmom većine građana da su te nepravde izraz političke volje onih koji su zakone donosili, rekao je, među ostalim, pitajući na kraju može li se Sabor zaista miriti s ovim stanjem ili ne. Ključno je kako dalje i što poduzeti da se te nepravde isprave koliko je moguće. Zna se, rekao je, da inicijativa SDP-a da se barem uvede porez na imovinu stečenu na nelegalan način nije prošla.

### Nebriga za državnu imovinu

**Ljubica Lalić (HSS)** također naglašava da i ovo šesto Izvešće Revizije potvrđuje ono što se zaključilo u raspravi o prvom izvješću – privatizacija se nije dogodila slučajno, bila je u službi ciljeva filozofije o 200 bogatih obitelji a cijena koju je za to hrvatski narod platio je što je bez posla ostalo 329 426 radnika, 245 poduzeća završilo je u stečaju itd. Umjesto da se privatizacija budno pratila i da su se predlagale izmjene Zakona radi sprječavanja štetnih posljedica koje su odmah bile vidljive država je pred manjkavostima zatvarala oči a Vladu karakterizira sredinom devedesetih godina potpuna nebriga za državnu imovinu i dopuštenje njenog preseljenja u džepove pojedinaca.

To potvrđuje i da je do privatizacije došlo prijenosom odnosno prodajom dionica na otplatu a unatoč neplaćanju dionica državna vlast nije raskidala ugovore nego je dopuštala daljnje iscrpljivanje društava kapitala a kada se to sjetila učiniti nakon nekoliko godina vraćala je stjecateljima eventualno uplaćeni iznos. To im je bila nagrada za višemi-lijunsko bogaćenje za vrijeme upravljanja prividno stečenim društvom kapitala, rekla je zastupnica te potkrijepila primjerom trgovačke organizacije "Brod" ("Tobo") iz njezine, Brodsko posavske županije, o čemu govori i nalaz Revizije. Građani moraju znati da je ugovor o prijenosu dionica zaključen s gospodinom Miroslavom Lipovcem 1994. a raskinut tek 1997. godine i kroz sve to

vrijeme gospodin Lipovac ne samo da je upravljao "Tobom", najvećom trgovačkom organizacijom u Županiji sa gotovo tisuću zaposlenih nego je prodavao pripadajuće poslovne prostore i time plaćao dugovanja svog drugog poduzeća "Frigo univers", knjižio hipoteke na "Tobove" nekretnine itd.. Nakon toga državna vlast raskida ugovor i uplaćuje Miroslavu Lipovcu 2,3 milijuna kuna na ime povrata sredstva za otplatu dionica i to čak 150.000 kuna više. To je slika odnosa tadašnje državne vlasti prema poreznim obveznicima, građanima RH koji iz svojih džepova plaćaju pogreške i promašaje državne vlasti, rekla je, među ostalim, dodajući da su protiv odgovornih osoba tijekom 1998. podnesene kaznene prijave no da Županijski sud u Slavonskom Brodu još i danas vodi istragu. S time bivši radnici "Tobe" i njihove obitelji ne mogu biti zadovoljni i pred ovom Vladom je obveza to veća jer se radi o ispravljanju vlastitih pogrešaka i vlastitih propusta, naglasila je, navodeći i slične slučajeve tvrtke "Krme", "Dukata", "Tanga", s čime je propadalo slavonsko i hrvatsko gospodarstvo a da to nije bila nepoznanica za tadašnje regionalne vlasti (u vezi s tim Skupština Brodsko-posavske županije donijela odgovarajuće zaključke i zahtijevala poništenje nemoralne i nezakonite privatizacije).

**Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** replicirala je predgovornici i rekla da nije točno da je cilj pretvorbe i privatizacije bila filozofija o 200 bogatih obitelji te pitala zašto Stranka zastupnice, koja je bila u koaliciji i na vlasti četiri godine, nije izvršila predizborno obećanje o reviziji pretvorbe i privatizacije. Jer, tada bi se među 200 obitelji našla i imena iz bivše vlasti a možda najviše iz HSS-a. Nije ostvaren ni zaključak donesen u Saboru na inicijativu HDZ-a o objavi imena tih 200 obitelji. Uz to, kolektivna odgovornost ne postoji i svaki kriminalac ima svoje ime i prezime (i u slučajevima koje je iznosila zastupnica Lalić) i nemojte stalno u Hrvatskom saboru govoriti neistine, rekla je, među ostalim. **Ljubica Lalić** je odgovorila da filozofija o 200 boga-

tih obitelji nije nepoznanica u Hrvatskoj a sada se raspravlja ovdje upravo na temelju toga što je "njena" vlast krenula s revizijom pretvorbe i privatizacije. Zdenka Babić-Petričević ponovila je da je podatke o 200 bogatih obitelji trebala objaviti bivša vlast a da bi među njima bilo najmanje imena iz HDZ-a.

### Ne zanemariti s čim se ušlo u novu hrvatsku državu

**Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** uočava da se u ovoj raspravi najmanje govorilo o Izvješću a puno više o onome što bi se trebalo zvati pretvorba i privatizacija u najširem smislu te riječi. Polazeći od toga smatra da bi bilo pošteno napraviti opsežnu raspravu o gospodarstvu u Hrvatskoj od 1988., 89. do danas, dio čega je i proces pretvorbe i privatizacije. Ne smije se zanemariti s čim se ušlo u novu hrvatsku državu. Jedno istraživanje objavljeno 1988. govorilo je da je u tadašnjoj državi jedna trećina zaposlenih bila prezaposlena i samim slijedom neminovnih procesa i tržišnih zakona ta trećina od milijun zaposlenih (oko 300.000) ostala je bez posla. Tu je i struktura naslijeđenog (jugoslavenskog) gospodarstva koje je ostalo proizvodno nepovezano jer je prestala gospodarska suradnja sa Srbijom (primjerice, u Osijeku se ostalo bez proizvodnje i sklapanja jednog poljoprivrednog stroja jer su ležajevi bili iz Rakovice).

Privatizacija je morala početi i kao normalan slijed prilagodbe svijetu s kojim smo se počeli povezivati a nažalost, nije bilo menadžmenta a i danas ima malo ljudi koji su spremni na rizik i odgovornost u poduzetništvu, rekla je, među ostalim ne zaobilazeći ni to što znači knjigovodstvena vrijednost (često nije u suglasju sa stvarnim stanjem) a što tržišna. U svemu tome krenula je privatizacija koja ima i sjajnih primjera (ovdje se govori samo o lošim) no to znači da su i zakoni davali mogućnosti da se jedni snađu ovako a jedni onako a zastupnica, kaže, osuđuje svakoga tko je namjerno zlorabio tu mogućnost. I to je više problem morala našeg društava nego pripadnost nekoj stranci. I iz

ovog izvješća vidljivo je da su prijave podnesene no nisu sankcionirane (tromo pravosuđe) što pridonosi ukupnom stvaranju slike da je sve bio kriminal, iako nije, tvrdi zastupnica, među ostalim. Ispada da nije važno što će biti s pretvorbom i privatizacijom već što ćemo svojim biračima (tv prijenos) reći.

*Bilo bi pošteno napraviti opsežnu raspravu o gospodarstvu u Hrvatskoj od 1988., 89. do danas, dio čega je i proces pretvorbe i privatizacije.*

**Slavko Linić (SDP)** u svojoj replici predgovornici naglasio je da je spomenute rizike znao svaki onaj koji se javio na natječaj za dobivanje dionica i sve su to bili poznati elementi. No ti su pojedinci potpisali ugovore u kojima su se obvezali povećati broj zaposlenih, gospodarsku aktivnost, modernizaciju a dobrim dijelom činili su to neodgovorno. A njihov najveći propust je, kaže zastupnik, što su nemilosrdno otpustili radnike i imovinu spašavali za sebe. **Ivana Sućec-Trakoštanec** pretpostavila je da su se predgovornik i ona složili da je bilo spomenutih pojava u privatizaciji, ali ne generalno. **Dragica Zgrebec (SDP)** pitala je zašto mnoge nezakonitosti koje su konstatirane u izvješćima nisu sankcionirane. A razlog je i u tome što se mijenjao Kazneni zakon i što su ukinuta neka djela u gospodarskom kriminalu, zloraba u poslovanju a smanjeni su i rokovi zastare. Zato je obveza Parlamenta da nađe mogućnosti da se ti slučajevi kazne, ako ne drugačije onda barem porezno.

### Treba spominjati i uspješne

**Gordan Jandroković (HDZ)** ponovio je pokazatelj iz Izvješća koje je, rekao je, vrlo slično prethodnima pa su i konstatirane gotovo jednake nepravilnosti u pretvorbi, privatizaciji i nepravilnosti u poslovanju. Nisu ostvareni ciljevi utvrđeni Zakonom, a zastupnik



osobno smatra da je bilo pogrešno definirati ih Zakonom jer oni – gospodarski rast, očuvanje produktivne zaposlenosti, tehnološka modernizacija itd. – ne ovise samo o privatizaciji već o čitavom nizu društvenih, političkih i gospodarskih elemenata.

Kada se govori o pretvorbi i privatizaciji treba imati u vidu cjelovitu sliku pa tako i naslijeđene probleme i nedjelotvornu dogovornu socijalističku privredu, nepovjerenje prema privatnom vlasništvu i poduzetništvu, tehnološku zaostalost, prevelik broj nezaposlenih, gubitak tržišta zbog raspada bivše države itd. i što je najvažnije, Domo-vinski rat i ratni sukob. Nadalje, gledajući brojke iz Izvješće ne može se ništa zaključiti o teoriji 200 bogatih obitelji niti se može zaključiti o sustavu koji je imao za cilj pljačku nacionalnog bogatstva. Nigdje u tranzicijskim zemljama privatizacija nije ostvarila svoje ciljeve i izazvala je veliko negodovanje i nezadovoljstvo građana, rekao je, zagovarajući pojedinačan pristup u analizi i postignućima privatizacije ali i u odgovornosti za eventualno počinjena kaznena djela. Naime, postoji manji broj uspješno realiziranih privatizacija koje bi isto tako trebalo spominjati, ali i još mnoga poduzeća koja treba privatizirati i zato se dosadašnje greške ne smiju ponoviti, rekao je na kraju.

**Slavko Linić (SDP)** naglasio je da se danas može reći da je Državni ured za reviziju izvanredno završio ovaj posao stručno i kvalitetno. Možemo reći da smo napokon dobili stvarne podatke o neuspjesima u privatizaciji i što se zbivalo. Prije svega to je i jedna poruka nama političarima da više ne govorimo o tome što je u kojem trgovačkom društvu zakonito ili nezakonito provedeno, jesu li brojke ovakve ili onakve jer sada imamo stvarne podatke. Zamjera zastupniku Kajinu, kaže, koji je spomenuo u

raspravi i uspješnu privatizaciju i opet stavio na to znak sumnje jer on ocjenjuje da su previše zaradili, da su uspješni i četiri ili pet njih su sada bogati. Nitko neće reći da postoje trgovačka društva koja su u ovih 12,13 godina znali izabrati pravi put razvoja zahvaljujući upravo vlasnicima.

Treba govoriti o tome je li odabran pravi put privatizacije, gdje se griješilo zašto nešto nije sankcioniralo, koliko su uprave bile uspješne, što se moglo promijeniti. Moramo ozbiljnije pričati tim problemima s kojima se nismo znali pravilno nositi i kad otvoreno pokušamo govoriti o tome, a i da su sami radnici kad su ušli u dioničarske transakcije postali vlasnici itd., problem među našim građanima lakše ćemo rješavati i izliječiti sve te patnje. Jer, nije problem samo 300 000 izgubljenih radnih mjesta već i 500 000 ljudi prerano umirovljenih, što znači 800 000 izgubljenih radnih mjesta i stalnih prihoda.

Revizija mora završiti svoj posao i pitanje je imamo li hrabrosti razmisliti koje korake treba poduzeti. I bivša koalicijska vlast mučila se s kaznenim zakonodavstvom ali otvorimo tu temu, nemojmo si međusobno predbacivati. Zašto nismo politički odgovorni i ne otvorimo temu što znači retrogradno kažnjavanje a i idemo razgovarati o poreznom sustavu protiv onih koji su uništili tvrtke, otpustili radnike ali stekli bogatstvo, rekao je, među ostalim.

**Ivana Sućec-Trakoštanec** podsjetila je da je i ta uspješnost u principu relativna kategorija jer živimo u gospodarstvu u kojoj je država najveći investitor. I žalosno je reći da se ponekad uspješnost može mjeriti time koliko si uspješno izlobirao neki državni posao, odnosno, uspješnost nekog poduzeća ovisi o uspješnosti dobivanja posla i to je ono što mi kao zastupnici trebamo stvara-

ti pozitivno klimu poduzetništva u privatnom sektoru smanjiti na najmanju moguću mjeru. **Slavko Linić** smatra da u tome ostaje pitanje osloniti li se na stranu akumulaciju i strane poduzetnike ili širiti investicijsko tržište u Hrvatskoj i zato su bile državne investicije i u prethodne četiri godine.

## Iskoristiti sva ova iskustva

**Ivica Klem (HDZ)** kaže da smo svjesni da je bilo problema u pretvorbi i privatizaciji te da bi možda uzroke trebalo tražiti i u vremenima iza Drugog svjetskog rata kad je također bila jedna privatizacija. Danas je potrebno iskoristiti sva ova iskustva koja smo imali i da ne ponavljamo greške u vremenima koja su pred nama, rekao je zastupnik. Smatra, među ostalim, da je zadaća Hrvatskoga sabora, dakako i Vlade, krenuti u izradu operativne strategije nastavka privatizacije. Potrebno je nastaviti privatizaciju državnih poduzeća ali i preobrazbu javne uprave a ovo Izvješće treba poslužiti kao temelj i pouka da se ubuduće ne griješi.

Rasprava je time bila završena.

**Hrvatski je sabor prihvatio (111 glasova “za” i jedan “suzdržan”) Izvješće o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije. Donio je i jednoglasno zaključak, sukladno prijedlogu Kluba zastupnika LIBRE, da se zadužuje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske da Hrvatskom saboru dostavlja izvješće o postupcima vezanim uz kaznena djela u pretvorbi i privatizaciji istovremeno s izvješćem Državnog ureda uz reviziju o radu na provedbi revizije pretvorbe i privatizacije i izvješćem o obavljenim revizijama pretvorbe i privatizacije (do 30. lipnja i 31. prosinca tekuće godine).**

*D.K.*

# ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

## BANKE

### Stopostotni vlasnik dionica Dubrovačke banke je Nova banka d.d. Zagreb.

Ministarstvo financija odgovorilo je na zastupničko pitanje gospodina **Frane Matušića (HDZ)** vezano uz vlasništvo nad dionicama Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik.

”Imatelj-vlasnik 100% dionica Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik je Nova banka d.d. Zagreb koja je pravni sljednik Dalmatinske banke d.d., Zadar.

Naime, Ugovorom o prodaji i upisu dionica od 4. veljače 2002. godine Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka prodala je 1.850.000 dionica koje su predstavljale 100% tada ukupno izdanog temeljnog kapitala Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik Dalmatinskoj banci d.d. Zadar.

Gore navedena prodaja uslijedila je temeljem Odluke Uprave Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (u daljnjem tekstu DAB) od 17. siječnja 2002. godine. Upravu DAB-a, prema odredbi članka 1. Zakona o izmjeni Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (”Narodne novine”, br. 35/00), činili su slijedeći dužnosnici: potpredsjednik, zamjenik predsjednika Vlade Republike Hrvatske, koji je po položaju predsjednik Uprave, predsjednik Odbora za financije i državni proračun Hrvatskog sabora, koji je po položaju zamjenik predsjednika Uprave, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske zadužen za gospodarstvo, ministar financija, ministar gospodarstva te predsjednik Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu Hrvatskoga sabora.

Prema informacijama Uprave Nove banke d.d. Zagreb vlasnička struktura te Banke (na dan 28. studenoga 2003. godine) bila je slijedeća:

- Reginter d.o.o. 67,33%,
- SEEF holding Ltd 23,27%,
- SWR investment Ltd. te veći broj malih dioničara imalaca udjela manjeg od 1% temeljnog kapitala.

U slučaju prodaje Nove banke d.d. Zagreb novi kupac bi morao opet dobiti odgovarajuću suglasnost Hrvatske narodne banke.

U pregovorima o prodaji Dubrovačke banke d.d., Dubrovnik naročito je vođeno računa o maksimalnoj zaštiti interesa Prodavatelja, a što se ogleda u slijedećim činjenicama.

Postignuta prodajna cijena iznosi 24 milijuna EUR-a. Savjetnici za prodaju (CA-IB i Delovite & Touche) vrednovali su Dubrovačku banku d.d. primjenom dva moguća scenarija : bez akvizicije i s akvizicijom. Procijenjena vrijednost Banke bez akvizicije kretala se u rasponu od 8, 4 do 11,6 milijuna EUR-a dok je vrijednost s akvizicijom (maksimalna vrijednost koju investitor može realizirati nakon značajnih kapitalnih ulaganja, prijenosa know-how-a i poboljšanja položaja na tržištu) iznosila od 15,9 do 19,5 milijuna EUR-a.

Naravno da je visini prodajne cijene Banke pridonio aranžman otkupa dijela imovine Dubrovačke banke d.d. u iznosu od 301,7 milijuna kuna. Imovina je kupljena dugoročnim kreditom s dospijećem 30. lipnja 2005. godine uz kamatnu stopu šestomjesečni Euribor +2% poena. Do sada je iz prenesene imovine naplaćeno 92,7 milijuna kuna, prenesene su nekretnine u iznosu od 13,4 milijuna kuna te je smanjena glavnica duga u iznosu od 88,4 milijuna kuna.

Slijedom zahtjeva DAB-a Kupac se obvezno zadržati identitet - ime i sjedište

Banke tijekom najmanje dvije godine od dana sklapanja Ugovora. Preduvjet tome je ostvarenje minimalne stope povrata na kapital u visini 8%.Ovu obvezu Kupac je ispoštovao. Nadalje, Kupac se obvezao da neće bez prethodnog pismenog odobrenja Prodavatelja promijeniti sjedište Banke. Kupac se također obvezao dokapitalizirati Dubrovačku banku d.d. u ukupnom iznosu od 8 milijuna EUR-a i to 5 milijuna EUR-a odmah po potpisivanju Ugovora te 3 milijuna EUR-a u roku od dvije godine. Realizacija druge tranše dokapitalizacije je u tijeku.

U vezi s izraženom zabrinutošću za moguće smanjenje broja zaposlenih treba reći da je DAB prilikom pregovaranja bila svjesna činjenice da će novi vlasnik nastojati racionalizirati poslovanje, mijenjati i prilagođavati strukturu zaposlenih, smanjivati broj zaposlenih ”back - office” -ima, nužno povećavajući visinu aktive po zaposlenom. Iz toga razloga Prodavatelj je Ugovorom o prodaji Dubrovačke banke d.d. uređio da u prijelaznom razdoblju od dvije godine od potpisivanja navodnog Ugovora ne dođe do značajnijeg otpuštanja djelatnika Banke. To je učinjeno na način da je ugovoreno da u prvoj godini od zaključenja navedenog Ugovora ne može uopće biti smanjivanja broja zaposlenih , a u drugoj godini smanjenje može iznositi 10%. To je maksimalni zahtjev koji je Prodavatelj mogao postaviti, a koji na svoj teret može (a i ne mora) prihvatiti novi vlasnik, stoji u odgovoru.

### DAB je jedini vlasnik Riječke banke, d.d.

Na zastupničko pitanje gospodina **Živka Nenadića (HDZ)** a vezano uz prodaju Riječke banke d.d. odgovorilo je **Ministarstvo financija**.

”Odluka o sanaciji i restrukturiranju Riječke banke d.d. Rijeka (”Narodne novine”, brojevi 31/96. i 20/98) Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 15. veljače 1996. godine i to na temelju odredaba članka 11, a u svezi s člancima 12. i 13. Zakona o sanaciji i restrukturiranju banaka (”Narodne novine”, brojevi 44/94. i 52/00).

Za sanaciju Riječke banke d.d. izdane su obveznice u ukupnom iznosu od 575 milijuna kuna na rok od 10 godina i kamatnu stopu od 6%. Sanacijom Riječke banke d.d. povučene su i poništene sve dotadašnje dionice Banke. Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka (u daljnjem tekstu DAB) je pokrila gubitak Banke iznad visine kapitala i dokapitalizirala Banku u visini od 306 milijuna kuna te time postala jedini vlasnik Riječke banke d.d.

Odlukom o privatizaciji Riječke banke d.d. i Ugovorom iz svibnja 2000. godine DAB je prodala 33,7% postojećeg temeljnog kapitala Banke Bayerische Landesbank Girozentrale (u daljnjem tekstu BLB) za iznos 41,2 milijuna USD, odnosno za protuvrijednost od 329,2 milijuna kuna. Istovremeno je ugovorena dokapitalizacija Banke u iznosu od 25 milijuna USD, odnosno 280 milijuna kuna te je na taj način, za 609,2 milijuna kuna, BLB stekao udjel 59,9% dionica Riječke banke d.d.

U ožujku 2002. godine dolazi do krize Riječke banke d.d. a uslijed spoznaje gubitaka nastalih iz deviznog poslovanja Banke u iznosu 98 milijuna USD deponenti i štediše su nastojali podići svoje uloge iz Banke.

Ugovorom o prodaji iz ožujka 2002. BLB se povukla iz vlasništva Riječke banke d.d. prodajući svoj udio DAB-u za 1 USD, tako da je DAB, uz postojeći udio, stekla paket od 85% vlasništva nad dionicama Riječke banke d.d.

Krajem travnja 2002. godine slijedi prodaja ukupnog paketa Erste banci za 51 milijun EUR-a (protuvrijednost 376,7 milijuna kuna). Pritom je osigurana dokapitalizacija Banke, odnosno kapitalna osnova za nova financiranja, u iznosu od 100 milijuna EUR-a (protuvrijednost 732 milijuna kuna)- stoji na kraju odgovora.

## Ugovorom utanačena stroga povjerljivost

Na zastupničko pitanje **Vlade Jukića (HSP) u vezi s objavom Ugovora o prodaji Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik** - odgovorila je **Vlada RH**.

U pogledu Ugovora o prodaji Dubrovačke banke d.d. Dubrovnik, pitanje povjerljivosti, kao ugovornoj obvezi prema kupcu investitora, posebno je naglašeno. Naime, prema utanačenju iz Ugovora, stranke su suglasne da će čuvati, u strogoj povjerljivosti, sve podatke koje posjeduju i koje su stekle tijekom ugovaranja, s tim da Ugovor nije nikada bio tajna državnim tijelima i institucijama.

## MEDIJI

### Dodjela sredstava nakon imenovanja Vijeća za elektroničke medije

Na zastupničko pitanje dr.sc. **Drage Prgometa (HDZ) o početku rada za poticanje pluralizma i ravnopravnosti medija** odgovorilo je **Ministarstvo kulture**.

Fond za poticanje pluralizma i ravnopravnosti medija osnovan je kao proračunski fond člankom 56. Zakona o elektroničkim medijima (”Narodne novine”, br. 122/03). Odluku o dodjeli sredstava Fonda donosi Vijeće za elektroničke medije, koje još nije osnovano.

Financijski izvori Fonda su sredstva iz državnog proračuna i sredstva osigurana odredbama Zakona o elektroničkim medijima i posebnog zakona. Pod posebnim zakonom podrazumijeva se Zakon o Hrvatskoj radioteleviziji (”Narodne novine”, br. 25/03) koji u članku 54. propisuje da je Hrvatska radiotelevizija obvezna tri posto od mjesečno ukupno prikupljenih sredstava od pristojbe uplatiti Fondu za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.

Slijedom navedenoga, sredstva Fonda za poticanje pluralizma i razno-

vrnosti medija nisu do sada dijeljena iz razloga što unatoč proteku roka iz članka 75. Zakona o elektroničkim medijima nije proveden postupak imenovanja Vijeća za elektroničke medije, koje je ovlašteno donositi odluke o dodjeli sredstava.

Članove Vijeća za elektroničke medije imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske. Vlada Republike Hrvatske započela je zakonom propisani postupak imenovanja članova Vijeća za elektroničke medije, objavljen je javni poziv za prijavu kandidata za članove Vijeća dana 8.ožujka 2004. godine, te je u tijeku utvrđivanje lista prijavljenih kandidata za članove Vijeća za elektroničke medije.

## MEĐUDRŽAVNI ODNOSI

### Naknada za zločine i štete fašističke Italije u II. svjetskom ratu

Na zastupničko pitanje **Đurđe Adlešić (HSL) u vezi s isplata štete hrvatskim državljanima, bivšim logorašima talijanskog logora na Molatu tijekom II. svjetskog rata**- odgovorila je **Vlada RH**.

”Povodom zahtjeva bivših logoraša i njihovih udruga za posredovanjem nadležnih tijela Republike Hrvatske, Ministarstvo vanjskih poslova se više puta očitovalo o temi naknade za zločine i štete počinjene od fašističke Italije tijekom II. svjetskog rata. S tim u vezi je u pisanom obliku opetovano izražavana nemogućnost za otvaranje tih pitanja u odnosima s Italijom, zbog toga što se radi o materiji koja je riješena međunarodnim ugovorima koje su ranije sklopile SFRJ i Italija.

Vlada Republike Hrvatske navodi dopise Ministarstva vanjskih poslova kako slijedi:

#### 7. srpnja 2000.

Udruzi logoraša antifašista u talijanskom logoru na Molatu

**24. rujna 2002.**

odgovor na zastupničko pitanje Ive Baice u svezi s isplatama logorašima talijanskih logora tijekom II. svjetskog rata

**25. veljače 2003.**

gospodinu Kuzmi Popoviću, Rijeka

**9. travnja 2003.**

gospodinu Petru Selestrinu (Zadar)

**7. svibnja 2003.**

Udruzi "Otočni Sabor"

Hrvatskoj udruzi logoraša antifašista u talijanskom logoru Molatu Mjesnom odboru Savar (Dugi otok) Udruzi stradalnika u II. svjetskom ratu (Zadar)

**7. kolovoza 2003.**

Udruzi logoraša antifašista u talijanskom logoru na Molatu

gospodinu Anti Martinoviću (Zagreb)

**3. rujna 2003.**

Udruzi logoraša antifašista u talijanskom logoru na Molatu

**22. rujna 2003.**

gospodinu Ivi Dragičeviću (Split)

**26. siječnja 2004.**

Savezu Antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske,

**18. veljače 2004.**

gospodinu Vinku Pedišiću (Zadar) itd.

Kao što je vidljivo Ministarstvu vanjskih poslova, u više navrata, obraćali su se pojedinci i predstavnici udruga logoraša talijanskih logora tijekom II. svjetskog rata s upitima o mogućnosti da se od Talijanske Republike ishodi naknada za zločine i štete počinjene od fašističke Italije tijekom II. svjetskog rata. Uvidom u odnose međunarodne ugovore sklopljene po završetku rata, utvrđeno je, da je pitanje odštete iz II. svjetskog rata riješeno Ugovorom o miru s Italijom iz 1947. godine i Sporazumom o definitivnom reguliranju svih uzajamnih obveza ekonomskog i financijskog karaktera, a koji bi mogli proizaći iz rečenog Ugovora o miru i naslijeđenih sporazuma iz 1954. godine, između bivše Jugoslavije i Talijanske Republike.

Ugovorom o miru s Italijom iz 1947. godine, utvrđena je obveza Italije, platiti reparacije, među ostalima i bivšoj Jugoslaviji, s time da prava koja su dana državama kojima se treba isplatiti reparacija obuhvaćaju sve njihove zahtjeve kao i zahtjeve njihovih državljana za gubitke i oštećenja nastala uslijed rata, pri čemu su se podrazumijevale i mjere

poduzete uslijed okupacije teritorija za koje je Italija bila odgovorna i do kojih je došlo izvan talijanskog teritorija.

Konačno reguliranje plaćanja ratnih reparacija izvršeno je 1954. godine, sklapanjem Sporazuma o definitivnom reguliranju svih uzajamnih obveza ekonomskog i financijskog karaktera koje proizlaze iz Ugovora o miru i sukcesivnih sporazuma.

Kod pitanja naknade za zločine i štete koju je počinila fašistička Italija, riječ je o materiji koja je godinama rješavana, ali i definitivno riješena međunarodnim ugovorima s Italijom. Stoga otvaranje tih pitanja, a bez čvrstih međunarodnih argumenata, predstavljalo bi povredu načela za koje se Republika Hrvatska u svim situacijama zalaže (pacta sunt servanda), a sam ishod bio bi krajnje neizvjestan.

Vlada Republike Hrvatske je u potpunosti svjesna tragedije koju su prošli stradalnici talijanskih logora tijekom II. svjetskog rata, ali je istovremeno u nemogućnosti otvarati pitanja, koja su riješena ugovorima bivše države i Republike Italije - stoji u odgovoru Vlade.

*M. M.*

**izvješća  
HRVATSKOGA  
SABORA**

**GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:  
dr. Željko Sabol**

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6  
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj  
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin  
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada  
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović  
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722  
fax: 01/6303-018  
Web: <http://www.sabor.hr>  
E-mail: [sabor@sabor.hr](mailto:sabor@sabor.hr)

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb  
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162  
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6  
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora